

LAADUNMITTAUSRAPORTTI

Laadunmittaus 2020

Rovaniemen hovioikeuspiirin tuomioistuinten
lainkäytön laatuhanke

Toimituskunta Heikki Juntunen, Minna Leikas ja Kaisa Teivaanmäki Toimittaja Minna Leikas
Taitto Mainostoimisto Greystone Oy Kuvat Juho Alatalo, kansi ja s. 2 iStockphoto
Paino Waasa Graphics Oy 2021

ISBN 978-951-53-3804-4 (nid.)
ISBN 978-951-53-3805-1 (pdf)
ISSN 1458-9702

ESIPUHE

Vuoden 2020 laadunmittausta on suunniteltu laadunmittauksen suunnittelutyöryhmässä.

Työryhmän kokoonpano on ollut seuraava:

Laamanni Jyrki Kiviniemi, Lapin kärjäoikeus (puheenjohtaja)

Laamanni Heikki Juntunen, Kainuun kärjäoikeus (laatusihteri)

Kärjäjäuomari Kaisa Teivaanmäki, Kainuun kärjäoikeus (laatusihteri)

Kärjäjäsihteri Pirkko Wolander, Kainuun kärjäoikeus

Kärjäjäuomari Kimmo Saarela, Lapin kärjäoikeus

Haastemies Arto Ruutikainen, Lapin kärjäoikeus

Kärjäjäuomari Minna Leikas, Oulun kärjäoikeus

Kärjäjäuomari Pekka Nissilä, Oulun kärjäoikeus

Kärjäjäsihteri Maija Sipilä, Oulun kärjäoikeus

Hovioikeudenneuvos Maarit Tukiainen, Rovaniemen hovioikeus

Hovioikeudenneuvos Liisa Rintala, Rovaniemen hovioikeus

Hovioikeudenneuvos Janne Mononen, Rovaniemen hovioikeus

Lainkäyttösihteri Suvi Polojärvi, Rovaniemen hovioikeus

Asianajaja Johannes Ahola, Asianajotoimisto Lukkarila & Ahola Oy

Asianajaja Marja-Riitta Immonen, Asianajotoimisto Marja-Riitta Immonen Oy

Kihlakunnansyyttäjä Mari Hiltunen, Oulun syyttäjänvirasto.

Heikki Juntunen on hoitanut kyselyjen käytännön toteutuksen laatimalla kyselylomakkeet. Heikki Juntunen ja Kaisa Teivaanmäki ovat koonneet kyselyjen tuloksista taulukot ja analysoineet tuloksia. Minna Leikas on ollut julkaisun toimittajana.

Lämpimät kiitokset kaikille laadunmittauksen suunnitteluun ja sen toteuttamiseen osallistuneille sekä laatukselyihin vastanneille. Näin saamme arvokasta tietoa lainkäytön laadusta, jotta voimme jatkaa siitä keskustelua ja laadun kehittämistä edelleen.

Minna Leikas
kärjäjäuomari, laatukoordinaattori
Oulun kärjäoikeus

1	JOHDANTO	8
1.1.	Laatumittaristo ja laadunmittaus	8
1.2.	Laadunmittaus 2020	8
1.3.	Laadunmittauksen tulokset	9
2	TUOMAREIDEN ITSEARVIOINTIKYSELY	12
2.1.	Väittämäkohtaiset tulokset	13
2.2.	Havainnointia käräjäoikeuksittain	31
2.2.1.	Kainuun käräjäoikeus	31
2.2.2.	Lapin käräjäoikeus	33
2.2.3.	Oulun käräjäoikeus	36
3	LAATUKYSELY SIDOSRYHMILLE	42
3.1.	Suurimmat kehittämiskohteet	43
3.2.	Tulosten arviointi	44
3.3.	Havainnot käräjäoikeuksittain	45
3.3.1.	Kainuun käräjäoikeus	45
3.3.2.	Lapin käräjäoikeus	45
3.3.3.	Oulun käräjäoikeus	45
3.3.4.	Sidosryhmien sanalliset arvioinnit	46
4	LAATUKYSELY ASIANOSAISILLE	50
4.1.	Lähtökohtia	50
4.2.	Kainuun käräjäoikeuden haastattelukokeilu	51
4.3.	Asianosaiskyselyn tulos	52
4.4.	Kysymyskohtaiset tulokset	55
4.5.	Havainnointia käräjäoikeuksittain	60
4.5.1.	Kainuun käräjäoikeus	60
4.5.2.	Lapin käräjäoikeus	60
4.5.3.	Oulun käräjäoikeus	61
4.6.	Yhteenveto tuloksista	61
5	LAATUKYSELY LAUTAMIEHILLE	64
5.1.	Lähtökohtia	64
5.2.	Väittämäkohtaiset tulokset	66
5.3.	Havainnointia käräjäoikeuksittain	69
5.3.1.	Kainuun käräjäoikeus	69
5.3.2.	Lapin käräjäoikeus	70
5.3.3.	Oulun käräjäoikeus	72

6	LAATUKYSELY MEDIAN EDUSTAJILLE	78
6.1.	Lähtökohtia	78
6.2.	Väittämäkohtaiset tulokset	79
6.3.	Havainnointia käräjäoikeuksittain	82
6.3.1.	Kainuun käräjäoikeus	82
6.3.2.	Lapin käräjäoikeus	83
6.3.3.	Oulun käräjäoikeus	85
7	RATKAISUJEN ARVIOINTI	90
7.1.	Rikosasioissa annettujen ratkaisujen arviointi	91
7.1.1.	Väittämäkohtaiset tulokset	93
7.1.2.	Havainnointia käräjäoikeuksittain	95
7.1.2.1.	Kainuun käräjäoikeus	95
7.1.2.2.	Lapin käräjäoikeus	96
7.1.2.3.	Oulun käräjäoikeus	98
7.2.	Riita-asioissa annettujen ratkaisujen arviointi	100
7.2.1.	Tulosten arviointia	101
7.2.2.	Havainnointia käräjäoikeuksittain	102
7.2.2.1.	Kainuun käräjäoikeus	102
7.2.2.2.	Lapin käräjäoikeus	102
7.2.2.3.	Oulun käräjäoikeus	104
8	TILASTOISTA KERÄTYT TIEDOT	108
9	TUOMIOISTUINTEN ILMOITUKSET	112
10	JOHTOPÄÄTÖKSET	116
10.1.	Yleistä	116
10.2.	Kyselytulosten vertailu	117
10.3.	Ratkaisujen arviointi	119

1 JOHDANTO

1.1. Laatumittaristo ja laadunmittaus

Rovaniemen hovioikeuspiirin lainkäytön laatuhanke on aloitettu vuonna 1999. Laatuhankeessa on kehitetty vuonna 2006 lainkäytön laatumittaristo. Tavoitteena on ollut kehittää tuomioistuinten menettelyjen ja ratkaisujen arviointiin soveltuva mittaristo, jolla onnistuttaisiin luotettavasti mittaamaan ja arvioimaan lainkäyttötoiminnan laatua oikeudenkäyntiin eri tavoin osallistuvien tahojen näkökulmasta.

1.2. Laadunmittaus 2020

Laadunmittaukseen osallistujat ovat arvioineet vuonna 2006 laaditun lainkäytön laatuvaatimuksia kuvaavan laatumittariston toteutumista lainkäytössä. Vastauksia on kerätty noin kahden kuukauden ajan. Tuona aikana istuntoja on ollut useampia satoja. Vastausmäärät ovat jääneet alle sataan kussakin kyselyssä.

Rovaniemen hovioikeuspiirin kärjäoikeuksissa on tehty lainkäytön laadunmittaus vuosina 2007, 2013 ja 2020. Laadunmittaus on toteutettu laatumittariston mukaisesti kyselyillä tuomareille, lautamiehille, sidosryhmien edustajille, käsiteltävien juttujen asianosaisille (vuonna 2020 myös todistajille) ja median edustajille. Lisäksi asiantuntijatyöryhmä on arvioinut riita- ja rikostuomioita. Kärjäoikeuksista on pyydetty myös ilmoituksia ja tilastotietoja. Tarkoituksena on ollut saada mahdollisimman monipuolinen ja kattava kuva lainkäytön koetusta laadusta.

Asianosaiskyselyä lukuun ottamatta kyselyissä on ollut arvioitavana kuusi osa-aluetta eli oikeudenkäyntimenettely, ratkaisu, oikeudenkäyntiin osallistuvien ja yleisön kohtelu, käsittelyn joutuisuus, tuomareiden osaaminen ja ammattitaito sekä lainkäytön organisoiminen

ja johtaminen. Arviointialueita on mitattu yhteensä noin 30 laatuksiteerillä. Laatuksiteereiden toteutumista on arvioitu kuusikohtaisella pisteytyksellä 0=huono, 1=välttävä, 2=tyydyttävä, 3=hyvä, 4=kiitettävä ja 5=esimerkillinen.

Vuonna 2020 asianosaiskyselyn kysymyksiä on tiivistetty koskemaan oikeudenkäyntimenettelyn laatua ja ratkaisun laatua. Lisäksi on muutettu arviointiasteikkoa kolmikohtaiseksi eli vaihtoehdot ovat olleet 1 p. hyvin, 2 p. tyydyttävästi ja 3 p. huonosti. Lisäksi asianosaiskyselyyn ovat osallistuneet aiemmista kyselyistä poiketen myös todistajat.

Sanallisen palautteen mahdollisuutta on lisätty vuoden 2020 kyselyssä. Eri kysymyksissä on ollut numeerisen arvioinnin lisäksi mahdollisuus perustella sanallisesti vastaustaan.

Kyselyt asianosaisille on toteutettu jakamalla paperisia kyselylomakkeita riita- ja rikosasioiden istuntojen päätteeksi. Tällä tavoin on saatu suurin osa vastauksista. Vain harva asiakas on käyttänyt tilaisuutta sähköiseen vastaamiseen saamansa nettilinkin kautta. Vuonna 2020 Kainuun kärjäoikeudessa kokeiltiin myös kasvatusten tapahtuvaa haastattelua,

mutta kärjäoikeuden tiloissa olleelle haastattelupisteelle on saatu pysäytettyä vain yksittäisiä asiakkaita.

Sidosryhmäkysely asianajajille ja syyttäjille on toteutettu vain sähköisenä. Osallistuminen on ollut suhteellisesti selvästi aktiivisempaa kuin jutun varsinaisille asianosaisille suunnatussa kyselyssä. Tässä ryhmässä potentiaalisia vastaajia on ollut noin 200 ja vastauksia on saatu eri vuosina keskimäärin noin 50.

Tuomareille, lautamiehille ja medialle kysely on toteutettu pelkästään sähköisenä.

Kyselyiden lisäksi asiantuntijatyöryhmä on arvioinut hovioikeuspiirin kärjäoikeuksista 15 rikostuomiota ja toinen asiantuntijatyöryhmä 15 riitatuomiota. Arvioitavat tuomiot ovat valikoituneet virastoissa satunnaisesti tietyllä aikavälillä annetuista ratkaisuista. Arvioitavissa ratkaisuissa ei ole ollut näkyvissä asian ratkaisijan nimeä.

Kärjäoikeudet ovat myös toimittaneet laadunmittausta varten laatumittariston mukaiset ilmoitukset ja tilastotiedot.

1.3. Laadunmittauksen tulokset

Laadunmittauksessa saadaan tuloksia lainkäytön laadusta hovioikeuspiirin kärjäoikeuksissa. Laadunmittaus toteutetaan siten, että kyselyihin vastaajien ja juttujen ratkaisijoiden tiedot eivät tule tietoon. Laadunmittauksen tuloksia on käytetty apuna kehitettäessä työprosesseja sekä suunniteltaessa laatuhankeeseen koulutustoimintaa ja tulevien laatu-

ryhmien teemoja. Erityisesti vuoden 2020 asianosaiskyselyn ja sidosryhmäkyselyn sanalliset vastausperustelut olivat tässä mielessä arvokkaita. Niistä ilmeni hyvin selvästi muun muassa vastaajien tyytymättömyys suureen tasonvaihteluun tuomarikunnan sisällä. Tuomareiden itsearviointikyselyissä on myös tullut esiin kouluttautumisen tarpeita.

2 TUOMAREIDEN ITSEARVIOINTIKYSELY

Vuoden 2020 tuomareiden itsearviointikysely toteutettiin Webropol-kyselynä 3.2.2020–8.4.2020. Vertailtavuuden säilyttämiseksi itsearviointikysely toteutettiin pääasiassa saman sisältöisenä kuin vuoden 2013 kysely. Kyselystä jäi kuitenkin teknisen virheen vuoksi pois laatuksiteeri 6.h työn rasittavuus, minkä vuoksi arvioitavia väittämiä kyselyyn sisältyi yksi aikaisempaa vähemmän. Arviointialueita kyselyssä oli kaiken kaikkiaan kuusi (1. oikeudenkäynti menettelynä, 2. ratkaisu, 3. oikeudenkäyntiin osallistuvien ja yleisön kohtelu, 4. oikeudenkäynnin joutisuus, 5. tuomareiden osaaminen ja ammattitaito ja 6. lainkäytön organisoiminen ja johtaminen). Arvioitavia väittämiä näille alueille sisältyi yhteensä 34.

Tuomareiden itsearviointiin osallistui yhteensä 33 tuomaria, joista viisi Kainuun kärjäoikeudesta, yhdeksän Lapin kärjäoikeudesta ja 19 Oulun kärjäoikeudesta. Vastausmäärä pysyi siten kutakuinkin samana vuoden 2013 kyselyyn nähden, jolloin vastaajia oli 32. Vuoden 2020 itsearviointikysely poikkesi vuodesta 2013 siten, että 1.1.2019 Kemi-Tornion kärjäoikeus yhdistyi Lapin kärjäoikeuden kanssa ja Ylivieska-Raahen kärjäoikeus Oulun kärjäoikeuden kanssa. Lisäksi Kainuun kärjäoikeus osallistui vuonna 2020 ensimmäistä kertaa laadunmittaukseen.

Vuosi 2020, keskiarvot	Vuosi 2013, keskiarvot
Kainuun kärjäoikeus 4,26 pistettä	-
Lapin kärjäoikeus 2,63 pistettä	Kemi-Tornion kärjäoikeus 2,76 pistettä Lapin kärjäoikeus 2,50 pistettä
Oulun kärjäoikeus 3,14 pistettä	Oulun kärjäoikeus 2,93 pistettä Ylivieska-Raahen kärjäoikeus 2,76 pistettä

Kärjäoikeuksien itsearviointikyselyn tulosten vertailussa esiin nousee ennen muuta Kainuun kärjäoikeuden itsearviointikyselyn kauttaaltaan korkeat tulokset verrattuna Lapin ja Oulun kärjäoikeuteen. Kokonaisuutena vuoden 2020 tuomareiden itsearvioinnin tuloksia tarkasteltaessa parhaat tulokset saatiin väittämistä 3.a oikeudenkäyntiin osallistuvien ja yleisön kohtelu ihmisarvoa kunnioittavalla tavalla (3,75 pistettä), 1.a oikeudenkäynnin avoimuus (3,70 pistettä), 2.a ratkaisujen avoin perustelu (3,52 pistettä) ja 1.g oikeudenkäynnin toteuttaminen joustavasti (3,52 pistettä).

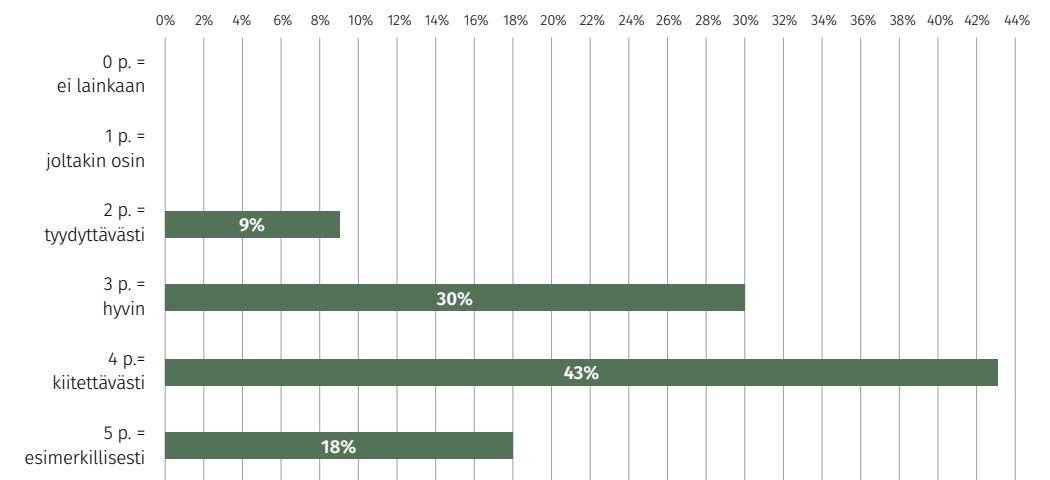
Heikoimmat pisteet puolestaan olivat väittämässä 3.f oikeuden odotustilajärjestelyistä (2,58 pistettä), 4.a oikeudenkäyntien kestosta riita-asioissa (2,48 pistettä), yksinkertaisissa

rikosasioissa (2,79 pistettä) ja muissa kuin yksinkertaisissa rikosasioissa (2,52 pistettä), 4.b asian merkityksen huomioon ottamisesta käsittelyaikatauluissa (2,88 pistettä).

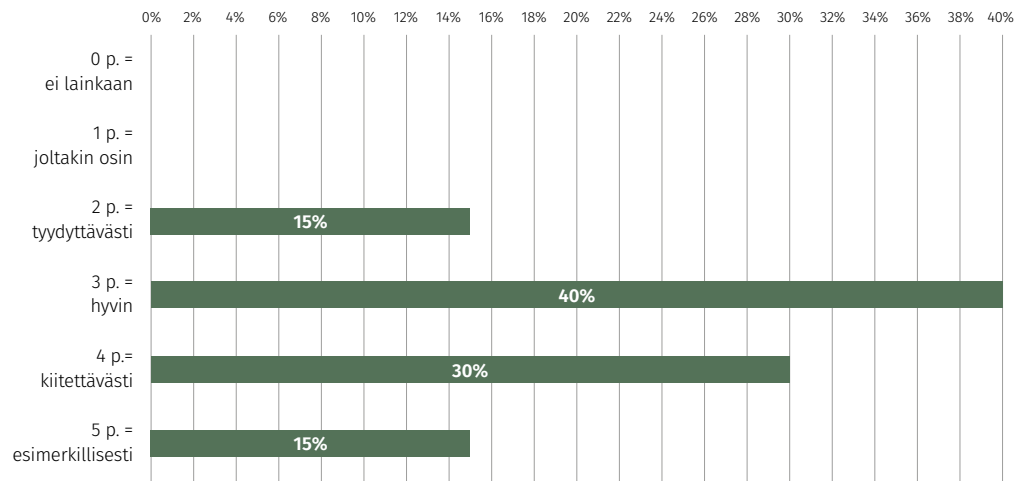
Vuoden 2013 kyselyssä parhaat tulokset saatiin väittämiin 3.a oikeudenkäyntiin osallistuvien ja yleisön kohtelu ihmisarvoa kunnioittavalla tavalla (3,5 pistettä), 6.b asioiden jakamisen avoimuus (3,35 pistettä) ja 1.g oikeudenkäynnin joustavuus sekä 1.h oikeudenkäynnin julkisuus (molemmat 3,3 pistettä). Heikoimmat tulokset olivat väittämällä 5.c koulutusten sopiminen (1,98 pistettä), 4.a optimaaliset käsittelyajat (pisteet 2–2,33 pistettä) ja 6.d laajennettujen kokoonpanojen käyttäminen.

2.1. Väittämäkohtaiset tulokset

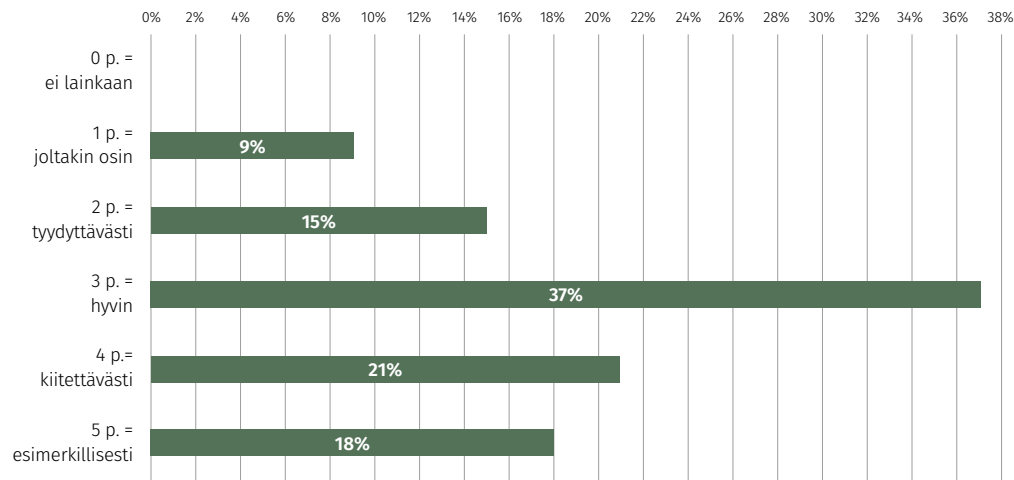
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittäjä: Oikeudenkäynti on tapahtunut avoimesti ja peittelemättömästi suhteessa asianosaisiin, 1.a. Vastaaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,70 pistettä**.

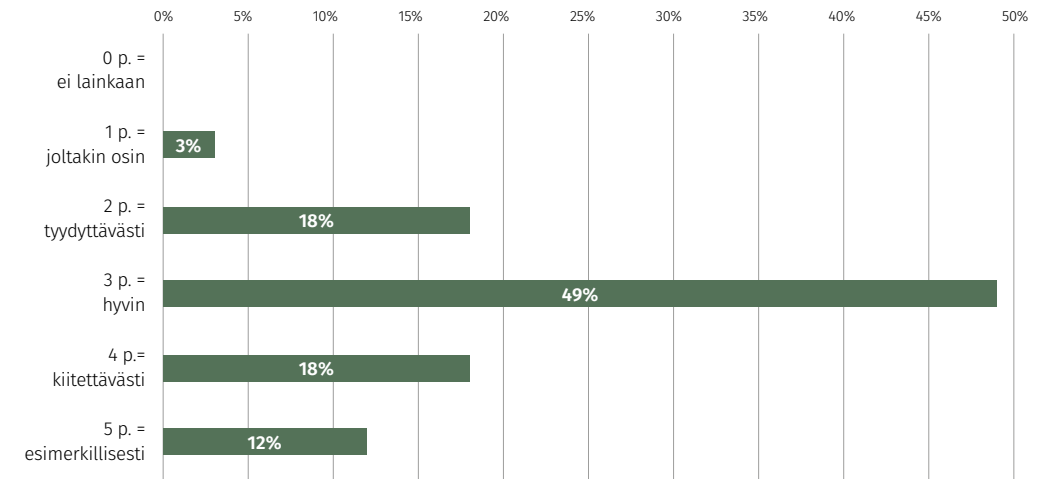
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Oikeudenkäynti on järjestetty tarkoituksenmukaisesti, 1.c. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,45 pistettä**.

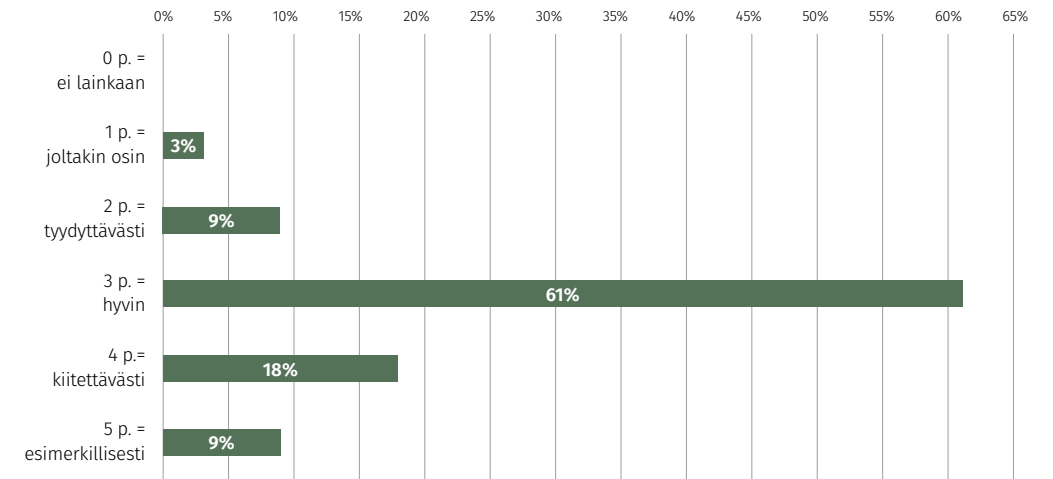
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Asiassa on pyritty aktiivisesti mutta asianosaisia painostamatta sovintoon (riita-asiat ja rikosasioiden korvauskysymykset), 1.d. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,24 pistettä**.

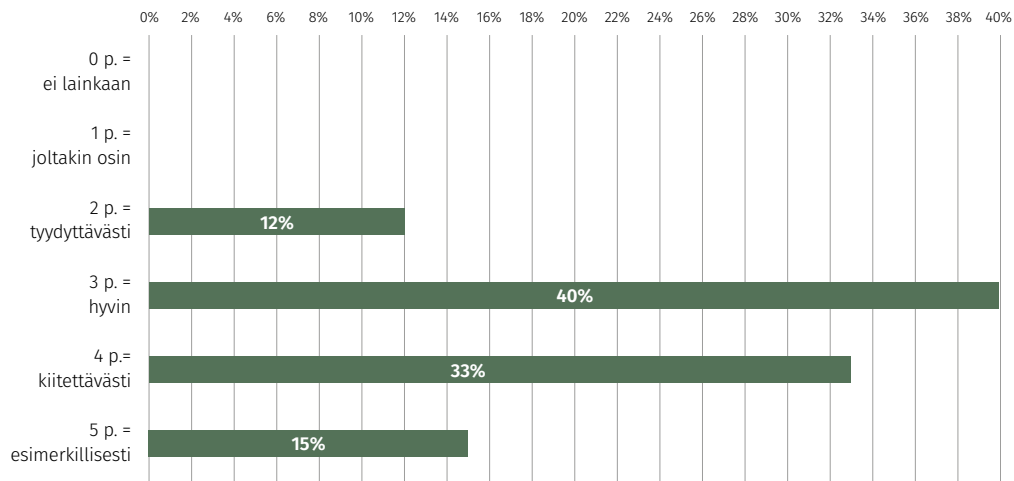
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Prosessinjohto on ollut tehokasta ja aktiivista (sekä muodollinen että materiaallinen prosessinjohto), 1.e. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,18 pistettä**.

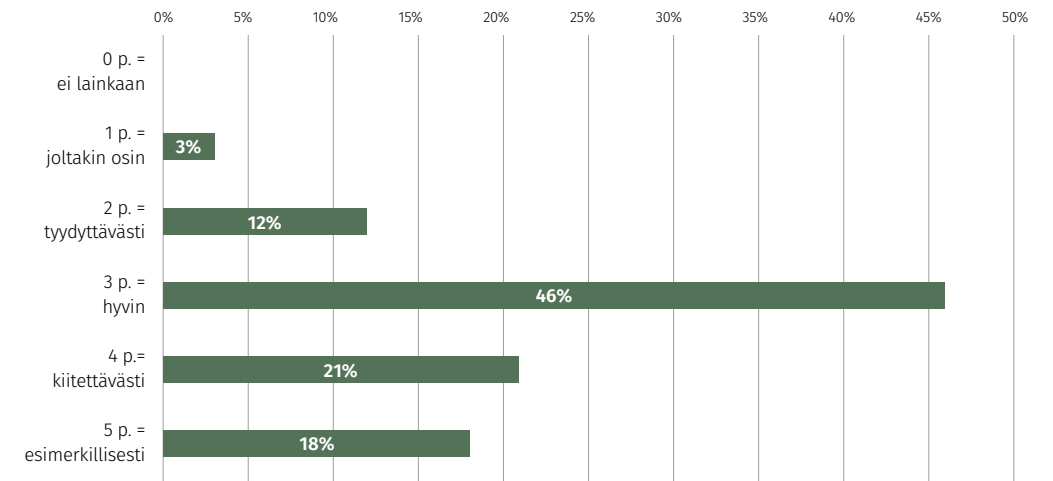
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Oikeudenkäynti on järjestetty ja toteutettu siten, että siitä koituu asianosaisille ja muille oikeudenkäynnin toimijoille mahdollisimman vähän kustannuksia, 1.f. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,21 pistettä**.

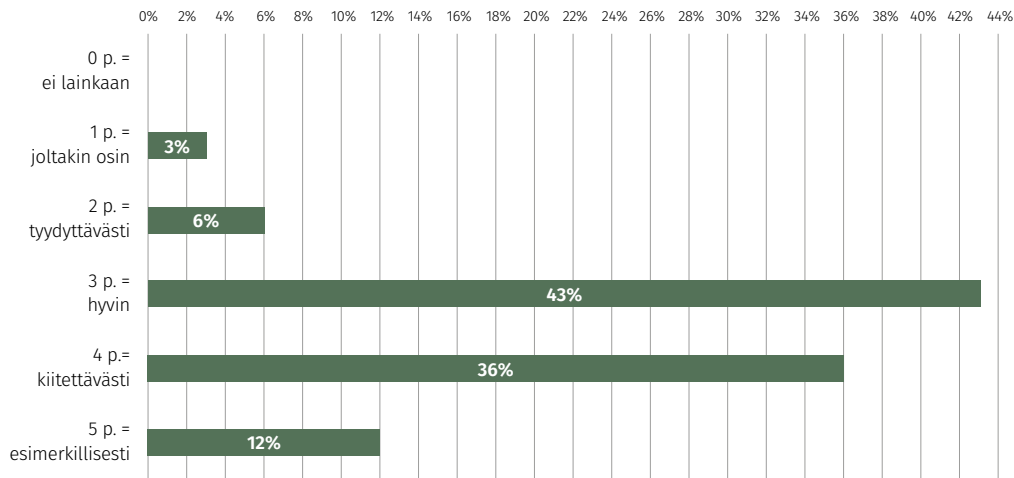
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Oikeudenkäynti on toteutettu joustavasti, 1.g. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,52 pistettä**.

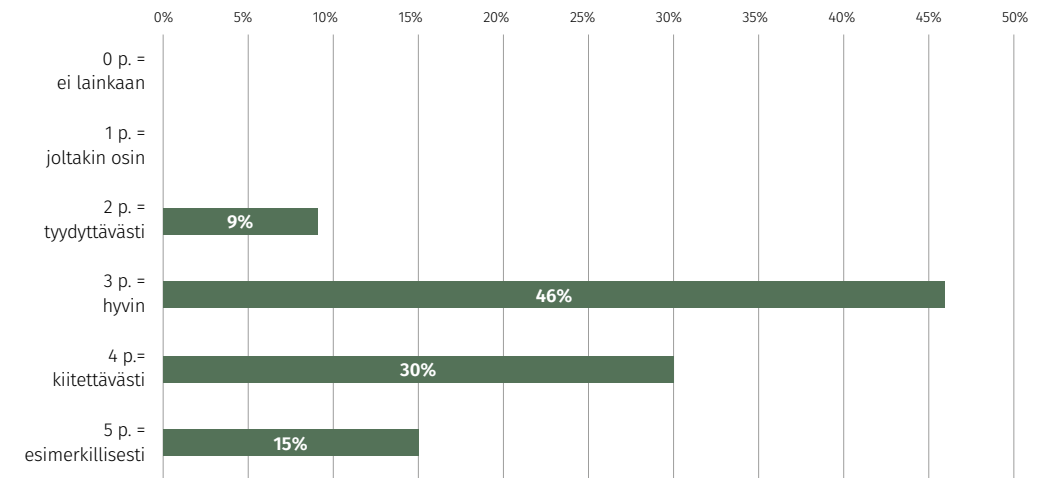
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Ratkaisut ovat olleet oikeuden- ja lainmukaisia, 2.a. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,39 pistettä**.

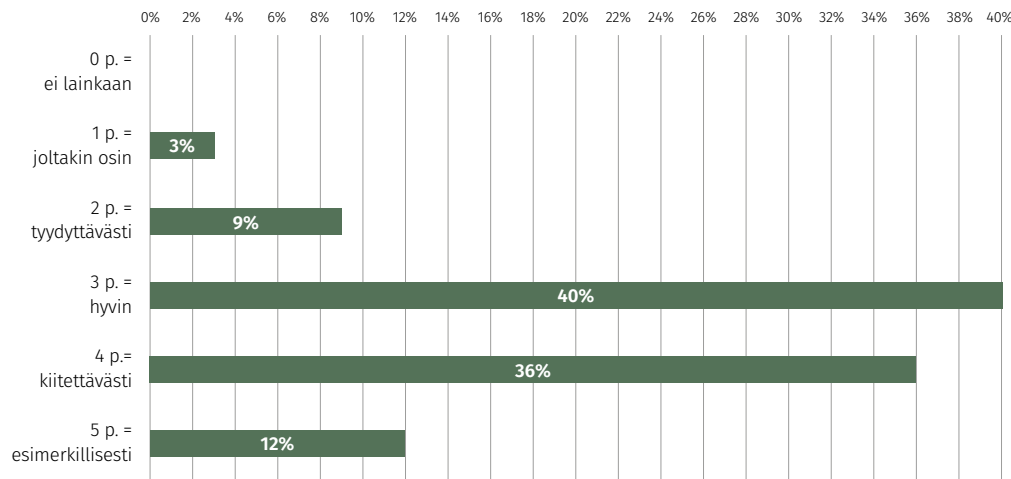
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Oikeudenkäynti on toteutettu mahdollisimman julkisesti, 1.h. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,48 pistettä**.

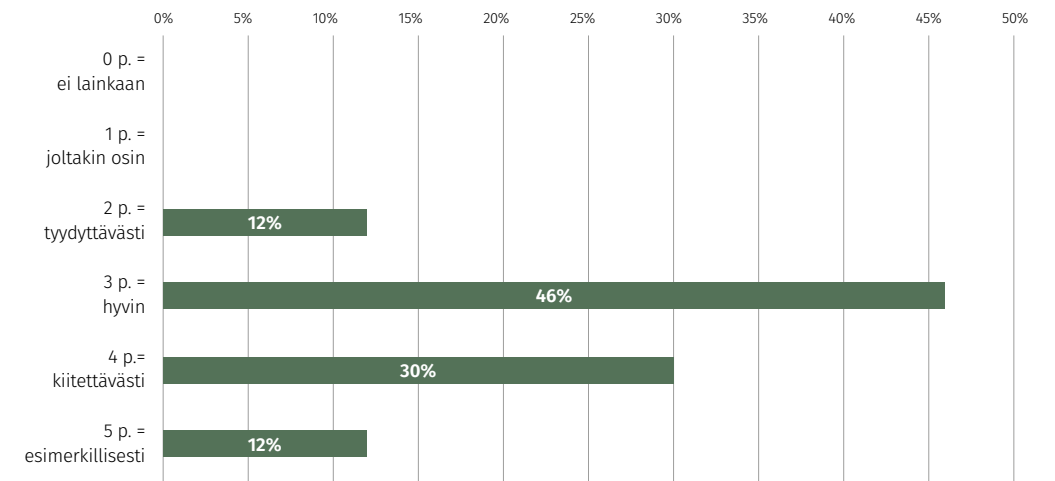
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Ratkaisut on perusteltu avoimesti, 2.c. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,52 pistettä**.

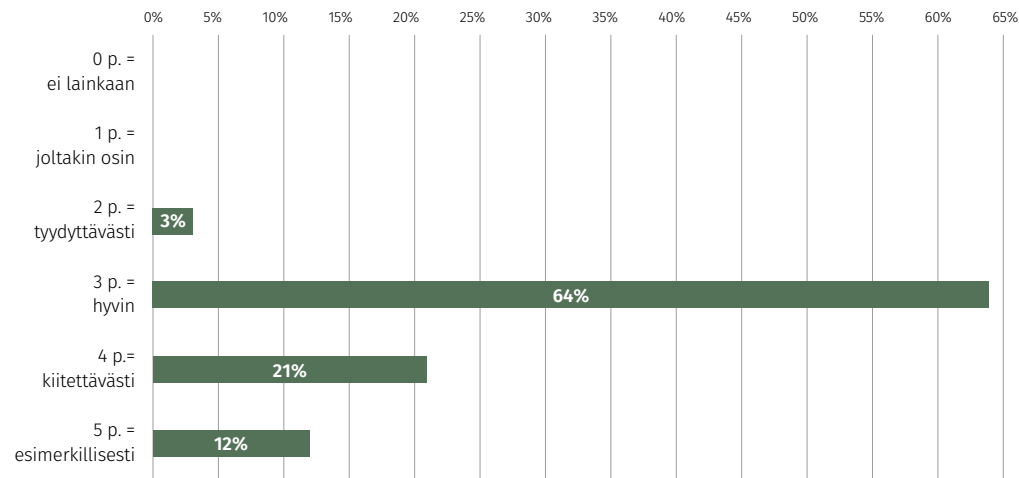
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Ratkaisut on perusteltu seikkaperäisesti ja johdonmukaisesti, 2.d. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,45 pistettä**.

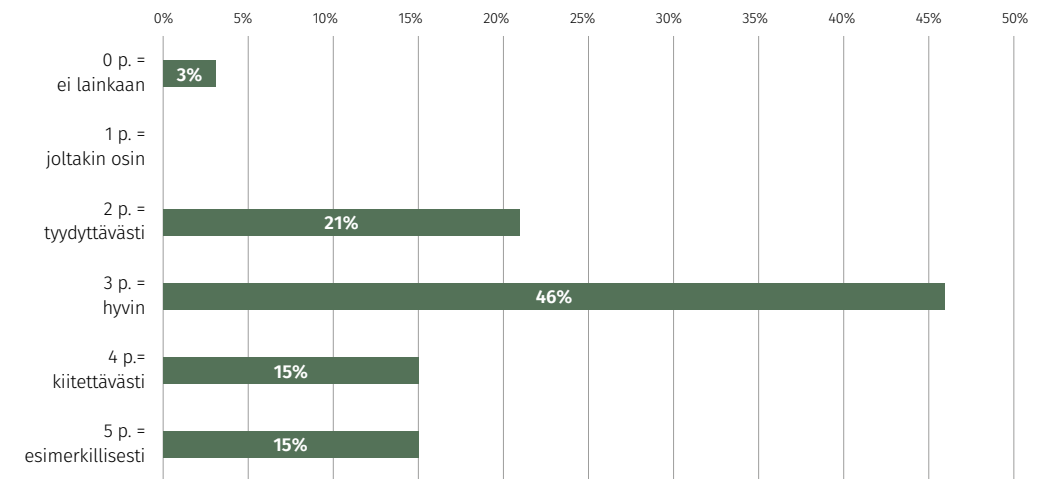
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Ratkaisut ovat rakenteeltaan selväpiirteisiä ja huoliteltuja kieli- ja ulkoasultaan, 2.f. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,42 pistettä**.

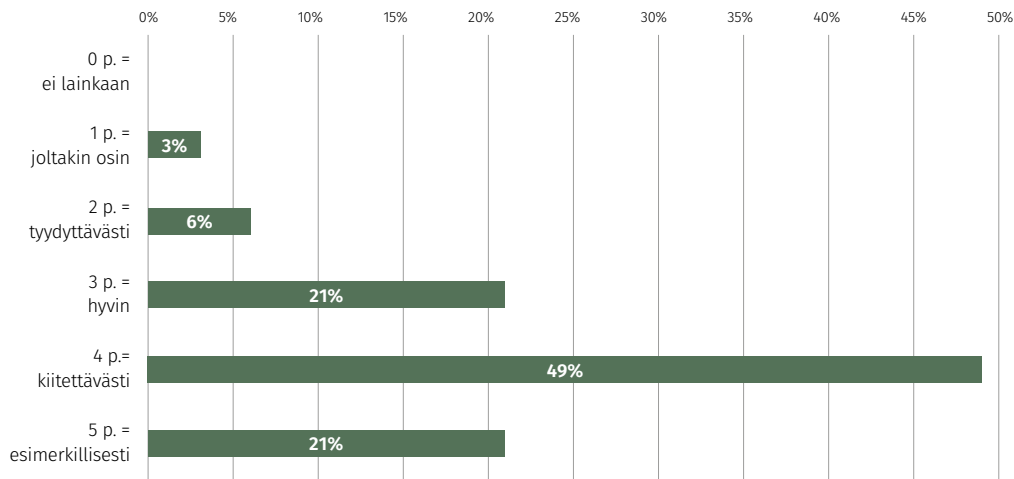
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Ratkaisut on perusteltu ymmärrettävästi, 2.e. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,42 pistettä**.

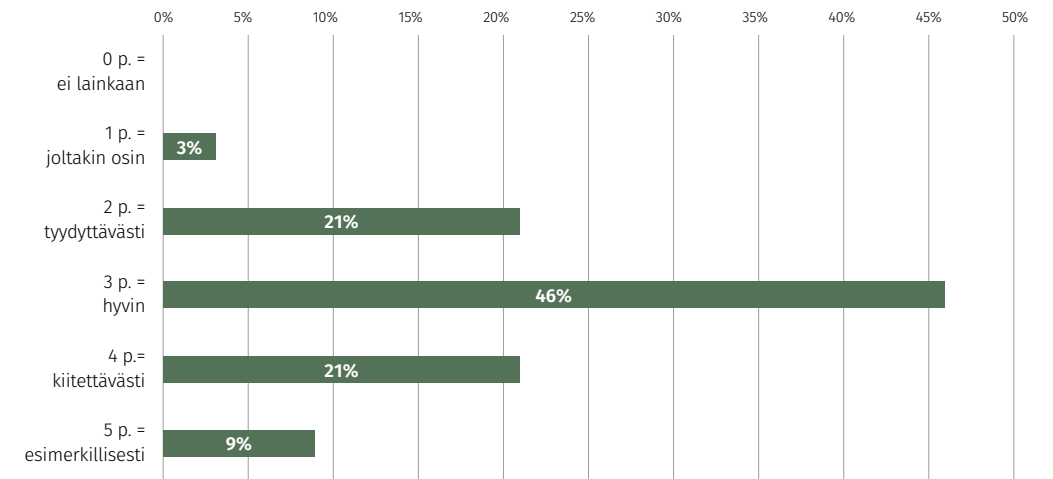
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Ratkaisut on julistettu ymmärrettävästi, 2.g. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,15 pistettä**.

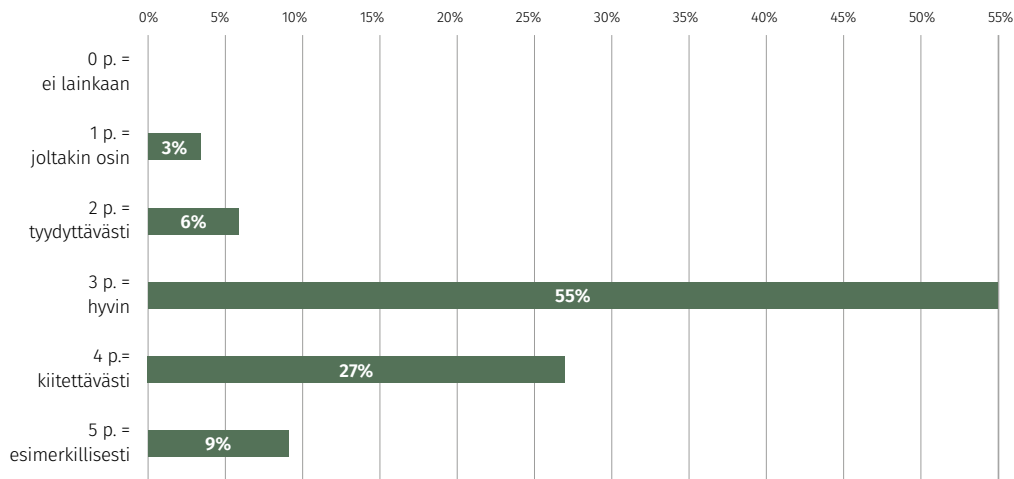
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Oikeudenkäyntiin osallistuvia ja yleisöä on kohdeltu heidän ihmisarvoaan kunnioittavalla tavalla, 3.a. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,79 pistettä**.

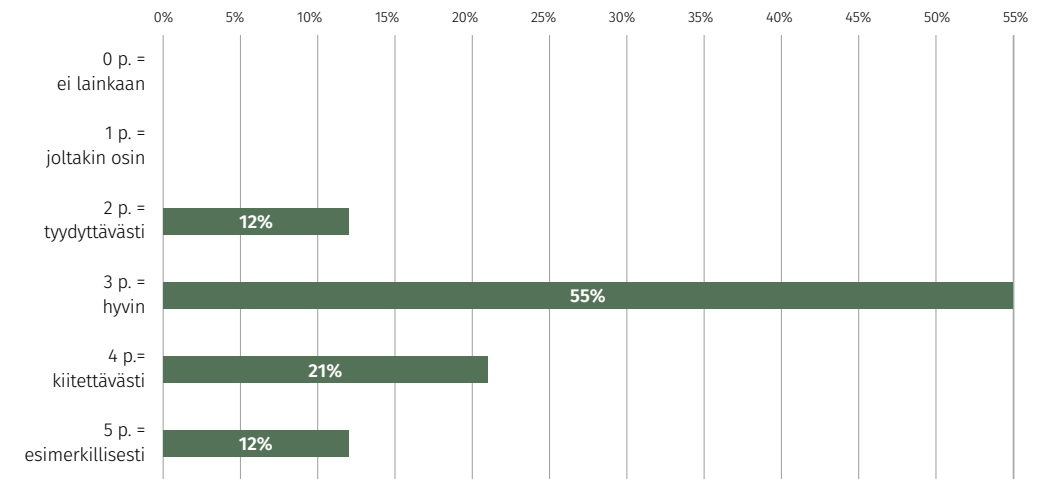
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Oikeudenkäyntiin saapuvien neuvonta ja palvelu on alkanut välittömästi heidän saavuttuaan istuntopaikalle (=oikeustalolle tms.), 3.c. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,12 pistettä**.

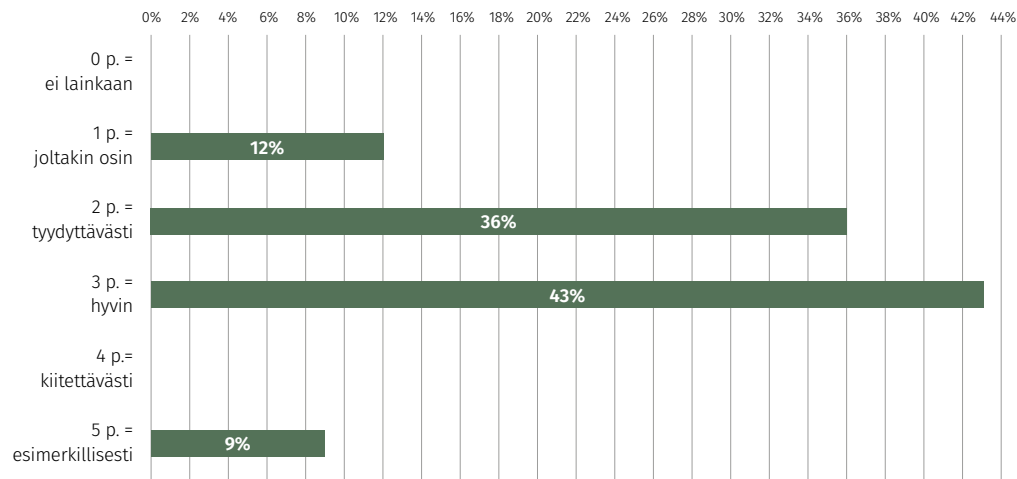
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Oikeudenkäyntiin osallistuvilla on järjestetty asianmukaista neuvontaa kuitenkin vaarantamatta tuomioistuimen puolueettomuutta ja tasapuolisuutta, 3.b. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,33 pistettä**.

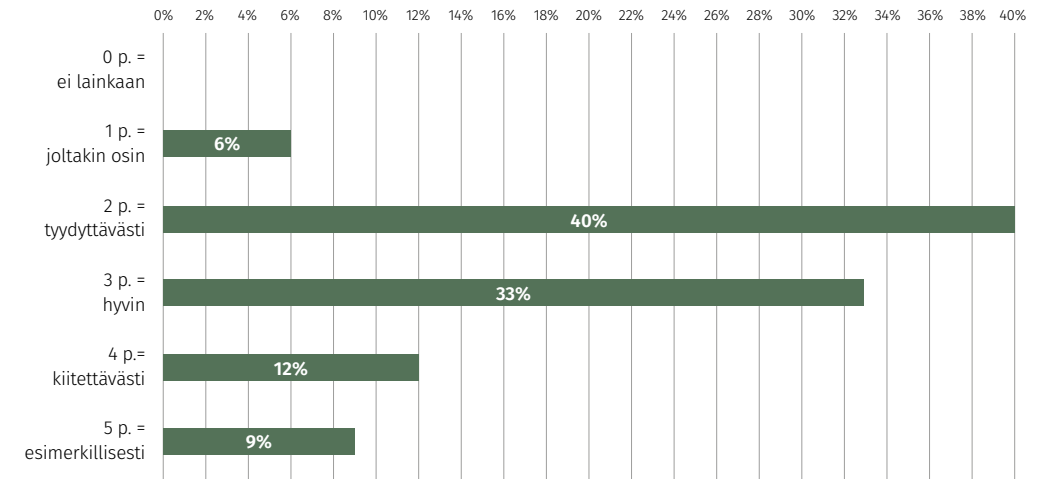
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Oikeudenkäyntiin osallistuvilla on annettu kaikki tarpeellinen tieto oikeudenkäynnistä, 3.d. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,33 pistettä**.

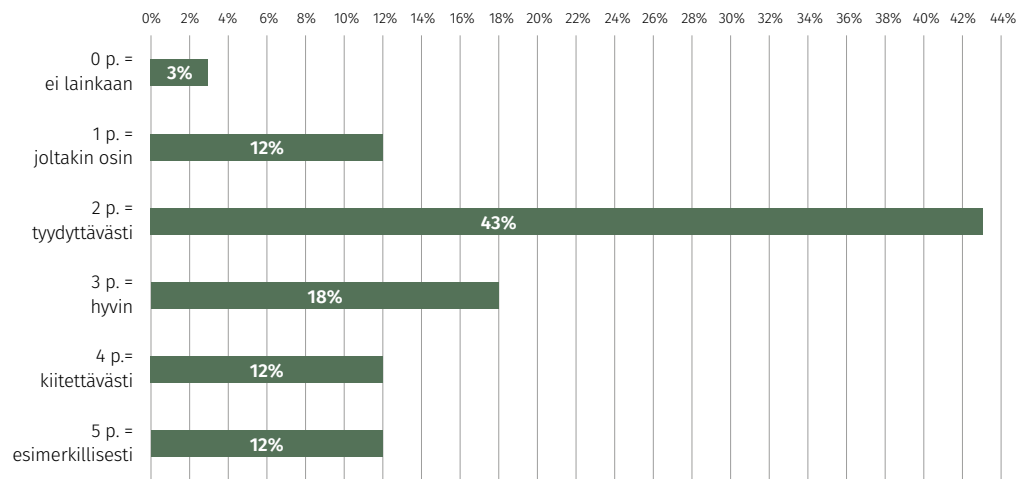
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Oikeuden odotustilajärjestelyissä on huomioitu eri asiakasryhmien erityistarpeet, 3.f. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **2,58 pistettä**.

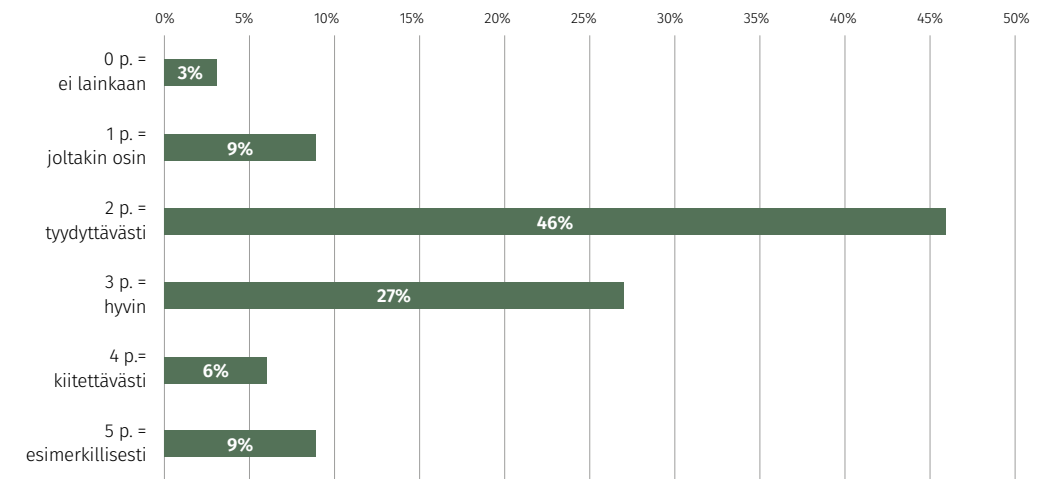
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: asiat on käsitelty oikeudenkäynnin järjestämisen kannalta optimaalisten käsittelyaikojen (KA) rajoissa (yksinkertaiset rikosasiat), 4.a. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **2,79 pistettä**.

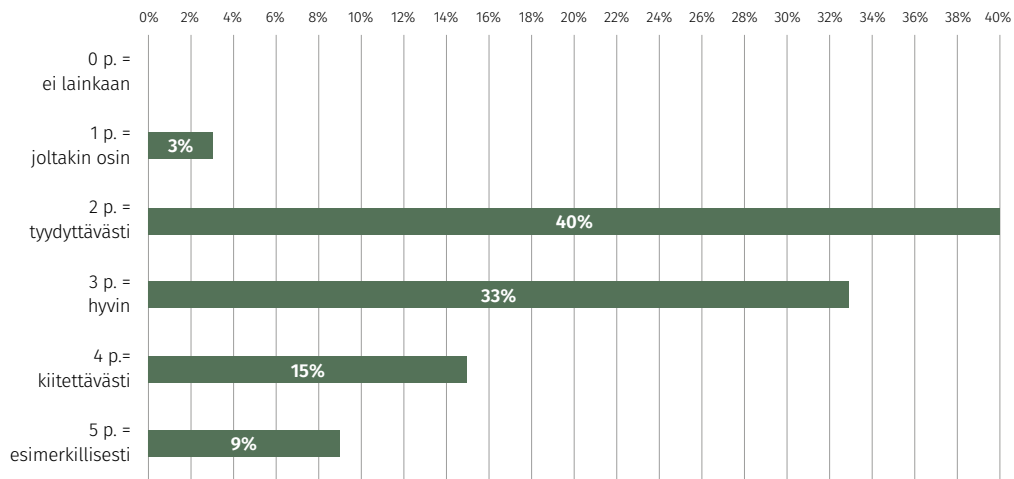
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: asiat on käsitelty oikeudenkäynnin järjestämisen kannalta optimaalisten käsittelyaikojen (KA) rajoissa (riita-asiat), 4.a. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **2,61 pistettä**.

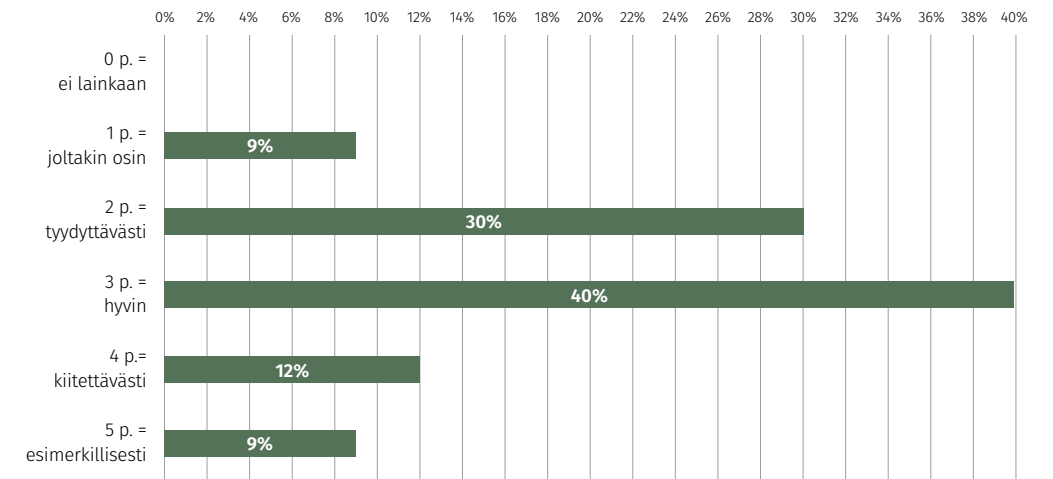
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: asiat on käsitelty oikeudenkäynnin järjestämisen kannalta optimaalisten käsittelyaikojen (KA) rajoissa (muut kuin yksinkertaiset rikosasiat), 4.a. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **2,52 pistettä**.

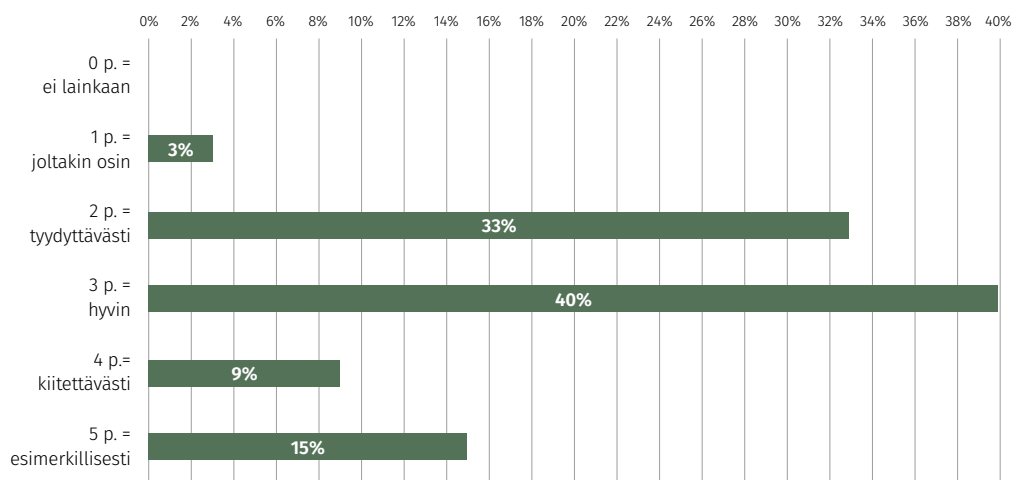
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Asian merkitys asianosaisille ja prosessin aikaisempi kesto on otettu asian käsittelyaikataulussa huomioon, 4.b. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **2,88 pistettä**.

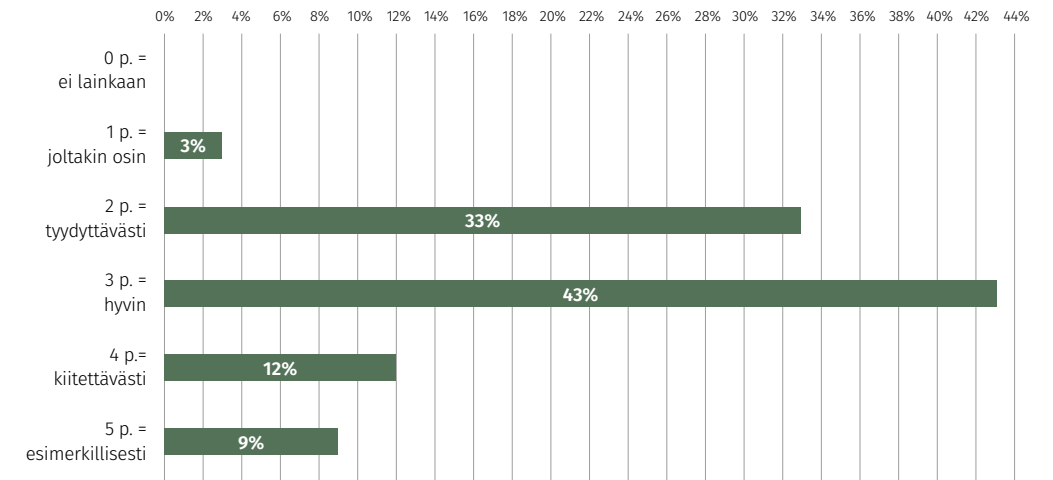
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Tuomarit ovat itse huolehtineet osaamisensa ja ammattitaitonsa ylläpitämisestä, 5.a. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **2,82 pistettä**.

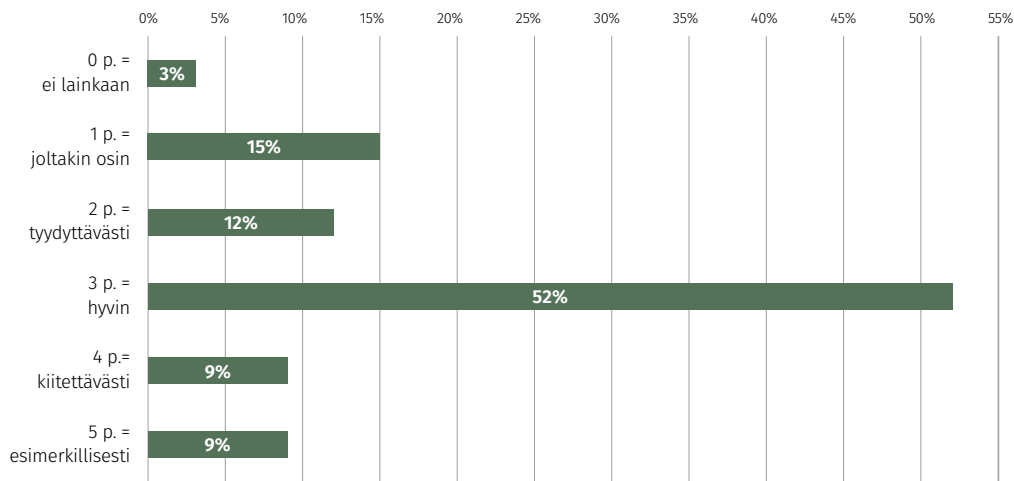
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Määrättyjä tai sovittuja määräaikoja on noudatettu, 4.d. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3 pistettä**.

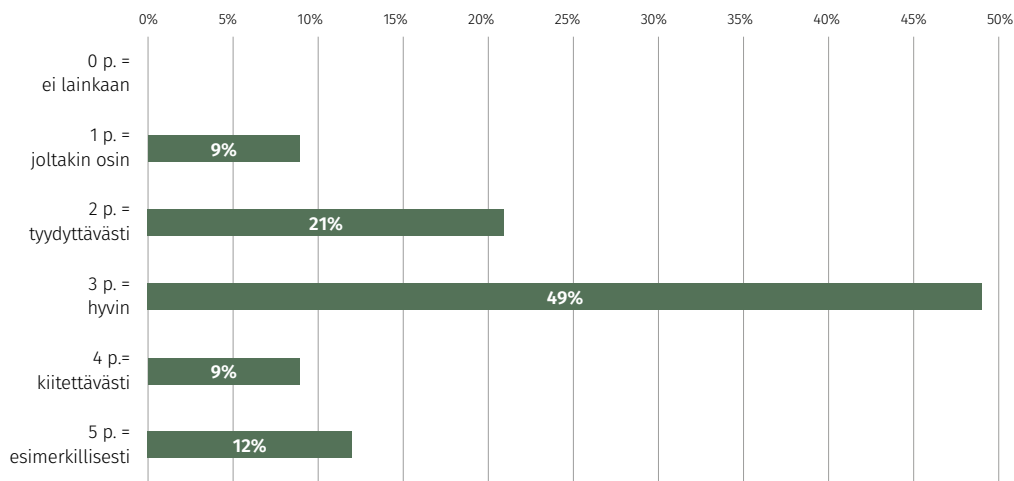
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Tuomarit ovat osallistuneet säännöllisesti täydennyskoulutukseen, 5.b. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **2,91 pistettä**.

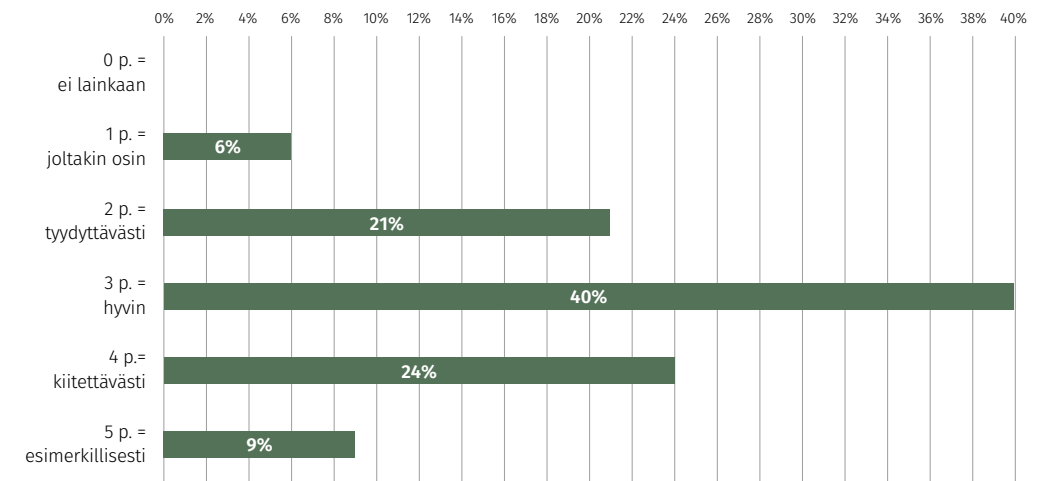
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Tuomareiden osallistumisesta koulutukseen on vuosittain sovittu tuomareiden kanssa käytävissä kehityskeskusteluissa, 5.c. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **2,76 pistettä**.

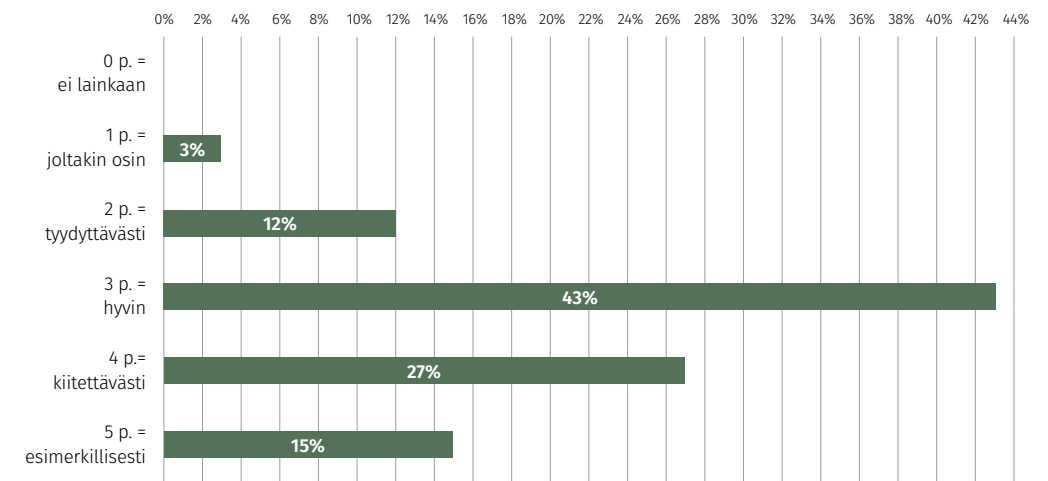
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Tuomarit ovat osallistuneet säännöllisesti ja aktiivisesti tuomaripalaveriin, laatupalaveriin ja muutoinkin laatutyöryhmien työskentelyyn, 5.f. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **2,94 pistettä**.

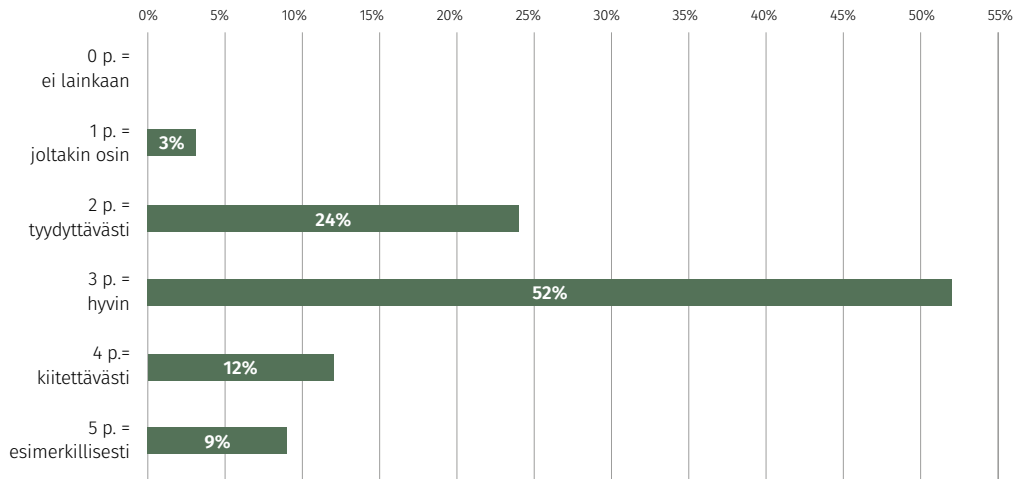
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Lainkäytön organisointi ja tuomioistuimen johtaminen on ollut ammattimaista ja suunnattu tukemaan tuomitsemistoiminnan onnistumista, 6.a. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,09 pistettä**.

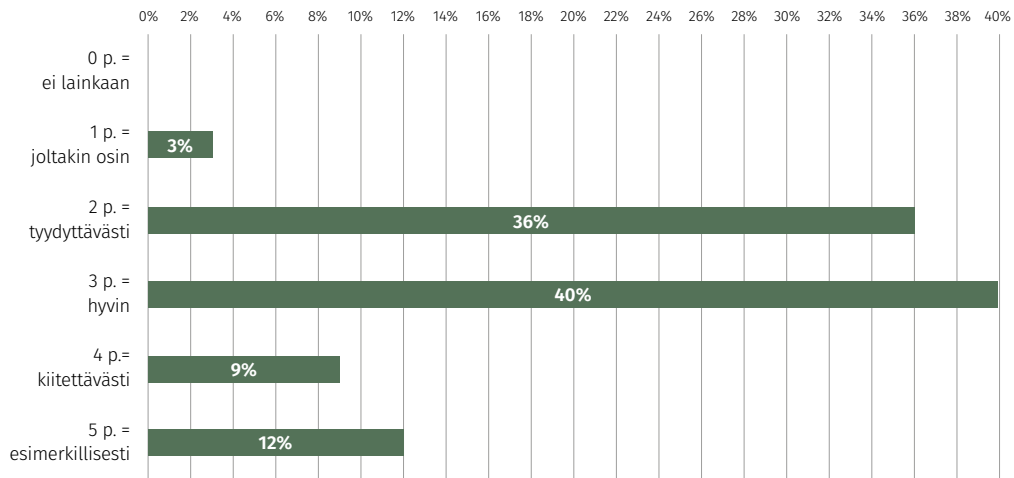
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Vireille tulevien asioiden jakaminen tuomareille on ollut suunniteltua ja jako on toteutettu luottamusta herättävällä tavalla, 6.b. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,39 pistettä**.

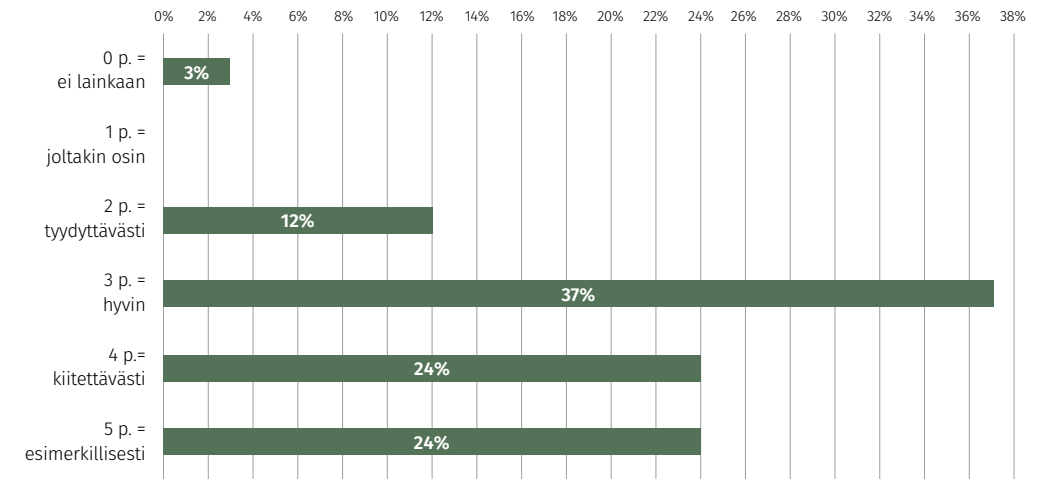
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Asioiden käsittelyssä on hyödynnetty yksittäisillä tuomareilla olevaa erityisosaamista, 6.c. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3 pistettä**.

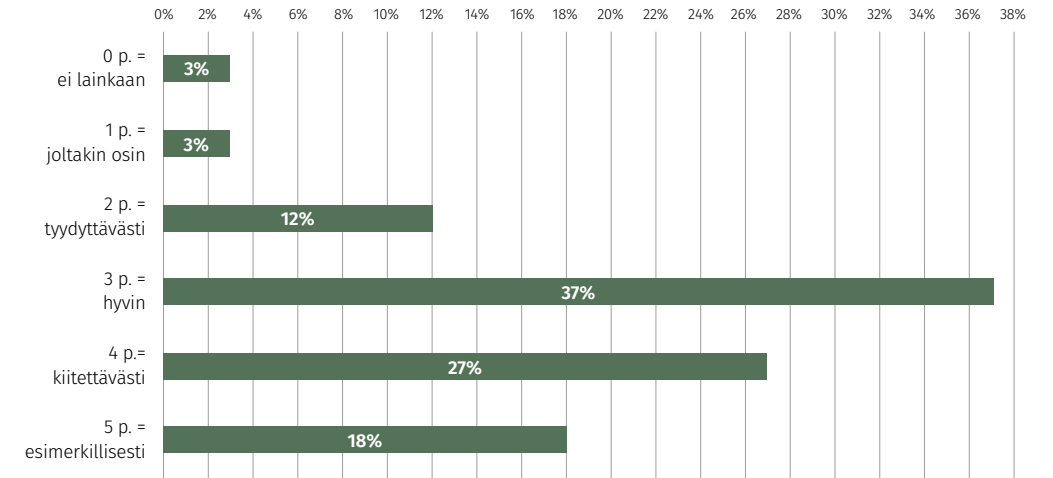
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Lainkäyttöasioiden käsittely on siten organisoitu, että laajennettujen kokoonpanojen käyttäminen on tosiasiallisesti mahdollista, 6.d. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **2,91 pistettä**.

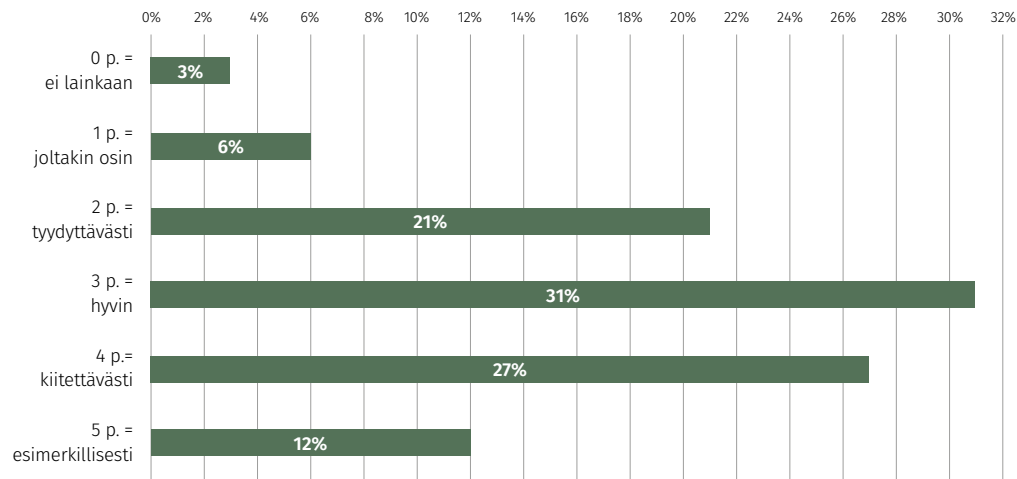
Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Tuomareiden kanssa on käyty vuosittain kehityskeskustelut, 6.e. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,52 pistettä**.

Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Tuomioistuimessa on ollut systemaattinen menettely, jossa seurataan aktiivisesti asioiden käsittelyn etenemistä, ja joka mahdollistaa toimenpiteisiin ryhtymisen viivästyneiden asioiden käsittelyn jouduttamiseksi, 6.f. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,36 pistettä**.

Vuosi 2020 tuomareiden itsearviointikysely. Väittämä: Oikeudenkäyntiin osallistuvien ja tuomioistuimen henkilökunnan turvallisuudesta on huolehdittu, 6.g. Vastaajien määrä: 33. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,09 pistettä**.

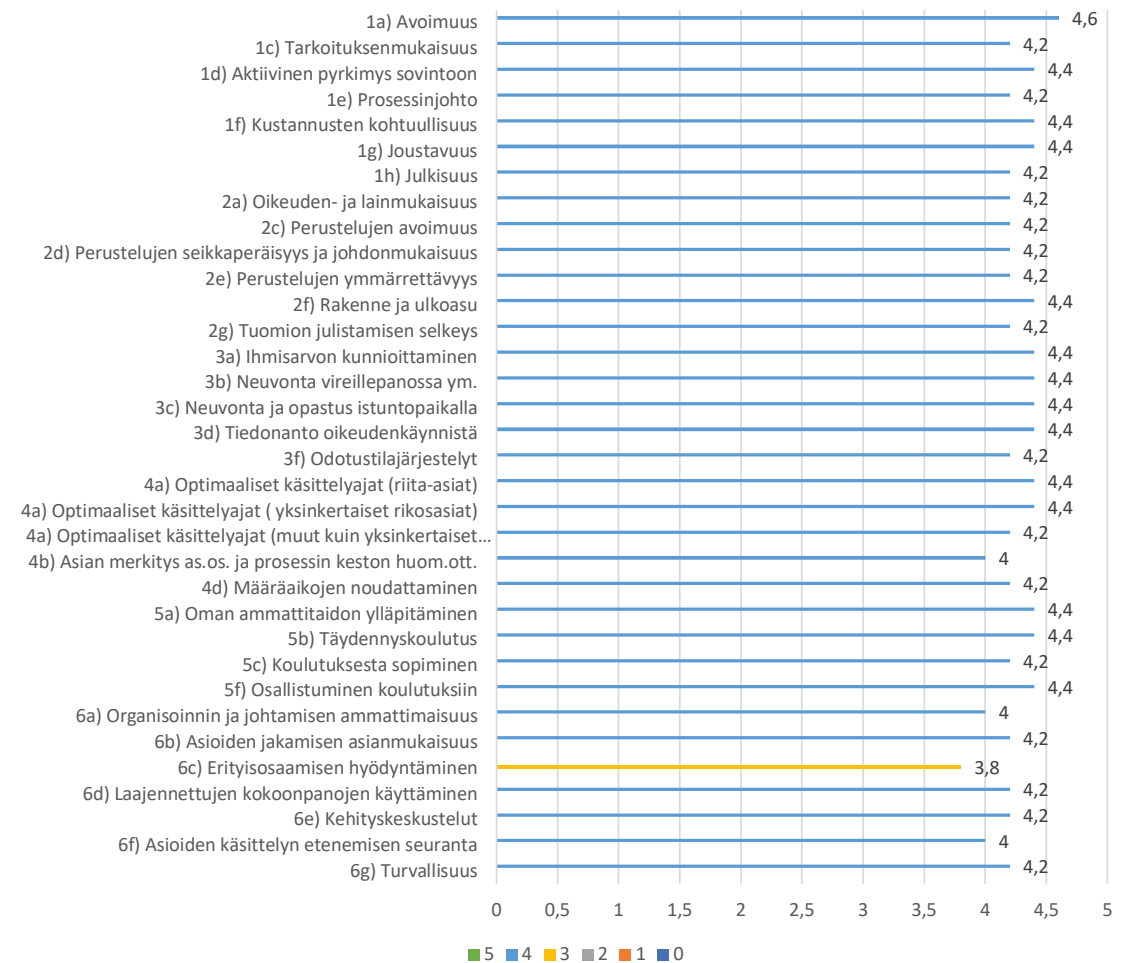
2.2. Havaintoja käräjäoikeuksittain

2.2.1. Kainuun käräjäoikeus

Vuonna 2020 Kainuun käräjäoikeuden tuomareista itsearviointikyselyyn vastasi viisi tuomaria (tai laamanni). Kainuun käräjäoikeus ei ole aikaisempina vuosina osallistunut Rovaniemen hovioikeuspiirin laadunmittauksen itsearviointikyselyyn. Kainuun käräjäoikeuden tuomareiden itsearviointin keskiarvo vuonna

2020 on ollut **4,26 pistettä**, mikä on korkea verrattuna muihin vuosina 2013 ja 2020 itsearviointikyselyyn osallistuneiden käräjäoikeuksien keskiarvoihin. Käräjäoikeuksien vuoden 2013 itsearviointikyselyn keskiarvo oli kaikkien käräjäoikeuksien osalta alle 3 pistettä.

Kainuun käräjäoikeus, tuomarit, 5 vastannutta

Vuoden 2020 itsearviointikyselyssä Kainuun käräjäoikeudessa kaikki laatuksiteerit saavuttivat tavoiteltavan hyvän (3 pistettä) tason. Kainuun käräjäoikeuden tuomareiden itsearviointikyselyssä jokaisen laatuksiteerin arvioon sisältyi kolme viiden pisteen arviota (esimerkillinen) ja muutoin arvioinnit jakautuivat enimmäkseen pisteille kolme (hyvä) ja neljä (kiitettävä). Lukuun ottamatta laatuksiteerin 6.c arviota, kaikki laatuksiteerit ovat keskiarvoltaan kiitettävän tasoisia. Paras tulos saatiin väittämään 1.a oikeudenkäynnin avoimuudesta (4,60 pistettä).

Alimmat tulokset olivat väittämässä 6.c tuomareiden erityisosaamisen hyödyntäminen asioiden käsittelyssä (3,80 pistettä), 4.b prosessin aikaisemman keston ja asian merkityksellisuuden asianosaiselle huomioon ottaminen prosessissa (4 pistettä) ja 6.a lainkäytön organisoimisen, toiminnan organisoimisen ja tuomioistuimen johtamisen ammattimaisuus (4 pistettä) ja 6.f asioiden käsittelyn etenemisen systemaattinen seuranta (4 pistettä). Täältäkin osin voidaan kuitenkin todeta, että pisteet ylittävät selvästi tavoitetulokseksi asetetun 3 pistettä.

Kainuun käräjäoikeuden itsearviointikyselyn tuloksia voidaan pitää muihin käräjäoikeuksiin nähden poikkeuksellisenä. Kainuun käräjäoikeus säilyi itsenäisenä käräjäoikeutena viimeisimmässä käräjäoikeusverkoston uudistuksessa. Koska yhdistymiset Ylivieska-Raahen käräjäoikeus/Oulun käräjäoikeus ja Kemi-Tornion käräjäoikeus/Lapin käräjäoikeus ovat tapahtuneet vähän aikaa ennen kyselyn toimittamista, tämä voi osaltaan näkyä tyytyväisyserona käräjäoikeuksien sisällä.

Kainuun käräjäoikeuden tuomareiden itsearvioinnin voidaan myös arvioida osoittavan korkeaa tyytyväisyyttä käräjäoikeudessa vallitsevaan tilanteeseen ja työskentelyolosuhteisiin, mitkä suurelta osin johtunevat riittävästä lainkäytön resursseista. Käräjäoikeuden itsearviointia on kuitenkin syytä tarkastella rinnakkain muiden laadunmittauskyselyjen tulosten kanssa.

Kainuun käräjäoikeuden tuomarit eivät olleet antaneet erillistä sanallista palautetta lainkäytön laadusta tai sen kehittämistarpeista.

2.2.2. Lapin käräjäoikeus

Vuonna 2020 Lapin käräjäoikeuden tuomareista itsearviointikyselyyn vastasi seitsemän tuomaria (tai laamanni) ja kaksi käräjänotaaria. Lapin käräjäoikeuden tuomareiden itsearvioinnin keskiarvo vuonna 2020 on ollut **2,63 pistettä**. Vuonna 2013 itsearviointikyselyn keskiarvo oli 2,50 pistettä.

Lapin käräjäoikeus 2020, tuomarit ja notaarit, 9 vastannutta

Vuoden 2020 Lapin käräjäoikeuden itsearviointikyselyssä 12/34 saavutti tavoiteltavan hyvän (3 pistettä) tason. Itsearviointikyselyn parhaimmat tulokset ovat oikeudenkäynnin toteutusta arvioivissa laatukriteereillä (1.a, 1.c, 1.f, 1.g ja 1.h) ja ratkaisun perusteluja koskevilla laatukriteereillä (2.c, 2.d, 2.e ja 2.g) sekä asiakkaiden ja yleisön kohtelua mittaavalla laatukriteerillä (3.a). Näiltä osin tulokset täyttävät tavoitteen hyvästä tasosta (tulos vähintään 3 pistettä).

Heikoimmat pisteet sen sijaan ovat optimaalisten käsittelyaikojen toteutumista mittaavilla laatukriteereillä (4.a) ja koulutuksen suunnittelua sekä sopimista mittaavassa laatukriteerissä (5.c). Erityisesti käsittelyn tavoiteaikataulua koskevat laatukriteerit jäävät kauas tavoitellusta hyvästä tasosta.

Lapin käräjäoikeus 2013, tuomarit ja notaarit, 6 vastannutta

Kemi-Tornion käräjäoikeus 2013, tuomarit ja notaarit, 6 vastannutta

Verrattuna vuoden 2013 itsearviointikyselyn tuloksiin oikeudenkäyntimenettelyä koskevat laatukriteerit (1.a-h) ovat säilyneet kutakuinkin samalla tasolla, mutta ratkaisua koskevat laatukriteerien (2.c-g) arviot ovat parantuneet. Ihmisarvon kunnioittamista mittaava laatukriteerin pisteet ovat sen sijaan hieman alentuneet verrattuna vuoden 2013 itsearviointikyselyihin. Myös oikeudenkäynnin tavoitekeston toteutumista mittaavien laatukriteereiden pisteet ovat laskeneet verrattuna

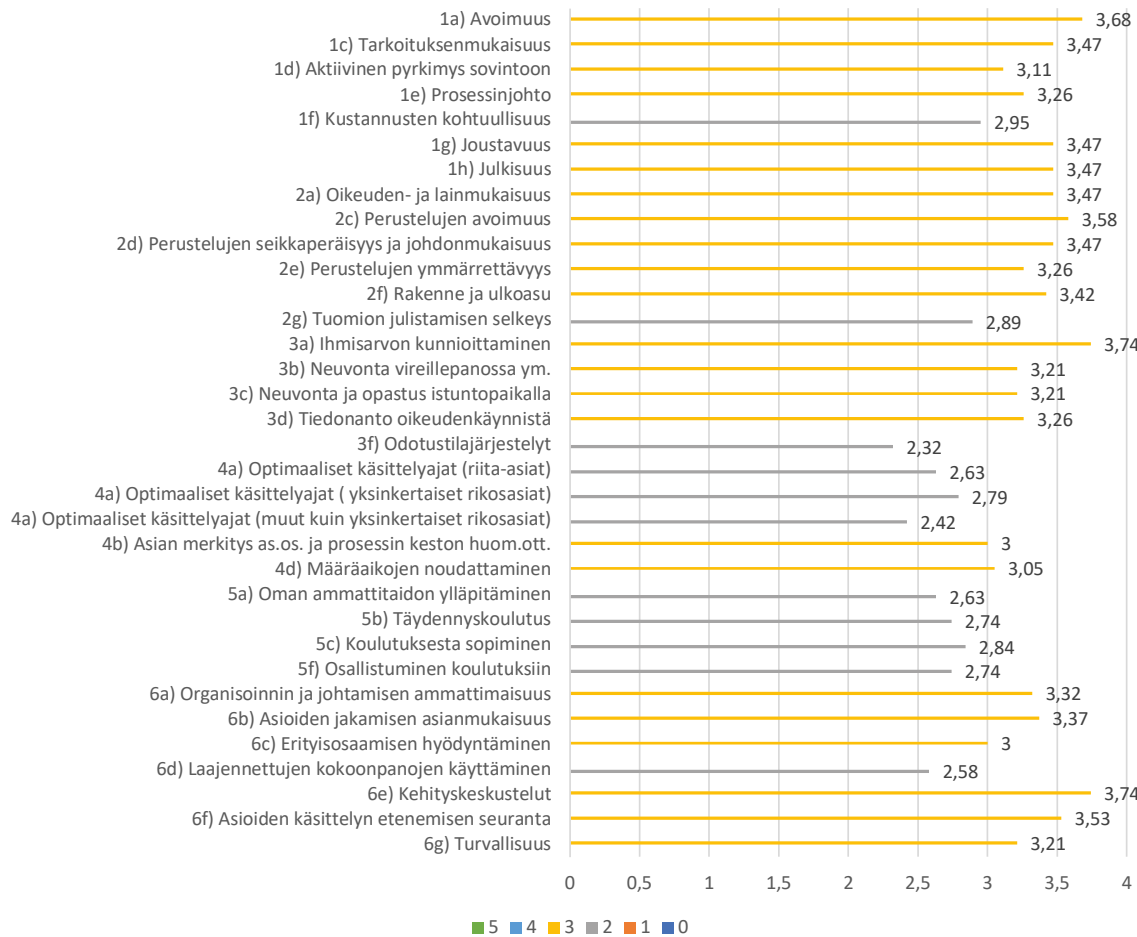
erityisesti Kemi-Tornion käräjäoikeuden vuoden 2013 pisteisiin.

Lapin käräjäoikeuden tuomareiden itsearviointikyselyssä annettiin yksi sanallinen arvio. Sen mukaan notaarien perehdytykseen tarvitaan lisää voimavaroja. Nykyisessä tilanteessa virheiden mahdollisuus lainkäytössä on liian suuri, koska notaarit lähinnä perehdyttävät toisiaan ja virheelliset käytännöt pääsevät leviämään.

2.2.3. Oulun käräjäoikeus

Vuonna 2020 Oulun käräjäoikeuden tuomareista itsearviointikyselyyn vastasi 16 tuomaria (tai laamanni) ja kolme käräjänotaaria eli yhteensä 19 lainkäyttäjää. Oulun käräjäoikeuden tuomareiden itsearvioinnin keskiarvo vuonna 2020 on ollut **3,14 pistettä**. Vuonna 2013 itsearviointikyselyn keskiarvo oli 2,93 pistettä.

Oulun käräjäoikeus 2020, tuomarit ja notaarit, 19 vastannutta

Vuonna 2020 arvioiduista laatuksiteereistä 23/34 saavutti tavoiteltavan hyvän tason (3 pistettä). Yleisellä tasolla voidaan Oulun käräjäoikeuden itsearviointikyselyn osalta todeta, että sen tulokset ovat pääasiassa nousujohtei-

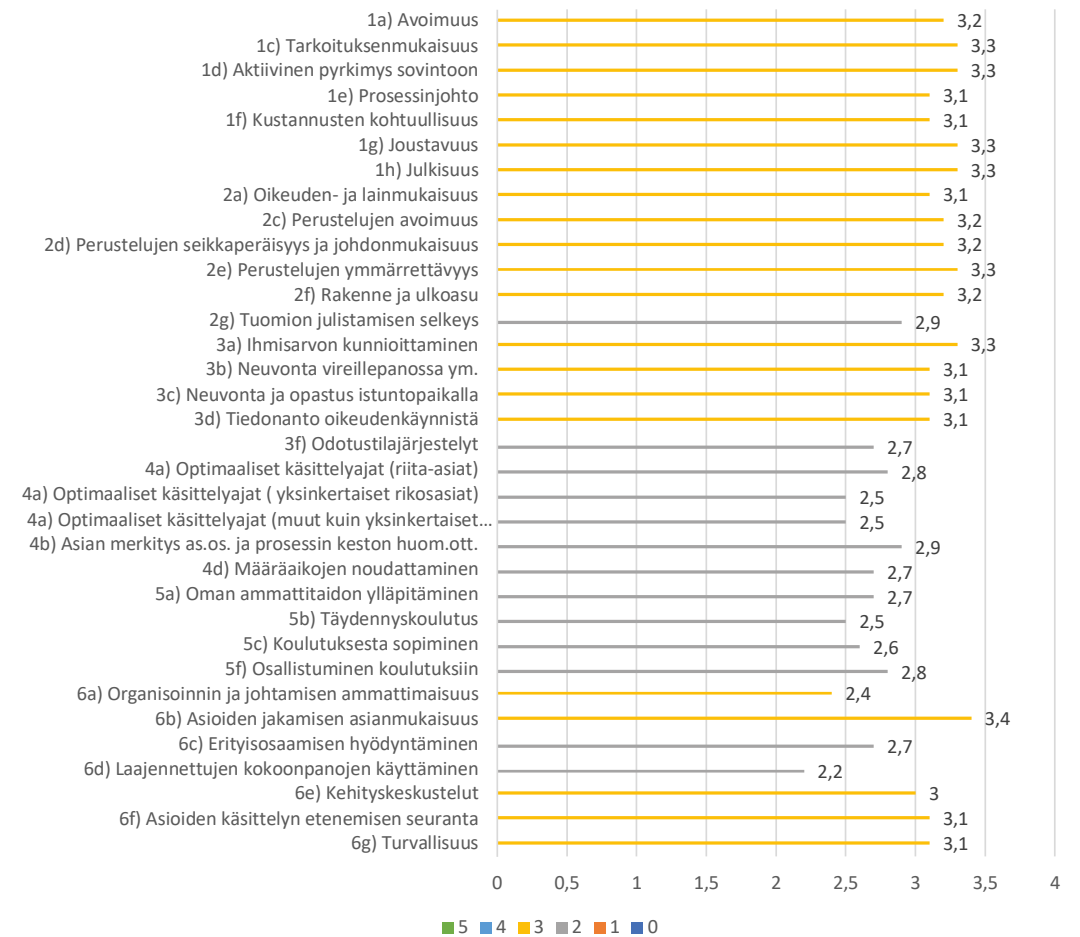
set. Merkittävimmät tulosten nousut vuodesta 2013 ovat tapahtuneet Oulun käräjäoikeuden osalta laatuksiteerillä 6.a johtamisen organisointi (2,4 pistettä → 3,32 pistettä) ja Ylivieska-Raahen käräjäoikeuden osalta laatuksiteerillä 5.c koulutuksesta sopiminen (2,84 pistettä → 2,74 pistettä).

teerillä 5.c koulutustautuminen (1,6 pistettä → 2,84 pistettä) sekä 6.c erityisosaamisen hyödyntäminen (2 pistettä → 3 pistettä).

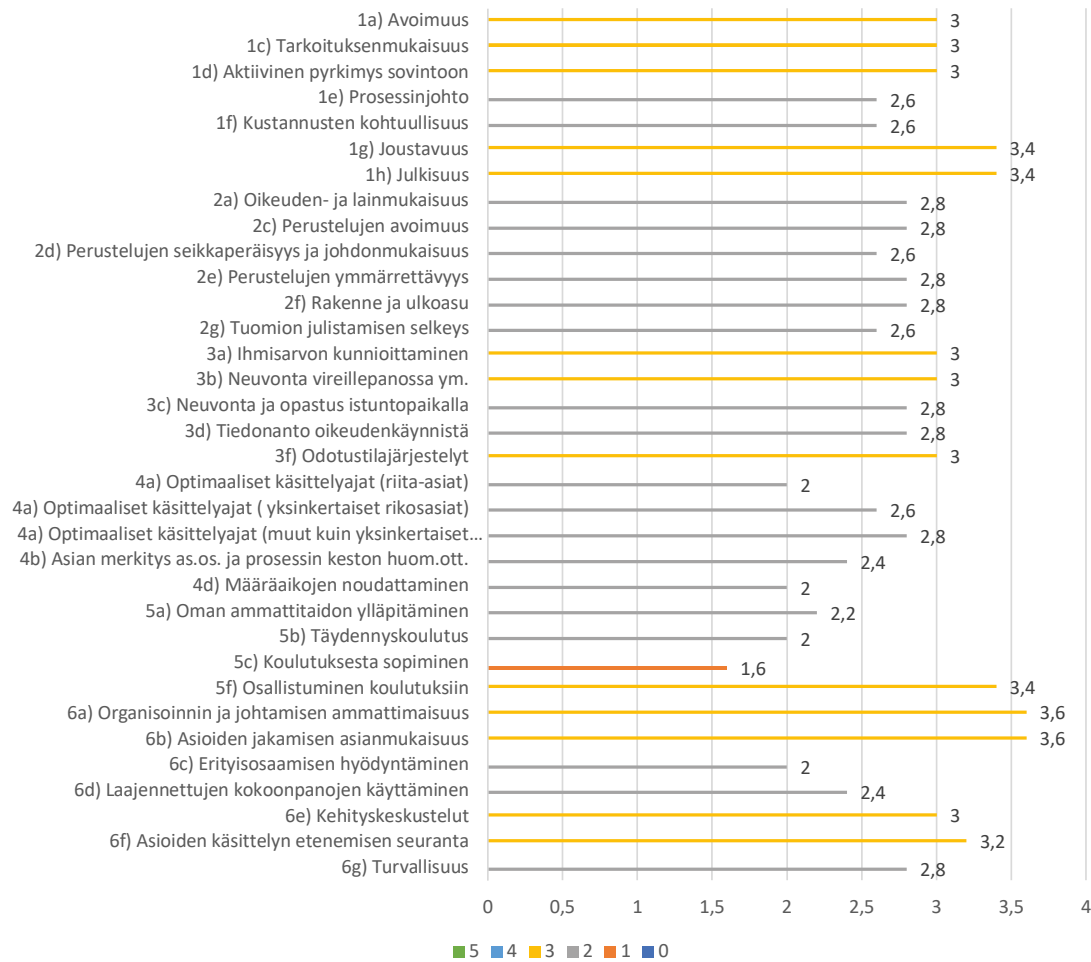
Parhaimmat tulokset ovat Oulun käräjäoikeuden itsearvioinneissa 1.a oikeudenkäynnin avoimuutta (3,68 pistettä), 3.a ihmisarvon kunnioittamista (3,74 pistettä) ja 6.e kehityskeskustelujen säännöllisyyttä (3,74 pistettä) mittaavissa laatuksiteereissä.

Heikoimmat tuloksen puolestaan 3.f odotustilojen toimivuutta mittaavassa laatuksiteerissä (2,32 pistettä) ja 4.a optimaalisten käsittelyaikaisten toteutumista mittaavissa laatuksiteereissä (2,32-2,79 pistettä). Koulutustautuminen ja osaamisen ylläpito mittaavien laatuksiteereiden (5.a, 5.b, 5.c ja 5.f) taso on pysynyt vuoden 2013 itsearviointikyselyä vastaavalla tasolla. Samoin myös mahdollisuus laajennettujen kokoonpanojen käyttämiseen (6.d).

Oulun käräjäoikeus 2013, tuomarit ja notaarit, 15 vastannutta

Ylivieska-Raahen kärjäoikeus 2013, tuomarit ja notaarit, 5 vastannutta

Oulun kärjäoikeuden tuomareiden itsearviointikyselyssä annettiin viisi sanallista arviota. Yhdessä sanallisessa arvioissa kiitellään tuomioistuimen laadun tasoa yleisellä tasolla ja erityisesti tuomioistuimen johtamista laatu- ja käsittelytavoitteet mieltäen. Kahdessa sanallisessa arvioinnissa puutteita on koettu olevan juttujen tasaisessa jakautumisessa osastojen kesken sekä ajan riittämättömyydessä asioiden tutkimiseen sekä oman ammattitaitonsa kehittämiseen. Yhdessä arvioinnissa on kiin-

nitetty turvallisuusnäkökulmasta huomiota palohälyttimen puuttumiseen. Yksi palaute on koskenut itsessään kyselyn toteuttamista siltä osin, että kyselyyn ei sisälly ”en osaa sanoa”/”ei koske minua” -vaihtoehtoa. Notaarin on vaikea arvioida erityisesti virkatuomarien toimintaan enemmän liittyviä kysymyksiä (kuten laajennetun kokoonpanon käyttö) ja riita-asioita käsittelevän tuomarin rikosasioihin liittyviä kysymyksiin.

3 LAATUKYSELY SIDOSRYHMILLE

Vuoden 2020 sidosryhmäkyselyyn vastasi 59 syyttäjää, julkista oikeusavustajaa, asianajajaa tai lupalakimiestä. Vastausmäärä asettui vuoden 2007 ja vuoden 2013 kyselyiden puoliväliin.

v. 2007 42 vastausta
v. 2013 83 vastausta
v. 2020 59 vastausta

Eniten arvioitiin tälläkin kertaa Oulun käräjäoikeutta (30), sen jälkeen Lapin käräjäoikeutta (23) ja Kainuun käräjäoikeutta (6).

Vastausmäärien notkahdus vuoden 2013 kyselyyn verrattuna selittyy avustajapuolen vastausten vähenemisellä. Syyttäjiltä saatiin 19 vastausta (+2), julkisilta oikeusavustajilta 8 vastausta (-2), asianajajilta 28 vastausta (-15) ja lupalakimiehiltä 4 vastausta (-9).

Vuosien 2007 ja 2013 mittausten kesken ei juurikaan ollut todettu tilastollisia muutoksia. Sama tilanne näyttää jatkuneen vuoden 2020 kyselyn perusteella.

3.1. Suurimmat kehittämiskohteet

Arviointiasteikko oli sama kuin vuosien 2007 ja 2013 laadunmittauksissa:

- 0 pistettä = asia ei toteudu lainkaan (huono)
- 1 pistettä = asia toteutuu joltakin osin (välttävä)
- 2 pistettä = asia toteutuu tyydyttävästi (tyydyttävä)
- 3 pistettä = asia toteutuu hyvin (hyvä)
- 4 pistettä = asia toteutuu kiitettävästi (kiitettävä)
- 5 pistettä = asia toteutuu esimerkillisesti (esimerkillinen)

Edelleen koetaan eniten puutteita oikeudenkäynnin joutuisuutta mittaavissa laatuksiteereissa. Niissä ei ole tapahtunut tilastollisesti huomionarvoista muutosta vuoden 2013 mittaukseen verrattuna.

Laatukriteeri 4.b Asian merkitys asianosaisille ja prosessin aikaisempi kesto on otettu asian käsittelyaikataulussa huomioon. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo on nyt 2,31 ja vuonna 2013 2,37.

Laatukriteeri 4.c Asianosaiset ovat kokeneet, että asian käsittely on tapahtunut joutuisasti. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo vuonna on nyt 1,98 ja vuonna 2013 2,01.

Joutuisuuden arvioinnissa on käytännössä pysytty tyydyttävän (2 p.) tasolla.

Prosessinjohdon tehokkuutta ja aktiivisuutta mittaavan **laatukriteerin 1.e** kokonaiskeskiarvo on pysynyt tyydyttävän ja hyvän välimaastossa (nyt 2,59 ja vuonna 2013 2,58).

3.2. Tulosten arviointi

Yhdenkään laatukriteerin osalta ei päästy kiitettävän tasolle (4 p.). Erityisen kaukaiselta vaikuttaa kokonaiskeskiarvon perusteella erinomaisten saavuttaminen (5 p.).

Tämänkaltaisessa kyselyssä parhaiden arvosanojen saavuttaminen kokonaiskeskiarvotasolla edellyttäisi jatkuvaan täydennyskoulutukseen panostamista. Yksinomaan resurssien lisääminen ei riitä ratkaisuksi laadun parantamiseen kaikkien kriteerien osalta. Se voisi jopa hajauttaa tulosta entisestään, ellei samalla kiinnitettäisi huomiota esimerkiksi tehtävään valittavan soveltavuuteen. Ks. jäljempänä myös sanalliset arvioinnit tuomareiden tason suuresta vaihtelevuudesta.

Hyvin saavutettavissa olevana vähimmäistavoitteena voidaan jatkossakin pitää hyvän tasoa (3 p.).

Oulun käräjäoikeus saavutti sidosryhmäarvostelussa hyvän tason yhteensä 14 laatukriteerissä, Lapin käräjäoikeus 7 laatukriteerissä ja Kainuun käräjäoikeus 3 laatukriteerissä.

Sidosryhmäkyselyssä tähän päästiin seuraavissa laatukriteereissä (7/25) Oulun käräjäoikeuden ja Lapin käräjäoikeuden osalta:

- laatukriteeri 1.a oikeudenkäynnin avoimuus 3,1
- laatukriteeri 1.b tuomarin toiminnan riippumattomuus ja puolueettomuus 3,24
- laatukriteeri 1.c oikeudenkäynti on järjestetty tarkoituksenmukaisesti 3,0
- laatukriteeri 1.h oikeudenkäynnin mahdollisimman suuri julkisuus 3,29
- laatukriteeri 1.i oikeudenkäynnin vuorovaikutteisuus 3,02
- laatukriteeri 3.a oikeudenkäyntiin osallistuvien ja yleisön kunnioittava kohtelu 3,27
- laatukriteeri 3.b oikeudenkäyntiin osallistuvien neuvonta 3,14.

Yksittäisistä käräjäoikeuksista Oulun käräjäoikeus saavutti hyvän tason edellä mainittujen lisäksi seuraavissa seitsemässä laatukriteerissä:

- laatukriteeri 2.b ratkaisujen perustelujen vakuuttavuus 3,0
- laatukriteeri 2.e ratkaisujen perustelujen ymmärrettävyys 3,0
- laatukriteeri 2.f ratkaisujen rakenteen selväpiirteisyys ja huolitelu kieli- ja ulkoasu 3,03
- laatukriteeri 2.g ratkaisut julistettu ymmärrettävästi 3,03
- laatukriteeri 3.d oikeudenkäyntiin osallistuvien tarpeellinen tiedottaminen 3,0
- laatukriteeri 5.e kokemus, että tuomari on valmistautunut huolella ja hallinnut asian 3,1
- laatukriteeri 6.g oikeudenkäyntiin osallistuvien ja henkilökunnan turvallisuudesta huolehdittu 3,03

Kainuun käräjäoikeus saavutti vähintään hyvän tason laatukriteerien 1.b ja 1.h lisäksi laatukriteerissä 1.g oikeudenkäynti on toteutettu joustavasti (3,17).

3.3. Havainnot käräjäoikeuksittain

3.3.1. Kainuun käräjäoikeus

Kainuun käräjäoikeus on siirtynyt Rovaniemen hovioikeuspiiriin vasta vuoden 2013 kyselyn jälkeen.

Kainuun käräjäoikeuden sidosryhmäarvioinnin keskiarvo arvioituille 25 laatukriteerille oli vuoden 2020 kyselyssä **2,52 pistettä**.

3.3.2. Lapin käräjäoikeus

Lapin käräjäoikeus	Ent. Kemi-Tornion käräjäoikeus	Ent. Rovaniemen käräjäoikeus
v. 2007 x	3,18	2,99
v. 2013 2,83	3,09	x
v. 2020 2,79	x	x

Lapin käräjäoikeuden sidosryhmäarvioinnin keskiarvo arvioituille 25 laatukriteerille oli vuoden 2020 kyselyssä **2,79 pistettä**. Lappi

ei siten yltänyt aikaisempien kyselyiden ja sittemmin yhdistyneiden käräjäoikeuksiansa arvioihin.

3.3.3. Oulun käräjäoikeus

Oulun käräjäoikeus	Ent. Ylivieska-Raahen käräjäoikeus
v. 2007 2,78	3,64 (Raahen KO), 2,46 (Ylivieskan KO)
v. 2013 2,88	2,51
v. 2020 2,81	x

Oulun käräjäoikeuden sidosryhmäarvioinnin keskiarvo arvioituille 25 laatukriteerille oli vuoden 2020 kyselyssä **2,81 pistettä**.

Oulun käräjäoikeuden taso sidosryhmien silmissä on säilynyt hyvin samankaltaisena vertailtaessa vuosien 2007, 2013 ja 2020 kyselyiden sidosryhmäarviointeja keskenään.

3.3.4. Sidosryhmien sanalliset arvioinnit

Sanallisissa arvioissa korostui se, että tuomareiden taso vaihtelee:

- ”Meillä on kärjätuomareita, joiden kohdalla kaikkiin kohtiin voisi vastata ”esimerkillisesti” ja sitten on kärjätuomareita, joiden kohdalla ei kaikilla osa-alueilla päästä edes ”hyvään”.”
- ”Pidän hieman ongelmallisena mm. tuomarien prosessinjohtoon ja muunkin toiminnan kirjavuutta. On tuomareita, joille kaikista osa-alueista voisi antaa arvosanan 4 tai 5, mutta valitettavasti on edelleen sellaisia, joille ei hyvällä tahdollakaan voi antaa arvosanaa 1 enempää ja näistä muodostuu siten keskiarvot.”
- ”Laatu on pääsääntöisesti hyvää, mutta vaihtelee paljon puheenjohtajittain.”
- ”Kyselyyn vastaaminen oli haastavaa, koska syyttäjänä työskennellessäni olen huomannut, että tuomarien vahvuudet ja heikkoudet vaihtelevat erittäin paljon, esimerkiksi toiset ovat paljon parempia prosessinjohtajia tai tuomioiden kirjoittamisessa kuin toiset. Näin varmasti on myös meidän alalla. Sähköisen menettelyn taidot pääkäsitelyssä vaihtelevat myös suuresti tuomareiden kesken.”

Eräissä arvioissa tuomarit saivat kovaakin kritiikkiä:

- ”Laatu on laskenut kuin lehmän häntä. Tuomariaines on nykyään ala-arvoista broilerimössöä. Naurettavia *** ja ***. Ainoastaan hovioikeudessa käsittely on kärjäoikeuttakin epäoikeudenmukaisempaa ja hitaampaa. Mielelläni en vie mitään juttua ratkottavaksi tuomarille, koska ratkaisua ei saa. Pelkkää sovittelua ja ***, ratkaisuntekötaidot ovat hukkuneet ***.”

- ”Osa kärjätuomareista ei pysty peittämään asennettaan käsiteltävissä jutuissa, toki tämä ei toteudu jokaisessa jutussa, mutta osassa toteutuu. Juttujen käsittelyn hitaus joitain poikkeuksia lukuun ottamatta on edelleen ongelma ja tämäkin hitaus ei kohdennu jokaiseen käsitelijään samalla tavalla vaan jotkut ovat nopeita ja tehokkaita, mutta vastaavasti tätä tasoa 1 esiintyy edelleen. Kamalimpana pidän jopa 2010 -luvulla useita kertoja toistuneita tilanteita, joissa istuva kärjätuomari on asiakkaiden läsnä ollessa oikeussalissa lausunut, ”ettei ole juttuun perehtynyt” tai ”ei oikein osaa tällaista asiaa”! Onneksi tämä näyttää vihdoinkin väistyvän.”
- ”Monesti tuntuu siltä, että syyttäjä on se aina vakituinen kaluste siellä salissa, jota ei sen kummemmin tarvitse noteerata erikseen ollenkaan ja vastapuolen annetaan myös räkyttää mitä haluaa syyttäjää kohtaan, sekä tuomarin pöydän takaa itsekin joskus töksäytellään syyttäjälle mitä sattuu. Tässä käytöksessä on tuomarikohtaisia eroja ja erot ovat suuria. Monet kärjäoikeuden tuomareista ovat todella ammattitaitoisia ja kohtelevat kaikkia – myös syyttäjiä hyvin, mutta osa taas suhtautuu todella alentavasti syyttäjiin ja pitää heitä omina juoksupoikinaan asioiden hoitamisen suhteen. Hovioikeuden käsittelyissä asia sujuvat hyvin ja kaikkia kohtaan kohteliaasti, sekä tasapuolisesti.”
- ”Riita-asian sovittelussa ei voida ajaa ”pakosovintoa” tuomarin itsensä suosittelulla ehdoilla. Mielestäni kaikkien tuomareiden tulisi noudattaa samaa sovittelun prosessikaavaa. Jos jollakin tuomarilla ei ole päivää uhrattavissa sovitteluun, ei kannattaisi tehdä sovittelua ollenkaan.”

- ”Pääosin istunnot sujuvat siten, että mitään huomauttamista ei ole ja asianosaiset ovat olleet tyytyväisiä käsittelyyn. Istuntoihin on tullut nykyisin jollain tasolla rentoutta, mikä ei ole huono asia sinällään. Katson kuitenkin, että tietyistä asioista tulisi pidättäytyä, kuten tuomarin kiroilu tai purkan syöminen huomiota herättävästi. Ne eivät kuulu oikeudenkäynteihin.”

Parissa arvioissa kommentoitiin Lapin kärjäoikeuden istuntojärjestelyjä:

- ”Lapin kärjäoikeudessa kehitys on johtanut siihen, ettei oikeudenkäyntejä monestikaan järjestetä tarkoituksenmukaisesti. Sivukanslioiden lakkauttamiset ovat johtaneet siihen, että sivuistuntopaikkojen sijasta istuntoja pidetään yhä enemmän Rovaniemellä tai Kemissä. Tämä koskee niin siviili- kuin rikosasioitakin. Esimerkiksi Inarin, Kittilän ja Sodankylän asioita käsitellään ilman etukäteiskeskustelua asianosaisten kanssa yhä enenevässä määrin Rovaniemellä. Tässä näyttää olevan syytä tuomarin oma mukavuus.”
- ”Lapin kärjäoikeudessa näyttää unohtuneen se tosiseikka, että istuntopaikkoja on muuallakin kuin Rovaniemellä ja Kemissä.”

Yksittäisiin asiaryhmiin kohdistuivat muun muassa seuraavat sanalliset arvot:

Pakkokeinot

- ”Valitettavasti PK-käsittelyt ovat käytännössä nykyään kumileimasinjuttuja. Jokainen puheenjohtaja lukee vuorollaan samat vakioperustelut päätökseksi. Mitään tosiasiallista päätösharkintaa talossa ei ole tapahtunut moneen vuoteen. Tuomioistuimen päätösvalta on siirretty kokonaan poliisille. Kyllä on Kät X:ää ikävä.”

Sovittelut

- ”Riita-asioiden (muutkin kuin lapsiasiat) sovittelu on tehokasta ja hyödyllistä, mutta usein se on myös väsytystaistelua: päivän päätteeksi osapuolet päätyvät johonkin sopimukseen, joka ei välttämättä kuitenkaan tunnu seuraavana päivänä hyvältä. Avustajan rooli tällöin on yleensä vakuutella, että olosuhteisiin ja oikeudenkäyntikuluriskiin nähden lopputulos oli hyvä.”
- ”Oulun kärjäoikeus on esimerkillinen sovittelussa ja sovittelijat ovat todella osavia. Aktiivista sovintoon painostamista tai taivuttelua ei ole, mutta sovittelussa ja sovinnon mahdollisuuden selvittämisessä voi tulla tunne, että eikö asianosaisella ole oikeutta saada asiassa ratkaisua oikeudenkäynnissä.”

4 LAATUKYSELY ASIANOSAISILLE

4.1. Lähtökohtia

Vastauksia kerättiin 3.2.2020–8.4.2020 toimitettujen istuntojen asianosaisilta ja todistajilta sekä kyseisenä aikana annettujen istuntojuttujen kansliaratkaisujen asianosaisilta.

Asianosaiskyselyä tiivistettiin huomattavasti ja arviointiasteikkoa selkeytettiin verrattuna vuosien 2007 ja 2013 kyselyihin. Kyselelyssä oli tuolloin 20 varsinaista kysymystä. Nyt kysymykset tiivistettiin yhteentoista. Tämä tehtiin toisiaan sivuavien osin päällekkäisten kysymysten ja laatukriteerien yhdistämisellä. Kysymyksiä selkeytettiin myös kautta linjan kansantajuisempaan muotoon. Kyselyyn otettiin mukaan asianosaisten lisäksi myös todistajat. Muutoksilla tavoiteltiin suurempia vastausmääriä.

Aiemman kuusiportaisen arviointiasteikon sijasta otettiin käyttöön kolmiportainen asteikko 1 p. hyvin, 2 p. tyydyttävästi ja 3 p. huonosti. Vuosina 2007 ja 2013 arviointiasteikko oli 0 p. huono, 1 p. välttävä, 2 p. tyydyttävä, 3 p. hyvä, 4 p. kiitettävä ja 5 p. erinomainen.

Kysymyksissä 6, 13 ja 16 vastausvaihtoehtoina olivat 1 p. Kyllä ja 2 p. Ei.

Tiedossa oli, että muutosten vuoksi kyselyjen keskinäinen vertailtavuus heikkeni. Toisaalta todettiin, että vastausmäärien perusteella (27 vastausta vuonna 2007 ja 45 vastausta vuonna 2013) kyselyvastaukset edustavat joka tapauksessa hyvin pientä otantaa kaikista käräjäoikeuden jutuista.

Asianosaiskyselyn vastauksista voidaan siten päätellä vain karkea yleiskuva käräjäoikeuksien laatutasosta. Asianosaiskyselyssä korostuu yksittäisten juttujen merkitys ja käräjäoikeuden onnistuminen niissä.

Käräjäoikeuksien laatua arvioitaessa kyselyt täydentävät toisiaan. Niihin annettuja vastauksia yhdessä tutkimalla muodostuu parempi käsitys siitä, missä ovat suurimmat kehittämiskohteet. Muiden kyselyjen kohteina olevat sidosryhmät, tuomarit, media ja lautamiehet muodostavat käsityksensä laadus-

ta isomman juttumäärän kokemusten perusteella.

Näin ollen laadunmittauksessa voidaan todeta, että tärkeimmän vertailukohtan tuomareiden itsearviointille muodostavat edelleen sidosryhmille ja muille tuomioistuimen kanssa työskenteleville tahoille tehdyt kyselyt.

4.2. Kainuun käräjäoikeuden haastattelukokeilu

Ennen koronaepidemiasta keväällä 2020 aiheutunutta istuntojen määrän vähenemistä Kainuun käräjäoikeudessa asianosaiskyselyä pyrittiin aktivoimaan haastatteluilla. Haastattelijana toimi käräjäoikeudessa määräaikaisesti työllisyysvaroin työllistetty henkilö, jolle laatuhankeksen laatusihteerin antoi haastattelumateriaalin ja ohjeistuksen haastattelun toteutustavasta.

Ohjeistuksena oli valikoida juttulistojen ja istuntosalien varaustietojen perusteella päiviä, jolloin haastattelijalla markkinoi istuntosalien odotustilassa asiakkaille asiakaskyselyä. Hän selosti, mistä ja miksi kyselyssä on tarkoitus kerätä tietoa sekä tiedusteli asiakkaiden halukkuutta vastata kyselyyn haastateltuna. Asiakkailta oli myös mahdollisuus vastata kyselyyn täyttämällä odotustilassa sijaitseva kyselylomake ja palauttamalla se vastauslaatikkoon.

Haastattelijalla oli yrittänyt haastatella arviolta noin 10 asiakasta, joista vain yksi oli suostunut haastateltavaksi. Haastattelijan kokemuksen mukaan asiakkaat suhtautuivat haastatteluun varsin välttelevästi. Yhden asiakkaan kommentti oli, että hän ei ole aikaisemmin ollut oikeudessa eikä tämän jälkeen toistamiseen tule myöskään olemaan, joten hän ei halunnut kommentoida mitään.

Lyhyen haastattelukokeilun lopputulemana voidaan todeta, että haastattelumenettelylläkään asiakkaiden vastausaktiivisuus ei välttämättä nouse siten, että otanta olisi tarpeeksi laaja laajamittaisten johtopäätösten tekemiseksi lainkäytön laadusta. Asiakaskyselyn vastausmäärän kasvattaminen edellyttäisi huomattavasti pidempää kyselyn kestoa. Tällöinkin vastausprosentti verrattuna asiakkaiden kokonaismäärään jäänee pieneksi. Yksi syy asiakkaiden heikkoon vastausaktiivisuuteen on se, että he kokevat kysymyksessä olevan ainutkertainen kokemus eivätkä näe tarpeelliseksi vaikuttaa oikeudenkäynnin laadun parantamiseen henkilökohtaisesta näkökulmasta.

4.3. Asianosaiskyselyn tulos

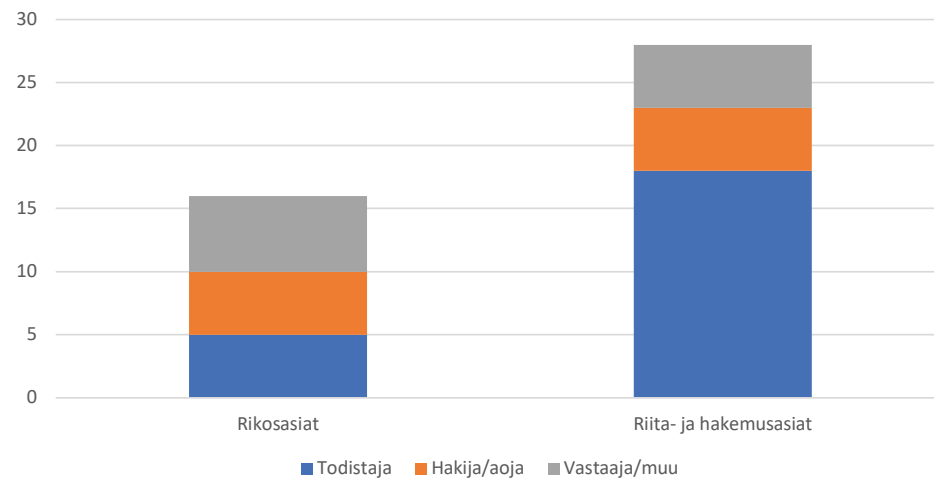
Tavoitteena oli 100 vastausta. Tavoitteesta jäättiin, kun asianosaiskyselyyn saatiin vastauksia 44.

Koronakevät käytännössä 11.3.2020 lukien keskeytti kyselyjen vastausten keräämisen nelisen viikkoa etujassa. Tämä selittää myös vastausmäärien jäämisen vuoden 2013 kyselyn tasolle (45 vastaajaa vuonna 2013). Tässä on vielä huomattava, että aikaisemmillä kyselykerroilla vuosina 2007 ja 2013 todistajat eivät olleet mukana kyselyssä.

Kysymysten 1–5 avulla vastaaja valitsi arvioitavan käräjäoikeuden, asian laadun, roolin asiassa (taulukko 1), monesko kerta käräjäoikeudessa (taulukko 2) ja onko ratkaisu jo annettu.

Oulun käräjäoikeutta arvioi 22 vastaajaa, Lapin käräjäoikeutta 14 vastaajaa ja Kainuun käräjäoikeutta 8 vastaajaa. 16 vastausta koski rikosasioita, 28 riita- ja hakemusasioita (kysymys asian laadusta).

Vastausjakauma asiaryhmittäin

Erityisen aktiivisia vastaajia olivat todistajat riita- ja hakemusasioissa, joita oli hieman yli 40 prosenttia kaikista vastaajista. Yhteensä

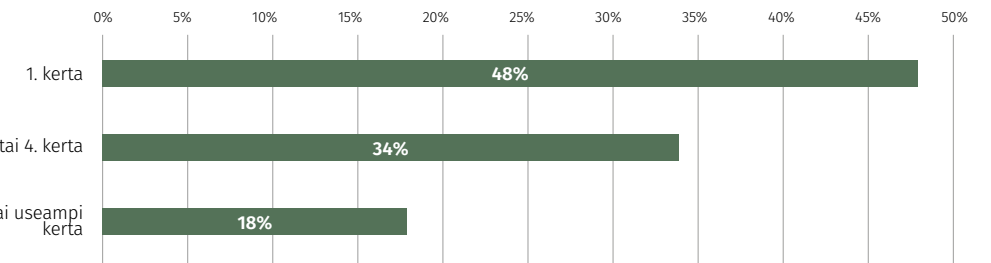
todistajia oli yli puolet kyselyyn vastanneiden kokonaismäärästä. Todistajat vastasivat kuitenkin vain kysymyksiin 7, 9 ja 12.

	n	Prosentti
Rikosasian vastaaja	6	13,64 %
Rikosasian asianomistaja	5	11,37 %
Riita- tai hakemusasiain kantaja/hakija	5	11,36 %
Riita- tai hakemusasiain vastaaja/kuultava	5	11,36 %
Todistaja (rikos- ja riita/hakemusasiat)	23	52,27 %

Taulukko 1:
Vastaajan rooli.

Lähes puolet vastaajista olivat käräjillä ensikertalaisia.

Vastaajien määrä: 44

Taulukko 2. Monesko kertasi oikeudenkäynnissä.

Ratkaisu oli annettu 12 tapauksessa. Näistä 7 tapauksessa oli arviointihetkellä käytössä kirjallinen ratkaisu, kuten taulukosta 3 kysymykseen 15 annettujen vastausten lukumäärästä ilmenee.

Kysymyksissä 6–12 pyydettiin arvioimaan oikeudenkäyntimenettelyn laatua. Mikäli asia oli jo ratkaistu, pyydettiin arvioimaan myös ratkaisun laatua kysymyksissä 13–16.

Kysymyksiin nro 6, 13 ja 16 saattoi vastata vain kyllä (1 p.) tai ei (2 p.). Ei vastaukselle pyydettiin kirjoittamaan perustelut. Myös muihin kysymyksiin annettuihin vastauksiin saattoi kirjoittaa perustelut halutessaan.

Kysymyksissä 7- 12, 14 ja 15 vastausvaihtoehdot olivat hyvin (1 p.), tyydyttävästi (2 p.) ja huonosti (3 p.).

Alla olevassa taulukossa 3 on kooste kaikissa käräjäoikeuksissa annettujen vastausten lukumääristä ja keskiarvioista.

Kolmiportaisessa vastausmallissa alle 2 oleva keskiarvo tarkoittaa, että käräjäoikeus on selvän enemmistön mielestä onnistunut vähintäänkin tyydyttävästi.

Esimerkiksi huonoin keskiarvo (1,57) on kysymyksessä 15, jossa kirjallisen ratkaisun rakennetta ja ulkoasua arvioineista seitsemästä vastaajasta 5 arvioi käräjäoikeuden onnistuneen hyvin ja 2 arvioi käräjäoikeuden onnistuneen huonosti.

On huomattava, että todistajat vastasivat vain kysymyksiin 7, 9 ja 12, joissa kokonaisvastausmäärä 44 muodostui 21 asianosaisen ja 23 todistajan vastauksista.

Laatukriteeri	Vastaajat	Vastauskeskiarvo
6. Oliko tuomari oikeudenkäynnissä puolueeton?	21	1,1
7. Oliko oikeudenkäynti hyvin järjestetty?	44	1,32
8. Edistikö tuomari asian sopimista tai sovinnollista ratkaisemista? (riita-asiat ja rikosasioiden korvauskysymykset)	16	1,5
9. Saitko käräjäoikeudelta riittävästi tietoa suullisen käsittelyn kulusta?	44	1,3
10. Onko asiasi käsitelty joutuisasti?	21	1,43
11. Oliko tuomari perehtynyt asiaan?	21	1,33
12. Oliko turvajärjestelyistä huolehdittu?	44	1,02
13. Oliko ratkaisu mielestäsi oikeudenmukainen?	12	1,33
14. Oliko ratkaisu hyvin perusteltu?	12	1,42
15. Oliko kirjallinen ratkaisu rakenteeltaan selväpiirteinen ja huoliteltu kieli- ja ulkoasultaan?	7	1,57
16. Annettiinko ratkaisu kohtuullisessa ajassa?	12	1,17

Taulukko 3. Keskiarvoa on luettava siten, että mitä pienempi on keskiarvo, sitä paremmin käräjäoikeus on onnistunut (hyvin 1 p., tyydyttävästi 2 p., huonosti 3 p.). Kysymysten 6, 13 ja 16 kyllä/ei vastauksissa lähellä yhtä oleva keskiarvo tarkoittaa, että suurin osa vastaajista on vastannut ”kyllä” (kyllä 1 p., ei 2 p.).

4.4. Kysymyskohtaiset tulokset

Seuraavassa tarkastellaan eri kysymyksiin annettuja vastauksia lähemmin. Sitaateissa olevat tai taulukkomuodossa esitetyt tekstit ovat kysymykseen vastanneiden henkilöiden kirjoittamia perusteluita vastaukselleen.

Kysymys 6. Oliko tuomari oikeudenkäynnissä puolueeton?

	n	Prosentti
Kyllä	19	90,48 %
Ei	2	9,52 %

Kaksi vastaajaa oli sitä mieltä, että tuomari ei ollut puolueeton.

”Varmaan tietämättömyyttä ylisukupolvisista vieraannuttajista sekä sukupuoli kautta koko linjan”

”Käränotaari teki todella kummallisen päätöksen, joka ei mene oikeustajuntaan. Miksi käränotaari joka on vasta oppilas saa tehdä yksin päätöksiä jotka kuitenkin voisivat Hovissa muuttua. Mutta en uskalla vetää Hoviin kun näiden oppilaiden opettajat ovat kuitenkin Hovissa tuomaroimassa. Eli todella puolueellinen oli päätös, joka olisi hyvä siellä teillä tutkia.”

Kysymys 7. Oliko oikeudenkäynti hyvin järjestetty?

	n	Prosentti
Hyvin	31	70,46 %
Tyydyttävästi	12	27,27 %
Huonosti	1	2,27 %

Yli 70 prosenttia vastanneista katsoi, että oikeudenkäynti oli hyvin järjestetty. Muiden mielestä oikeudenkäynti oli järjestetty enintään tyydyttävästi.

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Huonosti	Piti olla vain kuuleminen
Tyydyttävästi	Haastaminen todistajaksi oli kaiketi unohtunut ja se annettiin viime tingassa puhelimitse.
Tyydyttävästi	Useamman kerran siirtynyt istunto. Asiat meinaavat unohtua.
Tyydyttävästi	Asianosaisella ei ollut tietoa käräjistä, joten en saanut häntä kiinni.
Tyydyttävästi	Ei ole kysytty mitään. Osattiin paikalle niin riittävä.
Tyydyttävästi	Minulta ei kysytty ajankohtaa.

Kysymys 8. Edistikö tuomari asian sopimista tai sovinnollista ratkaisemista? (riita-asiat ja rikosasioiden korvauskysymykset)

	n	Prosentti
Hyvin	11	68,75 %
Tyydyttävästi	2	12,5 %
Huonosti	3	18,75 %

Lähes 70 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että tuomari edisti hyvin asian sovinnollista ratkaisemista.

”Toi sovinnon mahdollisuuden esiin useasti ja vielä ennen loppulausuntoja esitti sovinnon mahdollisuudesta.”

Kysymys 9. Saitko käräjäoikeudelta riittävästi tietoa suullisen käsittelyn kulusta?

	n	Prosentti
Hyvin	34	77,27 %
Tyydyttävästi	7	15,91 %
Huonosti	13	6,82 %

77 prosenttia vastaajista katsoi saaneensa käräjäoikeudelta riittävästi tietoa suullisen käsittelyn kulusta.

Vastausvaihtoehdot	Teksti
Hyvin	Osaa asiansa
Hyvin	Minulle selvitettiin alussa hyvin ja perusteellisesti miten tapahtumat etenevät.
Huonosti	Ei selittänyt selvästi, puheesta oli myös vaikea saada selvää, koska puheenjohtaja puhui nopeasti ja vahvalla murteella.
Huonosti	Odotin salin ulkopuolella erillistä kutsua

Kysymys 10. Onko asiiasi käsitelty joutuisasti?

	n	Prosentti
Hyvin	14	66,67 %
Tyydyttävästi	5	23,81 %
Huonosti	2	9,52 %

2/3 vastaajista katsoi, että asia oli käsitelty joutuisasti (hyvin). Kolmasosa taas katsoi, että joutuisuus oli toteutunut tyydyttävästi (5 vastaajaa) tai huonosti (2 vastaajaa).

”Yllättävän nopeasti mennyt istunto”

”Pl. käsittämätön tutkinta 1,5-2v.”

”Vastaajaa ei saatu kiinni kohtuullisessa ajassa, joten käsittelypäivän määrääminen viivästyi.”

Kysymys 11. Oliko tuomari perehtynyt asiaan?

	n	Prosentti
Hyvin	16	76,19 %
Tyydyttävästi	3	14,29 %
Huonosti	2	9,52 %

16 vastaajan mielestä tuomari oli hyvin perehtynyt, viiden vastaajan mielestä enintään tyydyttävästi.

”Ei kompetenssia. Yhteiskunnan ja lasten varjolla ilmaislipulla rikosilmoituksia suoltavat ihmiset olisi saatava kuriin. Oli määrätietoinen, ratkaisukin lienee olisi ollut saatavissa valmiina”

”Ammattitaitoinen”

Kysymys 12. Oliko turvajärjestelyistä huolehdittu?

	n	Prosentti
Hyvin	43	97,73 %
Tyydyttävästi	1	2,27 %
Huonosti	0	0 %

Yhtä lukuun ottamatta kaikki 44 vastaajaa katsoivat, että turvajärjestelyistä oli huolehdittu hyvin. Yhden mielestä jäätiin tyydyttävän tasolle.

”kuultuna puhelimitse, omassa toimistossa oli oikein turvallinen olo :)”

”Koin oloni turvalliseksi oikeudenkäynnissä. Vaikka turvatarkastusta ei ollut, niin koin turvajärjestelyt riittäviksi.”

”Paitsi, tämä teatteri väliseinistä ja rikuavustajista tuomarin osalta absurdia koska samat ihmiset ovat toistensa pihoilla lapsiasioissa säännöllisesti.”

Kysymys 13. Oliko ratkaisu mielestäsi oikeudenmukainen?

	n	Prosentti
Kyllä	8	66,67 %
Ei	4	33,33 %

8 vastaajan mielestä ratkaisu oli oikeudenmukainen, 4 vastaajan mielestä näin ei ollut.

”Pöyristyttävä. Ala-arvoinen esitys. Laatuvaihtelu käymämme 2. asian välillä aivan järkyttävä eli toinen asia ratkaisu löytyi helpohkostikin aktiivisella sovun hakemisella. Toisaalta näemme selvästi ettei tämä yhteiskunta pysty suojelemaan lapsia ylisukupolviselta vieraannuttamiselta eikä myöskään heille LAIN turvaamaa oikeutta molempiin vanhempiin, eikä edistämään lasten perusoikeuksia joustavaan normaaliin elämään, eikä tarvittaviin rutiineihin koulun tahi harrastamisten osalta pysyäkseen poissa jengissä notkumisesta tällä surullisella jopa alaikäisillä erittäin vaarallisessa määrin huumaus-/päihdeaineiden käytön alueella.”

”Isosta kiusasta pitkä odottaminen ja pienet korvaukset.”

”Käräjänotaari teki monen kaverini mielestä päättämään oikeustajuttoman tuomion.”

”Tai en tiedä tuomiota tulee”

Kysymys 14. Oliko ratkaisu hyvin perusteltu?

	n	Prosentti
Hyvin	9	75 %
Tyydyttävästi	1	8,33 %
Huonosti	2	16,67 %

75 % vastaajista katsoi, että ratkaisu oli hyvin perusteltu, 17 % että huonosti ja 8 % tyydyttävästi.

”En ole saanut mitään perusteluja”

”Tähän pitäisi vastata Hyvin ymmärsimme... mutta kun perustuu kuulopuheisiin, mitään ei tarvitse todentaa, mitään avustajani esittämiä todentamis/dokumenttipyyntöjä ei ole otettu huomioon, erityisesti vastaajan puolen asioita on kirjattu siten, että niistä voi muodostaa aivan eri käsityksen, ...”

Kysymys 15. Oliko kirjallinen ratkaisu rakenteeltaan selväpiirteinen ja huoliteltu kieli- ja ulkoasultaan?

	n	Prosentti
Hyvin	5	71,43 %
Tyydyttävästi	0	0 %
Huonosti	2	28,57 %

Kirjallisen ratkaisun saaneista 7 vastaajasta 5 katsoi, että ratkaisun rakenteellinen selväpiirteisyys sekä huoliteltu kieli- ja ulkoasu toteutuivat hyvin. Kaksi vastaajaa oli sitä mieltä, että tämä laatuksiteeri toteutui huonosti.

”Kirjoitusvirheitä... eli välittyi laatuvaikutelmaan sekä nk. vasemmalla kädellä tehtyyn ratkaisuun.”

Kysymys 16. Annettiin ratkaisu kohtuullisessa ajassa?

	n	Prosentti
Kyllä	10	83,33 %
Ei	2	16,67 %

10 vastaajaa katsoi, että ratkaisu annettiin kohtuullisessa ajassa. Kahden vastaajan mielestä näin ei ollut.

”Pitäisi olla kärjänotaarilla joku ammattitaitoinen ja oikeusoppinut mukana päätöksessä.”

”Vastaajan kiinni saaminen viivästy”

4.5. Havaintoja kärjäoikeuksittain

4.5.1. Kainuun kärjäoikeus

Kainuun kärjäoikeutta arvioi yhteensä 8 kyselyyn vastannutta, joista rikosasioita 4. Vastaajista 5 olivat todistajia.

5 kyselyyn vastanneista olivat toista tai useampaa kertaa oikeudenkäynnissä.

Kolmesta asianosaisvastaajasta 1 katsoi, että joutuisan käsittelyn vaatimus toteutui hyvin, kahden mielestä tyydyttävästi. Ratkaisua ei ollut vielä annettu yhdessäkään arvioitavassa kolmessa tapauksessa.

4.5.2. Lapin kärjäoikeus

Lapin kärjäoikeutta arvioi yhteensä 14 kyselyyn vastannutta, joista rikosasioita 8 ja riita- tai hakemusasioita 6. Vastaajista 5 oli rikosasian vastaajaa. Todistajia oli 4 kyselyyn vastannutta.

Kymmenestä asianosaisvastaajasta 8 katsoi, että joutuisan käsittelyn vaatimus toteutui hyvin.

Käräjien ensikertalaisia oli Lapissa 28 prosenttia vastanneista. 29 prosenttia vastaajista olivat viidettä tai useampaa kertaa käräjillä.

Seitsemässä jutussa oli annettu jo ratkaisu, kolme niistä kirjallisena. Kahden vastaajan mielestä kirjallisen ratkaisun ulkoasuvaatimukset toteutuivat hyvin.

Viiden vastaajan mielestä ratkaisu oli hyvin perusteltu, ja kuuden vastaajan mielestä ratkaisu oli annettu kohtuullisessa ajassa.

4.5.3. Oulun kärjäoikeus

Asianosaisten arviointi kohdistui Oulussa 4 rikosasiaan ja 18 riita- tai hakemusasiaan. 22 vastaajan kokonaismäärästä todistajia oli 14.

Varsinaisia jutun asianosaisia oli vastaajista 8 henkilöä. Joutuisan käsittelyn vaatimus toteutui hyvin 5 vastaajan mielestä, tyydyttävästi 2 vastaajan mielestä ja huonosti yhden mielestä.

Vastaajien joukossa ei ollut lainkaan rikosasioiden vastaajia. 64 prosenttia kyselyyn vastanneista olivat käräjillä ensikertalaisia.

Viidessä jutussa oli annettu jo ratkaisu, neljä niistä kirjallisena. Neljän vastaajan mielestä ratkaisu oli hyvin perusteltu ja sama määrä katsoi myös ratkaisun annetun kohtuullisessa ajassa. Kolmen vastaajan mielestä kirjallisen ratkaisun ulkoasuvaatimukset toteutuivat hyvin.

4.6. Yhteenveto tuloksista

Kainuun kärjäoikeus oli nyt ensi kertaa mukana mittauksessa.

Vuosina 2007 ja 2013 arviointiasteikon ollessa kuusiportainen, Lapin kärjäoikeuden asianosaiskyselyn vastausten keskiarvo on ollut 3,18 ja 3,27 pistettä ylittäen tuolloisen asteikon tason hyvä (3 p.). Vuonna 2007 oli myös itsenäinen Rovaniemen kärjäoikeus, jonka keskiarvo oli 2,86. Aiemmin itsenäinen Kemi-Tornion kärjäoikeus sai asianosaisilta vuonna 2007 keskiarvoksi 2,19 ja vuonna 2013 2,95. Sanallisesti hyvä tai ”hyvin” on tämänkertaisessa kolmiportaisessa asteikossa maksimi (hyvin – tyydyttävästi – huonosti). Aikaisempien vuosien ”hyvän” voidaan katsoa sijoittuvan tämänkertaisella kolmiportaisella asteikolla tyydyttävän ja hyvän välimaastoon. Vuosina 2007 ja 2013 silloiset parhaat arviotot kiitettävä (4 p.) ja erinomainen (5 p.) ovat jääneet kokonaiskeskiarvoissa kauas tavoittamattomiin. Yksin asianosaiskyselyn perusteella ei voida päätellä laatutason ainakaan heikentyneen verrattuna aikaisempien vuosien mittaukseen.

Samaa voidaan sanoa Oulun kärjäoikeuden osalta vertailtaessa tuloksia vuosien 2007 ja 2013 kyselyyn. Asianosaiskyselyn vastausten keskiarvo on ollut tuolloin 3,23 ja 3,19 pistettä. Aiemmin itsenäinen Ylivieska-Raahen kärjäoikeus sai asianosaisilta vuonna 2013 keskiarvoksi 3,50 pistettä. Vuonna 2007 itsenäiset Raahen kärjäoikeus ja Ylivieskan kärjäoikeus saivat keskiarvot 2,50 ja 2,20 pistettä. Vuonna 2007 itsenäinen Kuusamon kärjäoikeus sai keskiarvon 2,8 pistettä.

5 LAATUKYSELY LAUTAMIEHILLE

5.1. Lähtökohtia

Vuonna 2020 laadunmittauskyselyyn kerättiin lautamiesten vastauksia Kainuun, Lapin ja Oulun käräjäoikeuksien lautamiehiltä 3.2.2020–8.4.2020 sähköisesti Webropol-lomakkeella. Kainuun käräjäoikeuden Rovaniemen hovioikeuspiiriin liittämisen, Ylivieska-Raahen käräjäoikeuden ja Oulun käräjäoikeuden yhdistymisen sekä Kemi-Tornion käräjäoikeuden ja Lapin käräjäoikeuden yhdistymisen vuoksi lautamiesten vastaukset jakautuivat edellä mainituille kolmelle käräjäoikeudelle poiketen vuoden 2013 kyselystä.

Vuoden 2020 kysely toteutettiin samoilla väittämillä ja arviointiasteikolla (0=huono, 1=välttävä, 2=tydyttävä, 3=hyvä, 4=kiitettävä ja 5=erinomainen) kuin vuoden 2013 kysely. Kyselyssä arvioitavat kuusi väittämää koskivat oikeudenkäynnin avoimuutta, tuomarin riippumattomuutta ja puolueettomuutta, tuomarin valmistautumisen ja asianhallinnan tasoa, oikeudenkäynnin toteutuksen turvallisuutta ja ratkaisun julistamisen ymmärrettävyyttä.

Kyselyyn vastasi yhteensä 86 lautamiestä, mikä on selvästi vähemmän kuin vuonna 2013 (vastaajia 141). Kyselyyn vastanneista henkilöistä 11 toimi lautamiehenä Kainuun käräjäoikeudessa (12,8 %), 34 Lapin käräjäoikeudessa (39,5 %) ja 41 Oulun käräjäoikeudessa (47,7 %). Käräjäoikeuksien yhdistymisten vaikutus on jossain määrin nähtävissä erityisesti lautamiesten sanallisissa arvioinneissa.

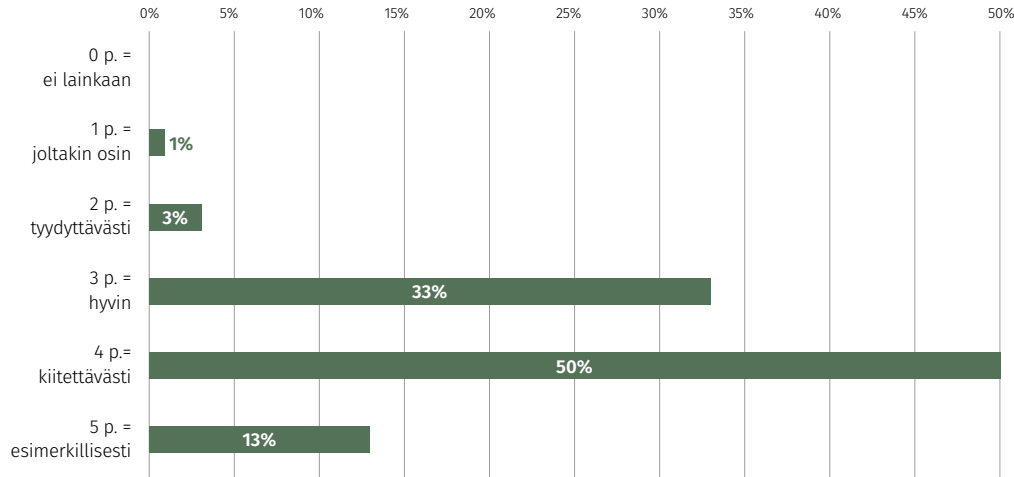
Kokonaisuutena käräjäoikeuksien tuloksia arvioitaessa voidaan todeta, että tulokset täyttävät niille asetetun tavoitteen 3 pistettä. Lautamieskyselyssä kaikkien laatuksiteereiden keskiarvo ylitti 3 pistettä. Lautamiesten kyselyn parhaat tulokset saatiin oikeudenkäyntiin osallistuvien ja yleisön kohtelua koskevassa väittämässä 3.a sekä tuomarin riippumattomuutta ja puolueettomuutta koskevassa väittämässä 1.b. Näiltä osin arvioinnit olivat

pääosin kiitettäviä ja esimerkillisiä, joten keskiarvo näiltä osin oli yli 4 pistettä. Kyselyn heikoin tulos puolestaan oli suullisen ratkaisun julistamisen ymmärrettävyyttä 2.g koskevassa väittämässä ja oikeudenkäynnin avoimuutta koskevassa väittämässä 1.a, joissa keskiarvot olivat niissäkin hyvällä tasolla eli 3,69 ja 3,70 pistettä. Vuosien 2020 ja 2013 parhaat ja heikoimmat tulokset jakautuivat samoille laatuksiteereille.

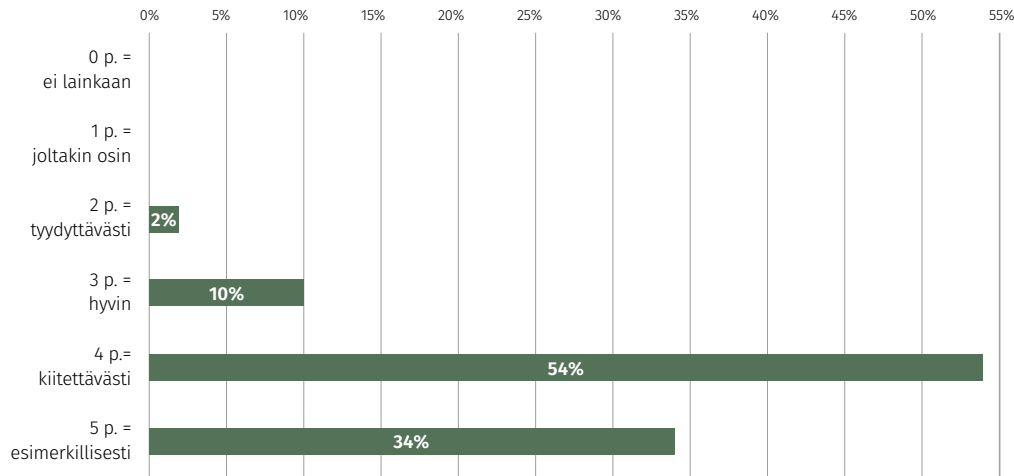
Vuosi 2020, keskiarvot	Vuosi 2013, keskiarvot
Kainuun käräjäoikeus 3,76 pistettä	-
Lapin käräjäoikeus 3,95 pistettä	Kemi-Tornion käräjäoikeus 3,46 pistettä Lapin käräjäoikeus 3,72 pistettä
Oulun käräjäoikeus 3,92 pistettä	Oulun käräjäoikeus 3,91 pistettä Ylivieska-Raahen käräjäoikeus 3,82 pistettä

5.2. Väittämäkohtaiset tulokset

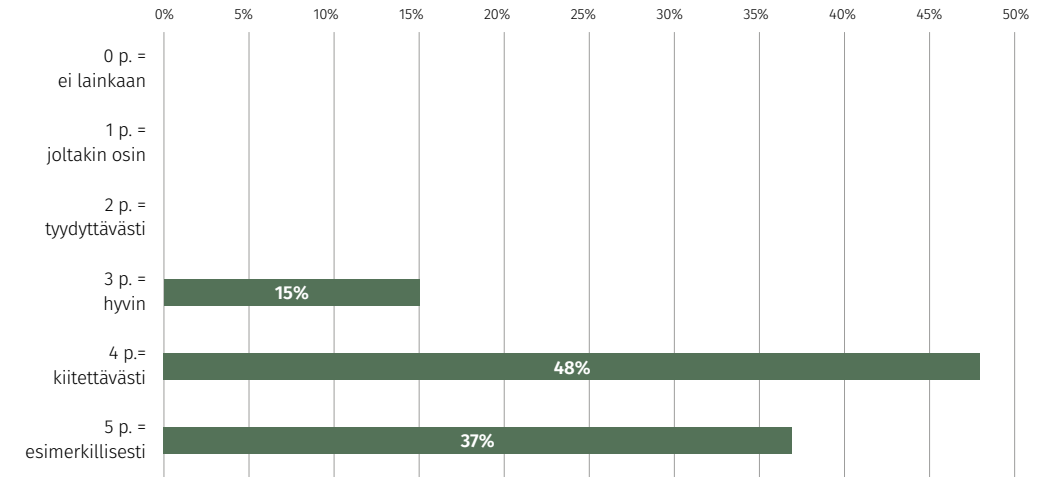
Vuosi 2020 laatuksely lautamiehille. Väittämä: Oikeudenkäynti on tapahtunut avoimesti. Vastajien määrä: 86. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo on **3,7**.

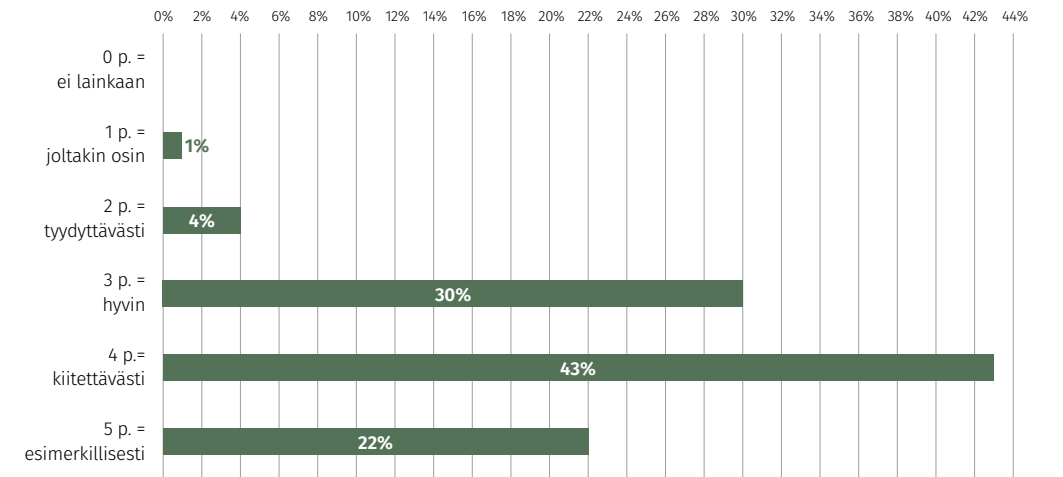
Vuosi 2020 laatuksely lautamiehille. Väittämä: Tuomari on toiminut oikeudenkäynnissä riippumattomasti ja puolueettomasti. Vastajien määrä: 86. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **4,19**.

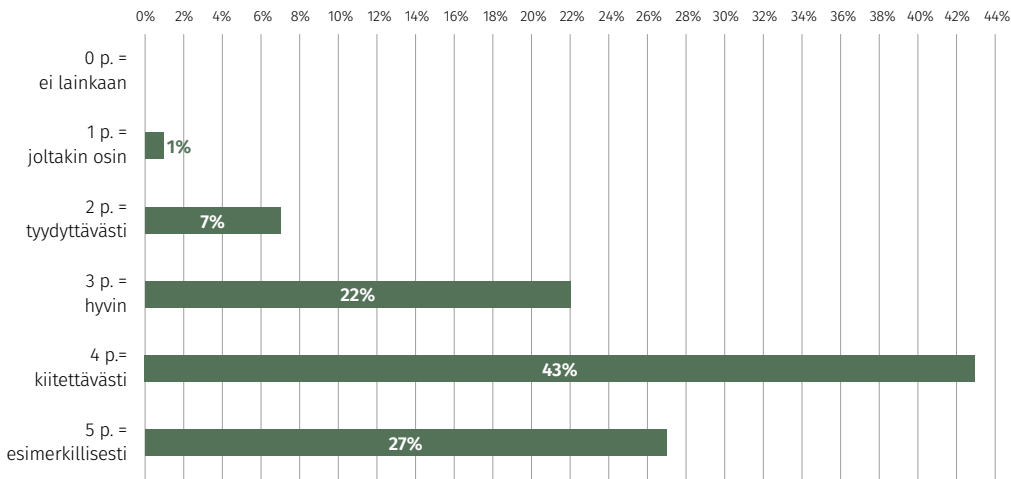
Vuosi 2020 laatuksely lautamiehille. Väittämä: Tuomarit ovat kohdelleet oikeudenkäyntiin osallistuneita ja yleisöä heidän ihmisarvoaan kunnioittavalla tavalla. Vastajien määrä: 86. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **4,22**.

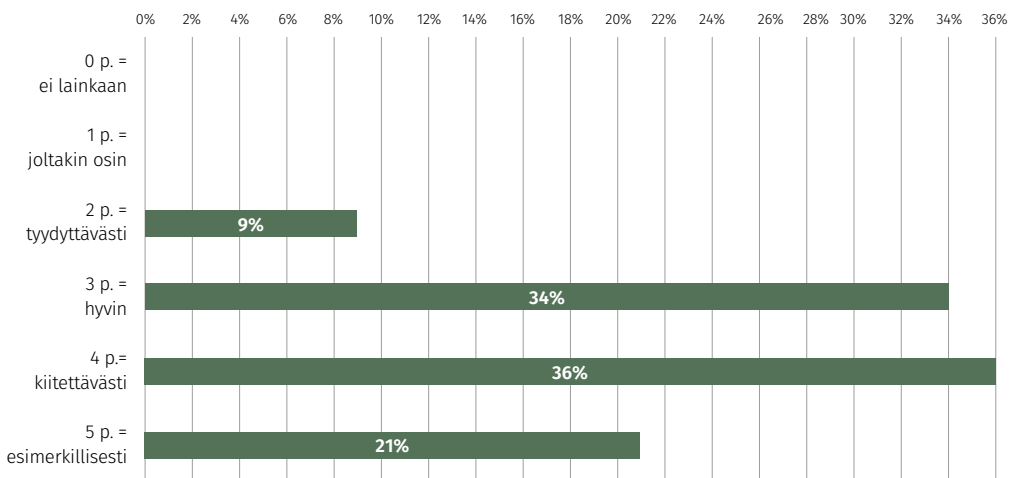
Vuosi 2020 laatuksely lautamiehille. Väittämä: Tuomari on valmistautunut asiaan huolella ja hallinnut sen hyvin. Vastajien määrä: 86. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,81**.

Vuosi 2020 laatuksely lautamiehille. Väittämä: Oikeudenkäyntiin osallistuvien ja tuomioistuimen henkilökunnan turvallisuudesta on huolehdittu. Vastaajien määrä: 86. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,87**.

Vuosi 2020 laatuksely lautamiehille. Väittämä: Suullinen ratkaisu on julistettu ymmärrettävästi. Vastaajien määrä: 86. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,69**.

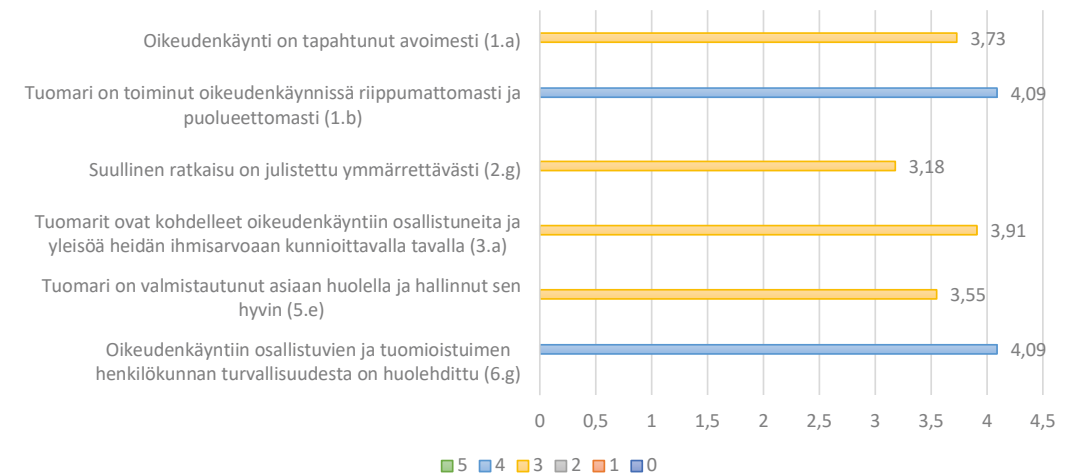
5.3. Havaintoja käräjäoikeuksittain

5.3.1. Kainuun käräjäoikeus

Vuonna 2020 Kainuun käräjäoikeuden lautamiehille laadittuun arviointikyselyyn osallistui 11 lautamiestä. Kainuun käräjäoikeus ei ollut mukana vuoden 2013 kyselyssä, minkä vuoksi käräjäoikeuskohtaista vertailuaineistoa ei ole käytettävissä.

Kainuun käräjäoikeuden lautamiesten arvioinnin keskiarvo laatuksiteereille on vuonna 2020 ollut **3,76 pistettä**. Keskiarvoltaan tulos vastaa vuonna 2013 laatukselyyn osallistuneiden käräjäoikeuksien keskiarvopisteitä (3,6–3,91).

Kainuun käräjäoikeus, lautamiehet, 11 vastannutta

Kainuun käräjäoikeuden osalta lautamiehet antoivat vuonna 2020 yhteensä seitsemän sanallista arviota:

- Kahdessa arvioinnissa on kiitelty tuomarin istuntoon valmistautumista, istunnon turvallisuutta, tasapuolista kohtelua, oikeudenmukaista ja määrätietoista menettelyä sekä ratkaisujen hyvää harkintaa. Lautamiehen toimintaa on koettu arvostetun ja mielipiteille annetun merkitystä. Toisessa arvioinnissa tuomareiden suhtautumisessa lautamiestyöskentelyyn on kuitenkin koettu olevan eroja.

- Kolme sanallisista arvioista koski tuomion antamista kansliassa. Kansliatuomioiden määrää pidettiin suurena. Kansliatuomion antaminen monimutkaisemmissa ja aikaa vievissä asioissa sai ymmärrystä, mutta muutoin kansliatuomioiden runsaan määrän huonoina puolina pidettiin tuomion selitysvastuun jäämistä avustajille ja asian jäämistä istunnon jälkeen auki. Tuomion jäädessä kansliassa annetuksi lautamiehelle on voinut jäädä hatara kuva siitä, mitä asiassa lopulta tuli päätetyksi.

- Yhdessä arvioinnissa toivottiin tuomarilta enemmän paneutumista asian esittelyyn lautamiehille ennen istunnon aloittamista (mihin

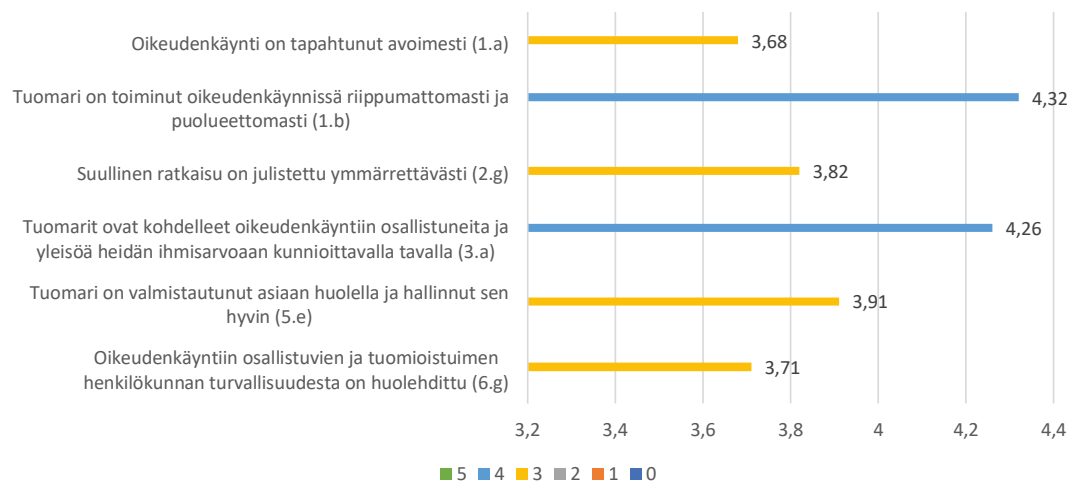
seikkoihin tulisi kiinnittää huomiota ym.) ja päätösharkinnassa tuomareilta toivottiin myös laintulkintaan liittyvien asioiden selostamista sekä sitä, että tuomari ei päätösneuvottelussa heti alussa ilmaisisi omaa näkemystään asiasta.

- Yhdessä arvioinnissa on myös toivottu, että ihmisten taustatietoja selvitettäisiin istunnossa enemmän ja että niitä voitaisiin ottaa enemmän huomioon ratkaisussa.

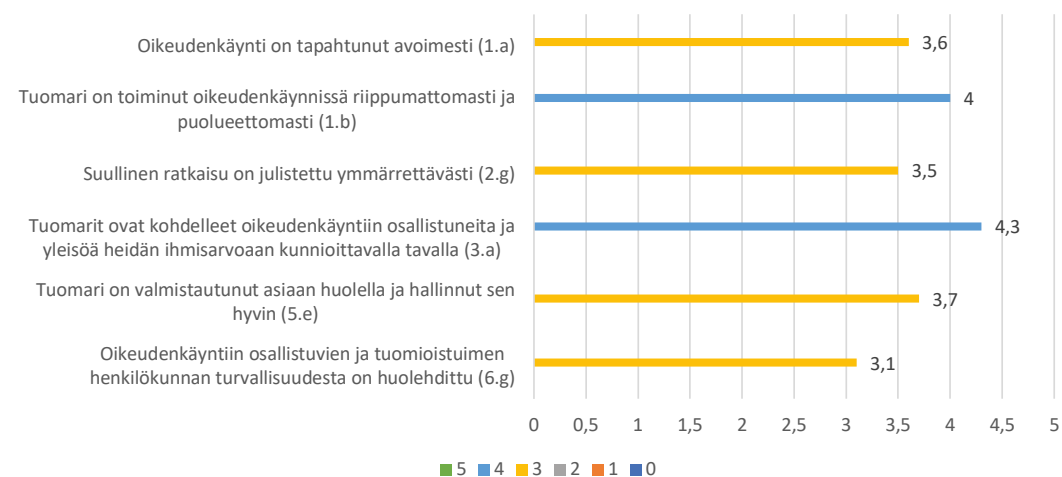
5.3.2. Lapin käräjäoikeus

Käräjäoikeuksien yhdistymisen myötä vuoden 2020 kysely kattaa sekä aiemman Lapin käräjäoikeuden että aiemman Kemi-Tornion käräjäoikeuden lautamiesten vastaukset. Vuonna 2020 Lapin käräjäoikeuden lautamiehille laadittuun arviointikyselyyn osallistui 34 lautamiestä. Vuonna 2013 kyselyyn vastasi Lapin käräjäoikeudesta 29 lautamiestä ja Kemi-Tornion käräjäoikeudesta 27. Lapin käräjäoikeuden lautamiesten arvioinnin keskiarvo vuonna 2020 on ollut **3,95 pistettä**. Vuonna 2013 keskiarvo oli silloisen Lapin käräjäoikeuden osalta 3,72 pistettä ja Kemi-Tornion käräjäoikeuden osalta 3,46 pistettä.

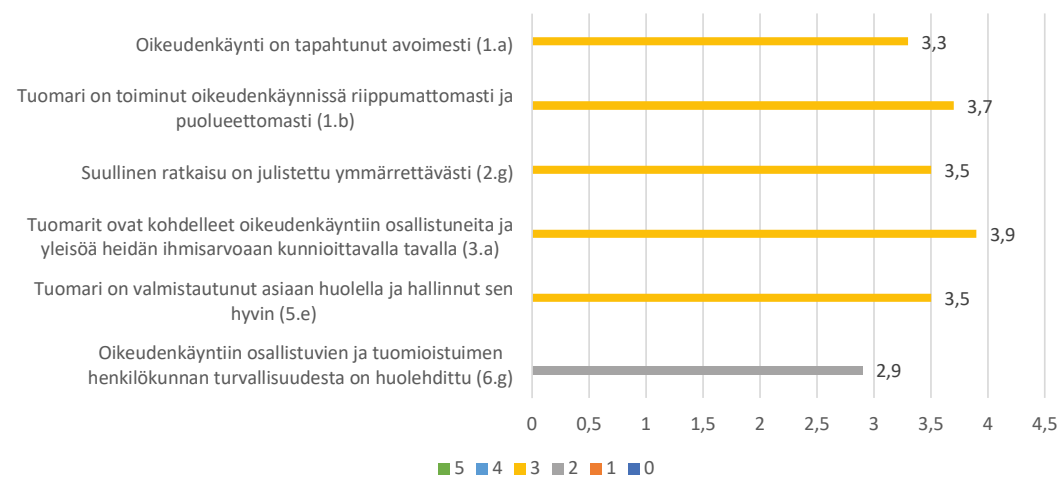
Lapin käräjäoikeus 2020, lautamiehet, 34 vastannutta

Lapin käräjäoikeus 2013, lautamiehet, 29 vastannutta

Kemi-Tornion käräjäoikeus 2013, lautamiehet, 27 vastannutta

Vertailussa voidaan todeta, että Lapin kärjäoikeuden lautamieskyselyn laatuksien keskiarvopisteet ovat melkein kaikilta osin parantuneet verrattuna vuoden 2013 Lapin kärjäoikeuden ja Kemi-Tornion kärjäoikeuksien kyselyihin. Vuoden 2020 mittaustulos oli alhaisempi vain vuoden 2013 Lapin kärjäoikeuden 3.a) laatuksien pisteytyksen osalta. Tältäkin osin keskiarvon alenema on hyvin vähäinen.

Lapin kärjäoikeuden osalta lautamiehet antoivat vuonna 2020 yhdeksän sanallista arviota:

- Kahdessa sanallisessa arvioissa on kiiteltu tuomareiden ihmisläheisyyttä ja lautamies-työn arvostamista sekä lautamiesten mielipiteiden huomioon ottamista.

- Neljässä sanallisessa arvioissa on arvioitu istutokäsittelyjä yleisellä tasolla. Kahdessa arvioissa käsitteilyä on pidetty oikeudenmukaisina ja kärjäoikeuden toimintaa yleisellä tasolla kiitettävänä. Yhdessä arvioissa on todettu istuntojen vaihtelevan tyydyttävästä kiitettävään. Asiaan on nähty vaikuttavan myös syyttäjien ja asianajajien menettelytapojen eroavaisuudet ja niiden aiheuttama vaihtelu puheenjohtajalta edellytettävään prosessinjohtoon. Yhdessä arvioissa on todettu, että asianosaiset eivät välttämättä ymmärrä kaikkea käsitteilyssä läpikäytyä istunnoissa käytettävän juridisen sanaston ja ”kapulakielen” vuoksi.

- Kahdessa sanallisessa arvioissa on käsitelty istuntoon valmistautumista. Toisessa on arvioitu Kemi-Tornion kanslian toimintaa todeten, että istuntoihin on helppo mennä,

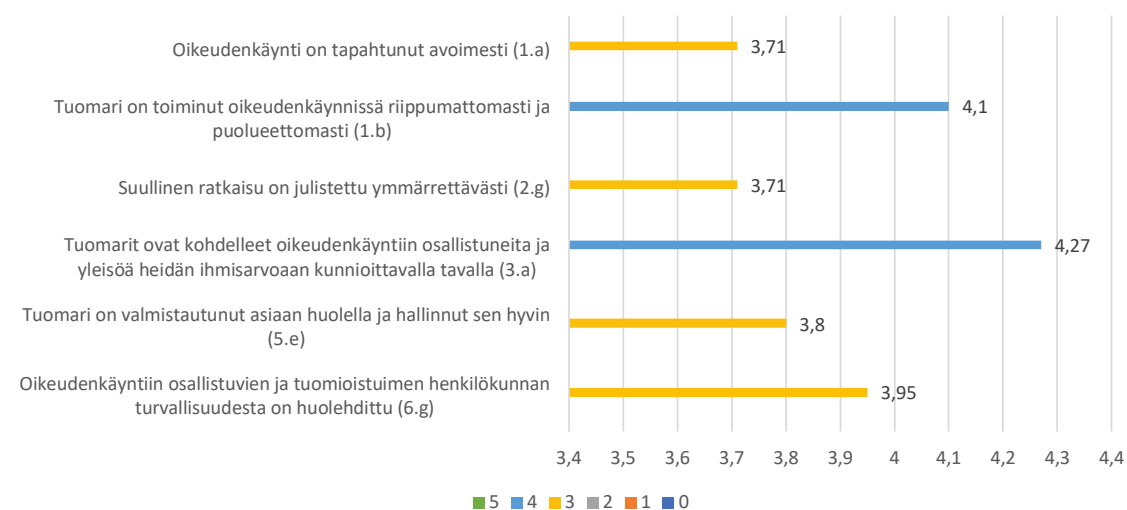
koska asiat käydään läpi ennen istuntoa. Toisen arvion mukaan asiaan paneutuminen ja tuomarin riippumattomuus vaihtelee tuomareiden välillä jonkin verran, mutta ei merkittävästi.

- Yhdessä sanallisessa arvioinnissa on todettu turvallisuudesta huolehditun kärjäoikeuden puolesta hyvin. Istunnon kulkua turvaavien poliisien määrä salissa ja poliisien menettely istunnossa on kuitenkin pohdituttanut. Arvion mukaan poliiseja on välillä istuntosalissa huomattavasti vastaajia enemmän ja toisaalta istunnossa läsnä olevien poliisien puhelimen käyttö/somettaminen istunnon aikana on kyseenalaistanut kyvyn reagoida mahdolliseen salissa tapahtuvaan vaaratilanteeseen riittävällä nopeudella.

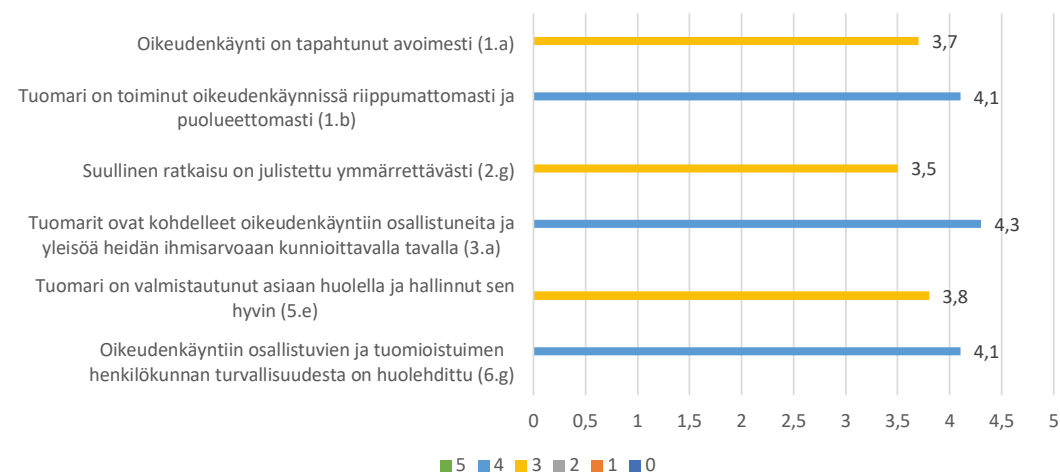
5.3.3. Oulun kärjäoikeus

Kärjäoikeuksien yhdistymisen johdosta vuoden 2020 kysely kattaa sekä aiemman Oulun kärjäoikeuden että aiemman Ylivieska-Raahen kärjäoikeuden lautamiesten kyselyn. Vuonna 2020 Oulun kärjäoikeuden lautamiehille laadittuun arviointikyselyyn osallistui 41 lautamiestä. Vuonna 2013 Oulun kärjäoikeuden kyselyyn osallistui 48 lautamiestä ja Ylivieska-Raahen kärjäoikeuden kyselyyn 37 lautamiestä. Oulun kärjäoikeuden lautamiesten arvioinnin kokonaiskeskiarvo laatuksiteereille on vuonna 2020 ollut **3,92 pistettä**. Vuonna 2013 vastaava luku on Oulun kärjäoikeuden osalta ollut 3,91 pistettä ja Ylivieska-Raahen kärjäoikeuden osalta 3,82 pistettä.

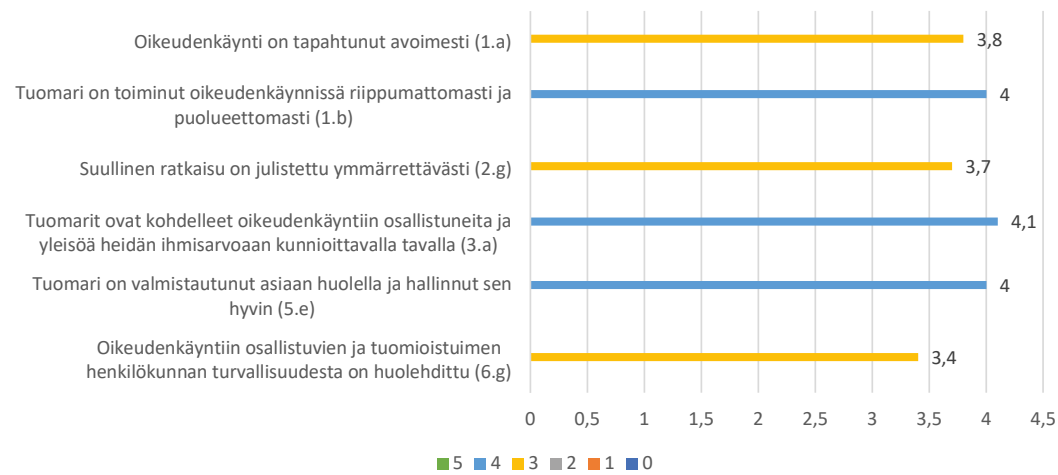
Oulun kärjäoikeus 2020, lautamiehet, 41 vastannutta

Oulun kärjäoikeus 2013, lautamiehet, 48 vastannutta

Ylivieska-Raahen kärjäoikeus 2013, lautamiehet, 37 vastannutta

Oulun kärjäoikeuden lautamieskyselyn laatukriteerien keskiarvopisteet ovat suurimmaksi osaksi pysyneet samalla tasolla tai hieman parantuneet verrattuna vuoden 2013 Oulun kärjäoikeuden ja Ylivieska-Raahen kärjäoikeuksien kyselyihin. Vuoden 2020 mitaustulos oli hieman alhaisempi vain vuoden 2013 Oulun kärjäoikeuden laatukriteerin 6.g pisteytyksen (4,1 pistettä) osalta ja Ylivieska-Raahen kärjäoikeuden laatukriteereiden 1.a pisteytyksen (3,8 pistettä) sekä 5.e pisteytyksen (4 pistettä) osalta.

Oulun kärjäoikeuden osalta lautamiehet antoivat vuonna 2020 yhteensä 10 sanallista arviota:

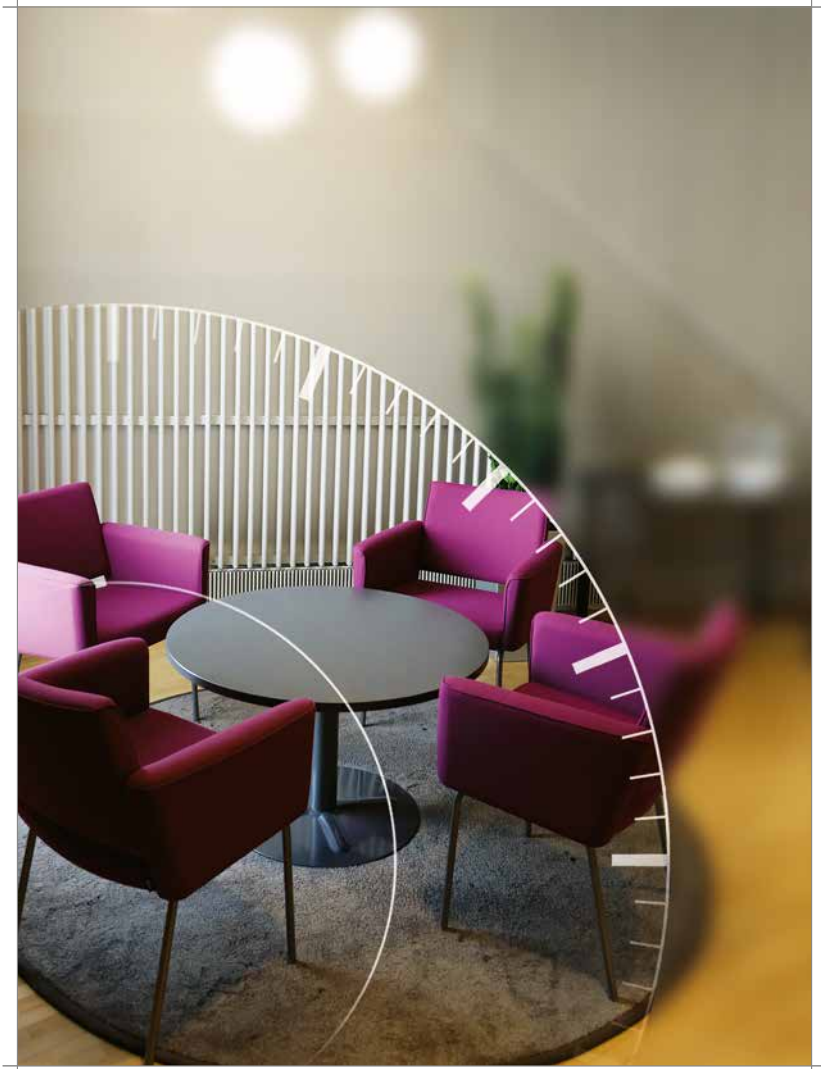
- Viidessä arvioinnissa on arvioitu lautamiesten yhteistyötä kärjäoikeuden tai tuomareiden kanssa sekä tuomareiden toimintaa. Kahden arvion mukaan yhteistyö on toiminut suurelta osin kiitettävästi, joskin tuomareissa on jonkin verran eroavaisuuksia. Kahdessa arvioinnissa on todettu, että tuomareiden valmistautumisessa asiaan, osaamisessa tai vireystilassa on havaittu jonkin verran puutteita, mihin on voinut vaikuttaa työmäärä ja kiire.

Yhden arvioin mukaan tuomarit ovat erittäin hyvin perehtyneet asiaan ja hyvänä menettelytapana on pidetty sitä, että tuomari ennen istuntoa selostaa, mistä asiassa on kysymys. Tuomioharkinnan osalta on pidetty tärkeänä, että keskustelut käydään heti tai seuraavana päivänä joko kansliassa tai puhelimitse. Sähköpostitse käytävää kirjallista tuomioharkintaa ei ole pidetty hyvänä menettelytapana.

- Kahdessa arviossa on käsitelty istuntojen toteutusta sekä sidosryhmän edustajien toimintaa. Arvioinneissa on todettu, että etäyhteyksissä on melkein aina jotain ongelmia ja esitutkinnan laadussa sekä syyttäjien toiminnassa on havaittu puutteita. Puutteet ovat ilmenneet ylimalkaisuutena jutun tutkinnassa ja valmistelussa sekä huolimattomuutena asian hoidossa.

- Kahdessa arviossa on käsitelty lautamiesjärjestelmää. Arvioinneissa on pidetty yhden lautamiehen poistamista kokoonpanosta marginaalisena säästönä sekä lautamiespalkkioita liian matalina. Lautamieskokoonpanossa nykyisin istuttavien juttujen määrää on pidetty vähäisenä lautamiesten määrään nähden, jolloin istuntopäiviä lautamiestä kohden tulee vähän. Lautamiesten osallistumisessa istuntoihin ja oululaisten lautamiesten ”suosimista” on myös pidetty ongelmallisena. Yhdistymisen ja istuntojen Ouluun keskittymisen jälkeen lautamiesten istuntoissaolojen on koettu lisääntyneen, jolloin korvaava lautamies on otettu Oulusta. Oululaisilla lautamiehillä on arvioitu olevan huomattavasti enemmän istuntopäiviä kuin Raahen, Oulaisten tai Ylivieskan lautamiehillä.

- Yhdessä sanallisessa arviossa on todettu, että lautamiehiltä ei ole edellytetty turvatarkastusta ja että passin/henkilökortin näyttäminen on riittänyt istuntopäiviin pääsemiseksi.

6 LAATUKYSELY MEDIAN EDUSTAJILLE

6.1. Lähtökohtia

Vuonna 2020 kerättiin laatukyselyyn vastauksia Kainuun, Lapin ja Oulun käräjäoikeuksien alueilla toimivilta median edustajilta Webropol-lomakkeella 3.2.2020-8.4.2020. Vuoden 2020 median edustajien laatukysely toteutettiin samoilla kysymyksillä ja samalla arviointiasteikolla (0= huono, 1= välttävä, 2= tyydyttävä, 3=hyvä, 4=kiitettävä ja 5=erinomainen) kuin vuoden 2013 kysely. Arvioitavat väittämät koskivat tiedottamista, oikeudenkäynnin julkisuutta, ratkaisujen perusteluiden ymmärrettävyyttä ja ratkaisujen kirjallista ulkoasua. Kyselyn alussa median edustajat pystyivät valitsemaan, minkä käräjäoikeuden/käräjäoikeuksien kanssa kyselyyn vastaava henkilö pääasiassa asioi.

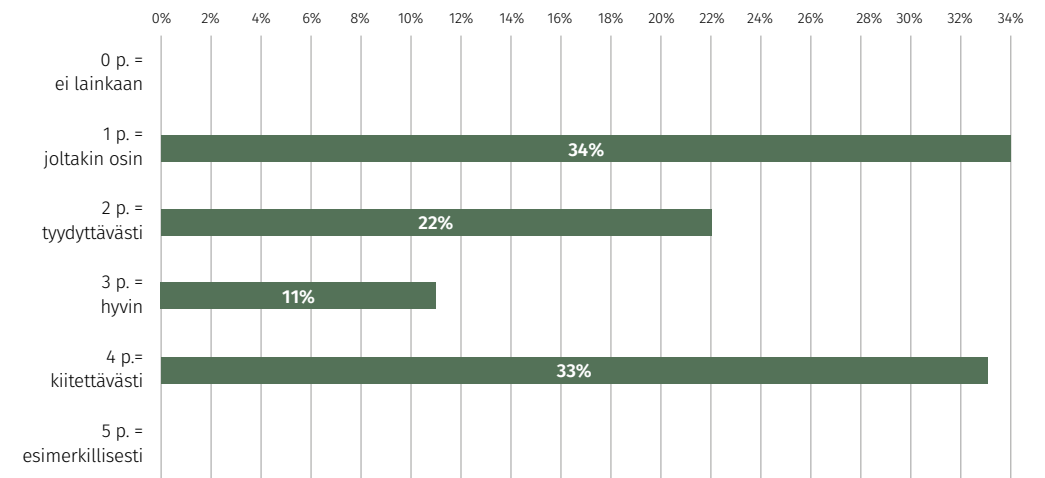
Kyselyyn vastasi yhteensä 9 henkilöä, joka on puolet vähemmän kuin edellisessä laadunmittauksessa. Median edustajista 4 ilmoitti asioivansa pääasiassa Kainuun käräjäoikeudessa, 5 Lapin käräjäoikeudessa ja 4 Oulun käräjäoikeudessa.

Kokonaisarvioinnissa median edustajien kyselyn tulokset osoittavat hienoista nousua verrattuna vuoden 2013 tuloksiin. Median edustajien kyselyn parhaat tulokset saatiin kirjallisten ratkaisujen ymmärrettävyyttä (keskiarvo 3 pistettä) ja ulkoasun selkeyttä (keskiarvo 3,2 pistettä) koskevissa väittämässä. Näiltä osin arvioinnit olivat hyviä ja kiitettäviä. Kyselyn heikoin tulos puolestaan oli tiedottamista koskevassa väittämässä, jossa keskiarvo jäi 2,44 pisteeseen. Vuoden 2013 laatukyselyssä tiedottamista koskevan laatukriteerin keskiarvo oli puolestaan 3 pistettä, joka oli keskiarvoltaan myös vuoden 2013 median edustajien kyselyn paras tulos.

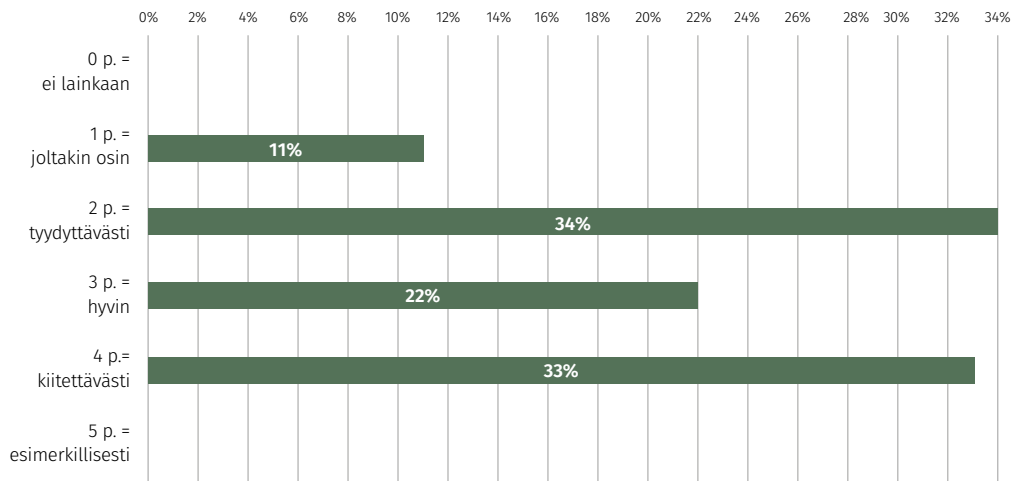
Vuosi 2020, keskiarvot	Vuosi 2013, keskiarvot
Kainuun käräjäoikeus 2,81 pistettä	-
Lapin käräjäoikeus 3,05 pistettä	Kemi-Tornion käräjäoikeus 2,94 pistettä Lapin käräjäoikeus 2,92 pistettä
Oulun käräjäoikeus 3,19 pistettä	Oulun käräjäoikeus 2,71 pistettä Ylivieska-Raahen käräjäoikeus 3,14 pistettä

6.2. Väittämäkohtaiset tulokset

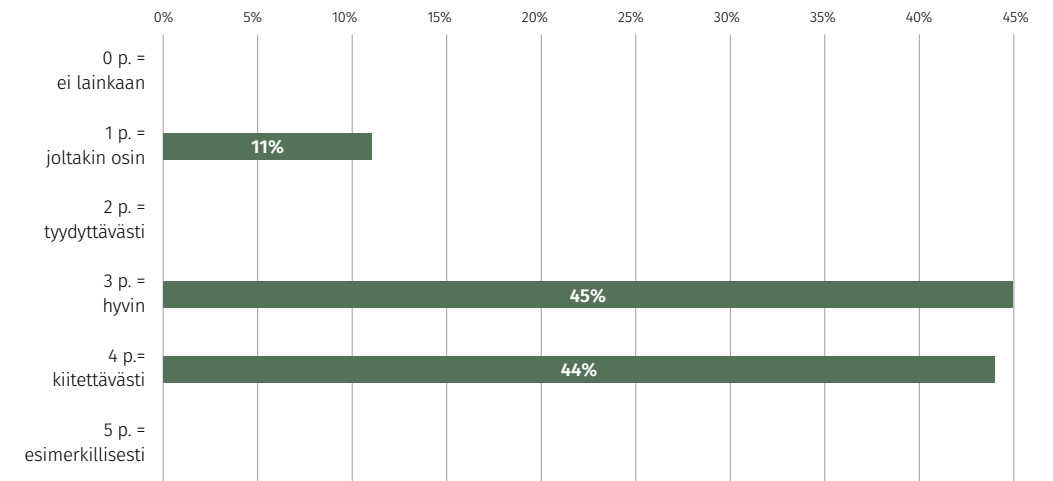
Vuosi 2020 laatukysely median edustajille. Väittämä: Tiedottamisesta on huolehdittu tarvittaessa. Vastajien määrä: 9. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo on **2,44**.

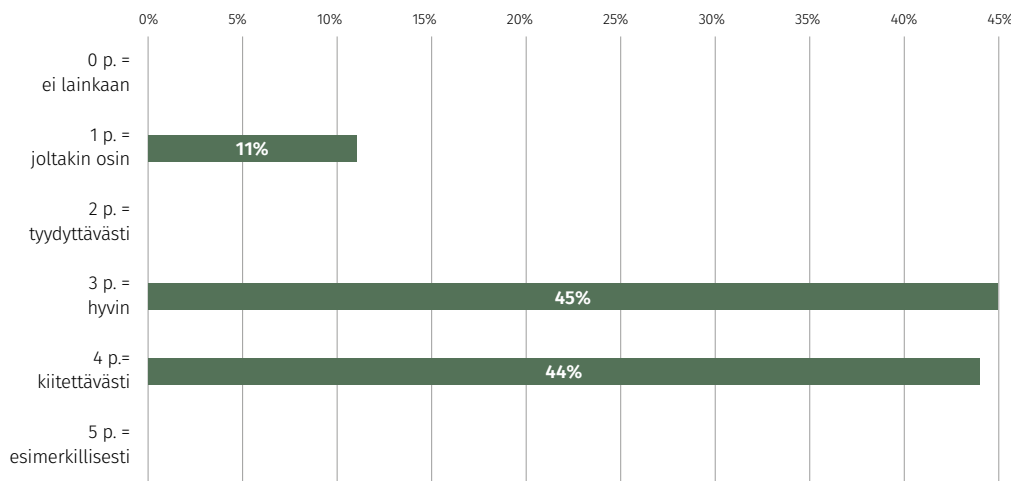
Vuosi 2020 laatuksely median edustajille. Väittämä: Oikeudenkäynti on toteutettu mahdollisimman julkisesti. Vastaajien määrä: 9. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **2,78**.

Vuosi 2020 laatuksely median edustajille. Väittämä: Kirjalliset ratkaisut ovat rakenteeltaan selväpiirteisiä ja huoliteltuja kieli- ja ulkoasultaan. Vastaajien määrä: 9. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3,2**.

Vuosi 2020 laatuksely median edustajille. Väittämä: Kirjalliset ratkaisut on perusteltu ymmärrettävästi. Vastaajien määrä: 9. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo **3**.

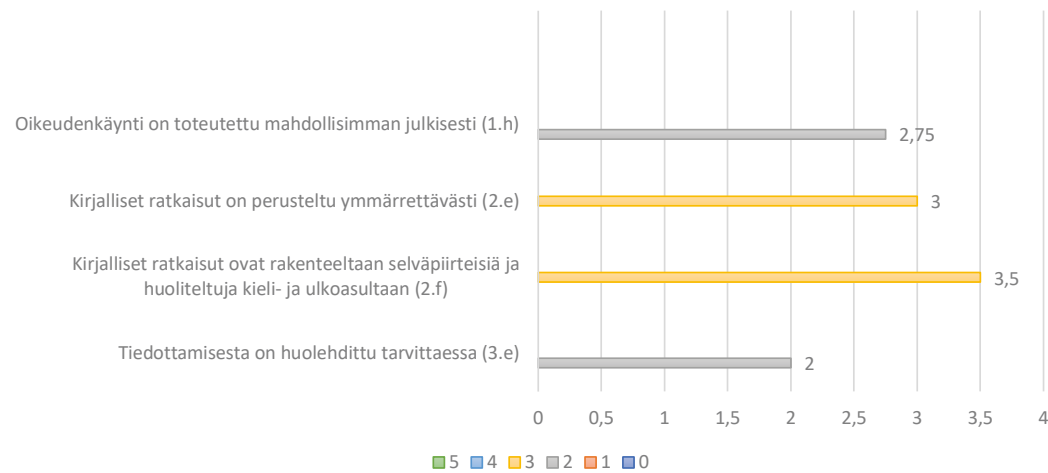

6.3. Havainnot kärkeäoikeuksittain

6.3.1. Kainuun kärkeäoikeus

Vuonna 2020 Kainuun kärkeäoikeuden kanssa asioiville median edustajille laadittuun arviointikyselyyn osallistui 4 median edustajaa. Arviointi kohdistui neljään laatukriteeriin (1.h julkisuus, 2.e perustelujen ymmärrettävyys, 2.f rakenne ja ulkoasu ja 3.e tiedottaminen). Kainuun kärkeäoikeuden median arvioinnin keskiarvo vuodelta 2020 on ollut **2,81 pistettä**.

Kainuun kärkeäoikeus, media, 4 vastannutta

Kainuun kärkeäoikeus ei osallistunut vuoden 2013 laadunmittaukseen. Kainuun kärkeäoikeudesta ei siten ole saatavissa vertailutietoa aikaisempien vuosien mittauksista. Vuonna 2020 paras tulos on ollut ulkoasun selkeyttä koskevalla väittämällä ja alhaisimmat pisteet on annettu tiedottamista koskevassa laatukriteerissä 3.e. Tällä alueella koetut puutteet ovat ilmenneet myös median edustajien sanallisissa arvioinneissa. Vuoden 2020 kyselyssä muiden kärkeäoikeuksien pisteet tältä osin ovat ylänneet hyvään tai lähes hyvään tulokseen (2,8/3 pistettä).

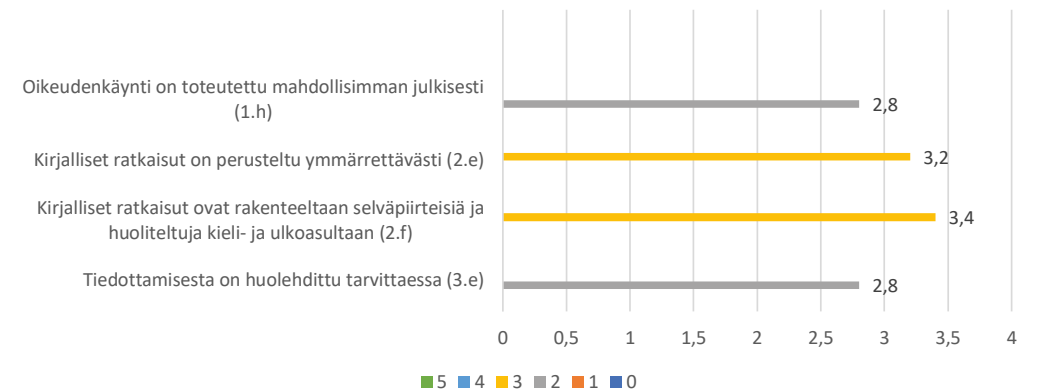
Median edustajat ovat antaneet kolme sanallista arviota. Kaksi sanallisista arvioista on koskenut Kainuun kärkeäoikeuden toiminta-

mia juttuluetteloita, ja palaute on tältä osin ollut kriittistä. Sanallisissa arvioinneissa on todettu, että juttuluetteloita ei ole aina saatu ja liian usein niitä toimitetaan vasta istuntopäivänä. Toisessa arvioinnissa on todettu, että kärkeäoikeus ei noudata Rovaniemen hovioikeuspiirin viestintäsuositusta esimerkiksi juttuluetteloiden toimittamisesta kootusti edeltävän viikon perjantaina, vaan juttuluetteloita toimitetaan pitkin viikkoa. Yhdessä sanallisessa arvioinnissa median edustaja ilmoitti tilaavansa kaikista hovioikeuspiirin kärkeäoikeuksista kirjallisia tuomioita juttuluetteloiden perusteella ja on pitänyt tuomioita pääosin selkeinä.

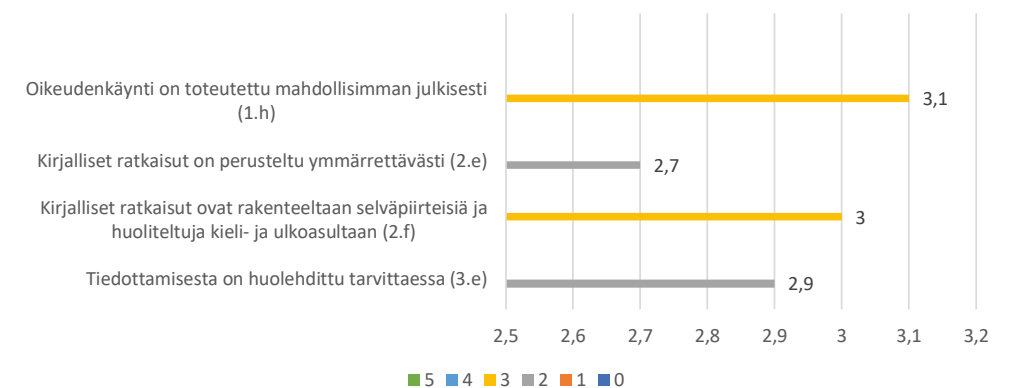
6.3.2. Lapin kärkeäoikeus

Vuonna 2020 Lapin kärkeäoikeuden kanssa asioiville median edustajille laadittuun arviointikyselyyn osallistui viisi vastaajaa ja arviointi kohdistui neljään laatukriteeriin (1.h julkisuus, 2.e perustelujen ymmärrettävyys, 2.f rakenne ja ulkoasu ja 3.e tiedottaminen). Lapin kärkeäoikeuden median arvioinnin keskiarvo vuodelta 2020 on ollut **3,05 pistettä**. Vuonna 2013 median arvioinnin keskiarvo laatukriteereille oli 2,92 pistettä.

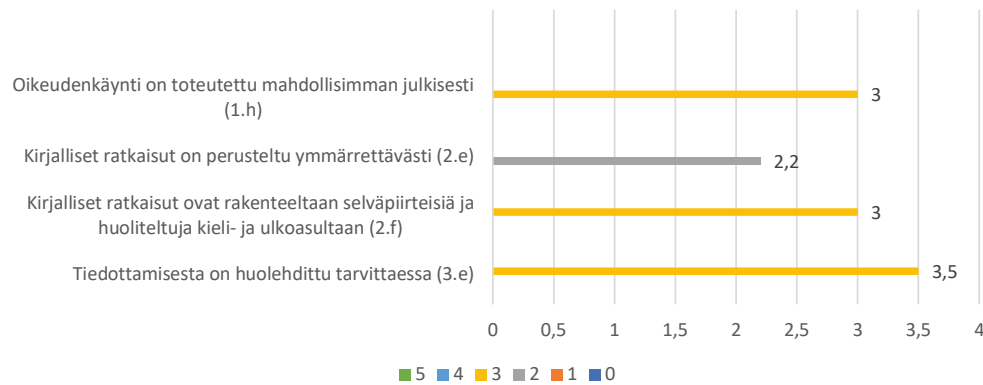
Lapin kärkeäoikeus 2020, media, 5 vastannutta

Lapin kärkeäoikeus 2013, media, 9 vastannutta

Kemi-Tornion käräjäoikeus 2013, media, 4 vastannutta

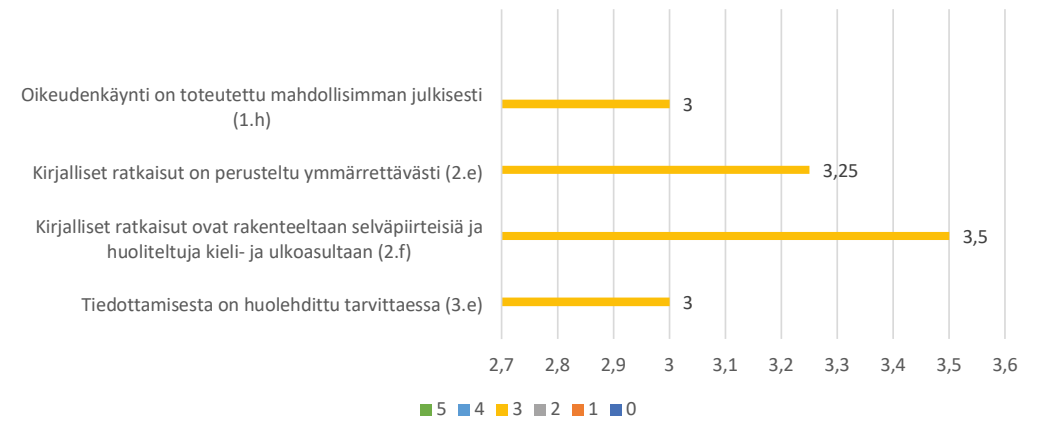
Verrattuna vuoden 2013 median kyselyn tulosten keskiarvoihin Lapin käräjäoikeuden pisteet ovat parantuneet erityisesti ratkaisujen rakennetta ja ulkoasua 2.f sekä perusteluiden ymmärrettävyyttä 2.e koskevien laatukriteereiden osalta. Sen sijaan tiedottamista 3.e ja julkisuutta 1.h koskevien laatukriteereiden pisteet ovat alhaisemmat erityisesti verrattuna Kemi-Tornion käräjäoikeuden vuoden 2013 tiedottamista koskevan laatukriteerin pisteytykseen.

Median sanallisia arvioita on Lapin käräjäoikeuden osalta annettu kaksi. Yhdessä sanallisessa palautteessa on suositeltu käräjäoikeuden ja Rikosuhripäivystyksen yhteistyöpalaverien toimittamista. Yhdessä sanallisessa arvioinnissa median edustaja ilmoitti tilaavansa kaikista hovioikeuspiirin käräjäoikeuksista kirjallisia tuomioita juttuluetteloiden perusteella ja on pitänyt tuomioita pääosin selkeinä.

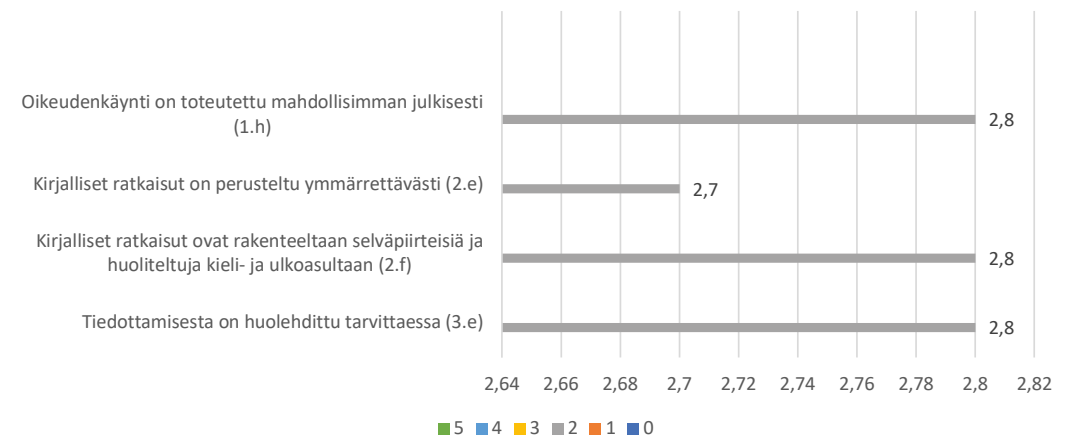
6.3.3.Oulun käräjäoikeus

Vuonna 2020 Oulun käräjäoikeuden kanssa asioiville median edustajille laadittuun arviointikyselyyn osallistui 4 vastaajaa ja arviointi kohdistui neljään laatukriteeriin (1.h julkisuus, 2.e perustelujen ymmärrettävyys, 2.f rakenne ja ulkoasu ja 3.e tiedottaminen). Oulun käräjäoikeuden median arvioinnin keskiarvo vuodelta 2020 on ollut **3,19 pistettä**. Vuodelta 2013 median arvioinnin keskiarvo laatukriteereille oli 2,71 pistettä.

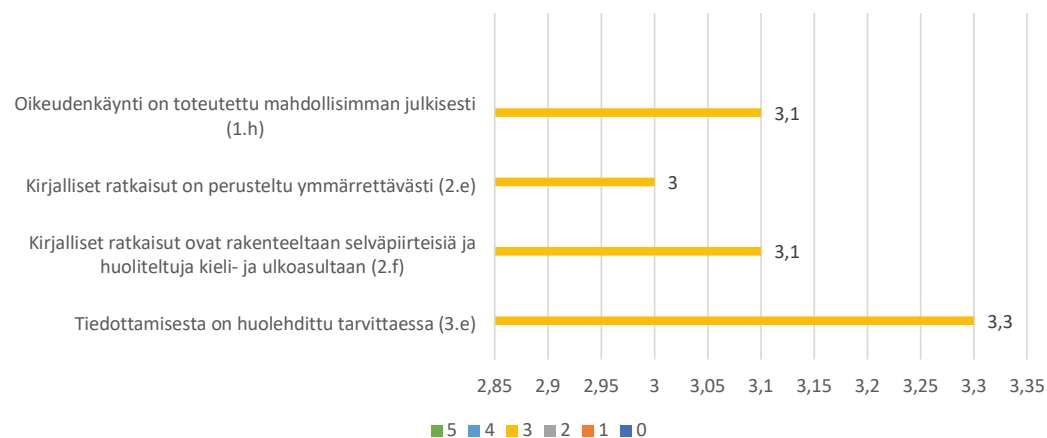
Oulun käräjäoikeus 2020, media, 4 vastannutta

Oulun käräjäoikeus 2013, media, 6 vastannutta

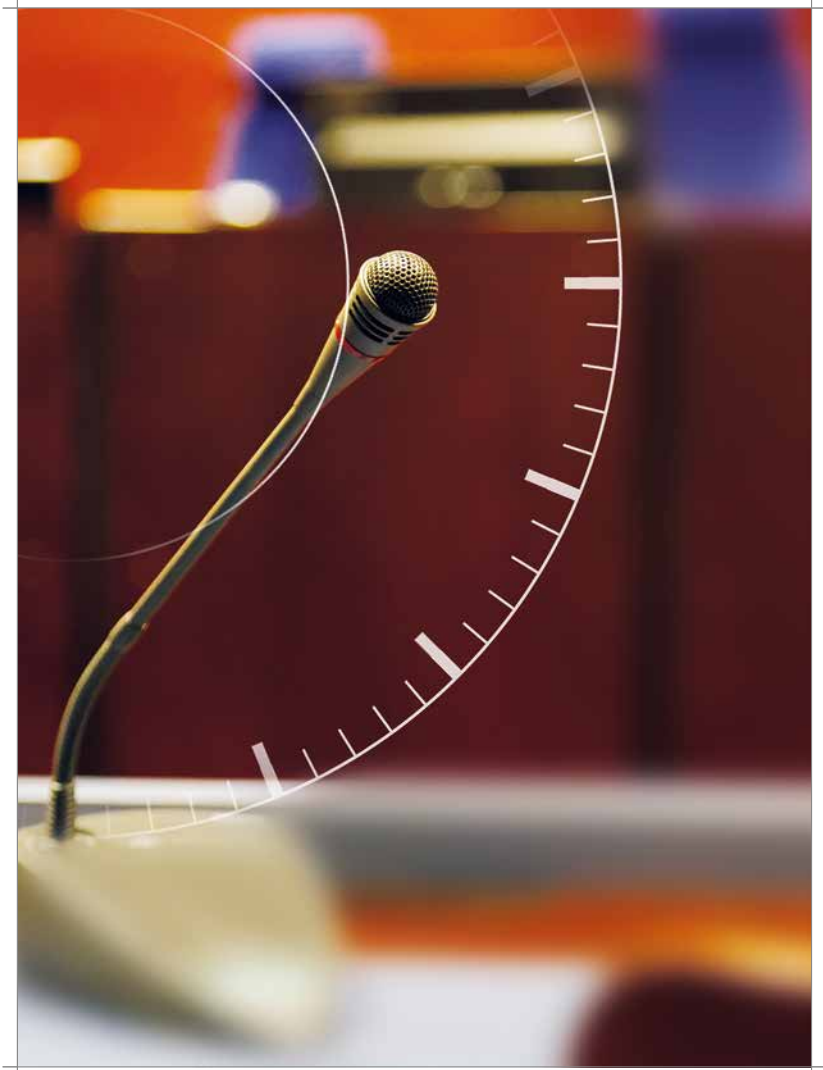

Ylivieska-Raahen kärjäoikeus 2013, media, 7 vastannutta

Vuoden 2020 kyselyssä Oulun kärjäoikeuden pisteet ovat parantuneet kaikkien laatu-kriteereiden osalta verrattuna Oulun kärjäoikeuden vuoden 2013 tuloksiin. Sen sijaan verrattuna Ylivieska-Raahen kärjäoikeuden vuoden 2013 tuloksiin parannusta on tapahtunut perustelujen ymmärrettävyyttä 2.e sekä rakennetta ja ulkoasua 2.f koskevien kriteereiden osalta, mutta pisteet julkisuutta 1.h ja tiedottamista 3.e koskevissa kriteereissä ovat hienoisessa laskussa.

Median sanallisia arvioita ei ole erikseen annettu Oulun kärjäoikeuden osalta. Yhdessä sanallisessa arvioinnissa median edustaja ilmoitti tilaavansa kaikista hovioikeuspiirin kärjäoikeuksista kirjallisia tuomioita juttuluetteloiden perusteella ja on pitänyt tuomioita pääosin selkeinä.

7 RATKAISUJEN ARVIOINTI

Vuonna 2020 ratkaisujen arviointi toteutettiin tehtävää varten muodostettujen asiantuntijatyöryhmien toimesta. Arviointiprosessin keventämiseksi arviointiryhmiä muodostettiin vuonna 2020 kaksi. Toinen ryhmistä arvioi riita-asioiden ratkaisujen laatukriteerien toteutumista ja toinen rikosasioiden ratkaisujen laatukriteerien toteutumista. Kummasakin arviointiryhmässä oli mukana laamanni, osastonjohtaja, asianajaja ja toimittaja. Rikosasioiden arviointiryhmässä oli mukana lisäksi syyttäjä ja riita-asioiden arviointiryhmässä toinen asianajaja.

Vuoden 2020 ratkaisujen arviointi poikesi aikaisemmista vuosista myös siinä, että arvioinnissa oli uutena käräjäoikeutena mukana Kainuun käräjäoikeus. Lisäksi Oulun käräjäoikeuden arvioitavat tuomiot kattoivat aikaisemmissa kyselyissä itsenäisenä tuomioistuimena mukana olleen Ylivieska-Raahen käräjäoikeuden tuomiot. Vastaavasti Lapin käräjäoikeuden arvioitavat tuomiot valikoituivat Lapin käräjäoikeuden ja aikaisemmissa kyselyissä itsenäisenä tuomioistuimena mukana olleen Kemi-Tornion käräjäoikeuden tuomioista.

Asiantuntijatyöryhmät arvioivat yhteensä 30 viimeisintä riita- ja rikostuomiota, jotka oli annettu ennen 31.12.2019. Ratkaisuja kerättiin Oulun käräjäoikeudesta 16, Lapin käräjäoikeudesta 8 ja Kainuun käräjäoikeudesta 6. Ratkaisuista puolet oli riita-asioita ja puolet rikosasioita.

7.1. Rikosasioissa annettujen ratkaisujen arviointi

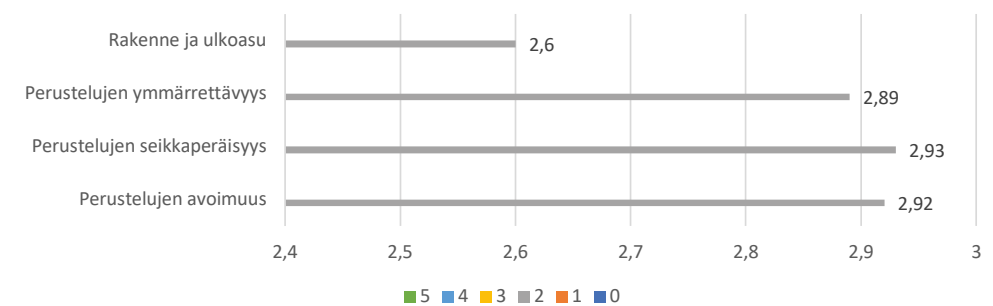
Vuoden 2020 asiantuntija-arvioinnissa arvioitavana oli siten yhteensä 15 rikosasiassa annettua tuomiota. Ratkaisuja arvioitiin viiden asiantuntijan toimesta, jolloin arviointeja annettiin yhteensä 75 kappaletta. Tunnustettujen rikosasioiden taikka osittainkaan salassa pidettäviä tietoja sisältäviä tuomioita ei otettu aineistoon.

Asiantuntijatyöryhmän arviot annettiin Webropolin kautta 8.4.2020 mennessä. Arvioitavat neljä laatukriteeriä olivat samat kuin vuoden 2013 asiantuntija-arvioinnissa eli ratkaisun perusteluiden avoimuus 2.c, ratkaisun

perustelujen seikkaperäisyys ja johdonmukaisuus 2.d, ratkaisun perustelujen ymmärrettävyys 2.e sekä ratkaisun rakenne ja ulkoasu 2.f. Arviointiasteikko oli sama kuin aikaisempien vuosien laadunmittauksissa (0=huono, 1=välttävä, 2= tyydyttävä, 3=hyvä, 4=kiitettävä ja 5=erinomainen).

Käräjäoikeuksien rikosasioiden ratkaisuja koskevan arvioinnin kokonaiskeskiarvo vuonna 2020 oli **2,84 pistettä**. Kaikkien laatukriteerien arviointi jäi rikostuomioiden osalta alle 3 pisteen eli tavoiteltavana pidettävän hyvän tuloksen.

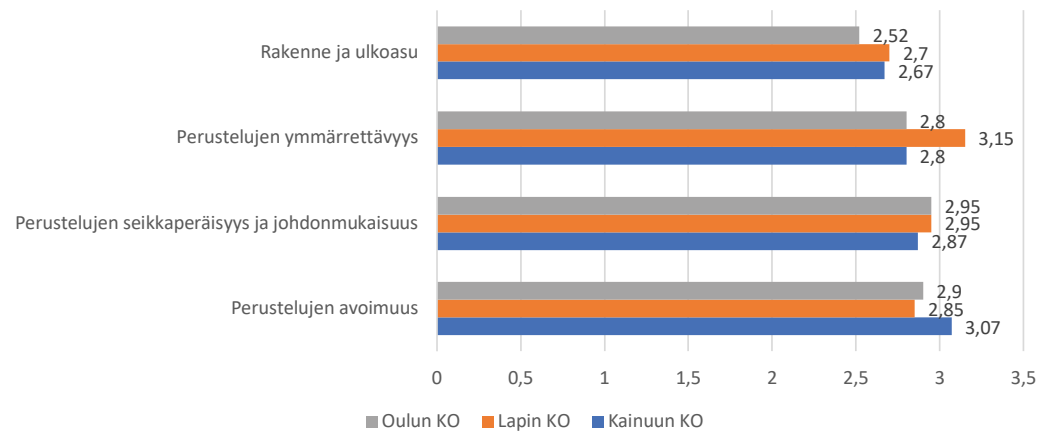
Keskiarvot laatukriteereittäin kaikki käräjäoikeudet

Rikosasioissa annetuista ratkaisusta mi-
kään ei saanut arvioinnissa 0 pistettä (huono).
Ratkaisun rakenne ja ulkoasu arvioitiin sen si-
jaan viidessä arvioinnissa 1 pisteen tasoiseksi
(välttävä). Tyydyttäviä (2 pistettä) ja hyviä (3
pistettä) arvioita oli annettu useimmille arvi-
oinnin kohteena oleville tuomioille. Tyydyt-
tävät pisteet annettiin tyypillisesti ratkaisun
rakennetta ja ulkoasua arvioivalle laatukritee-
rille. Toiseksi alimpia arvioita sai perustelujen
ymmärrettävyyttä mittaava laatukriteeri. Kuu-
dessa arvioinnissa arvioitavan ratkaisun kaikki
laatukriteerit oli arvioitu kiitettävän tasoiseksi
(4), mutta missään arvioinnissa laatukriteeri ei
yltänyt 5 pisteen tasolle.

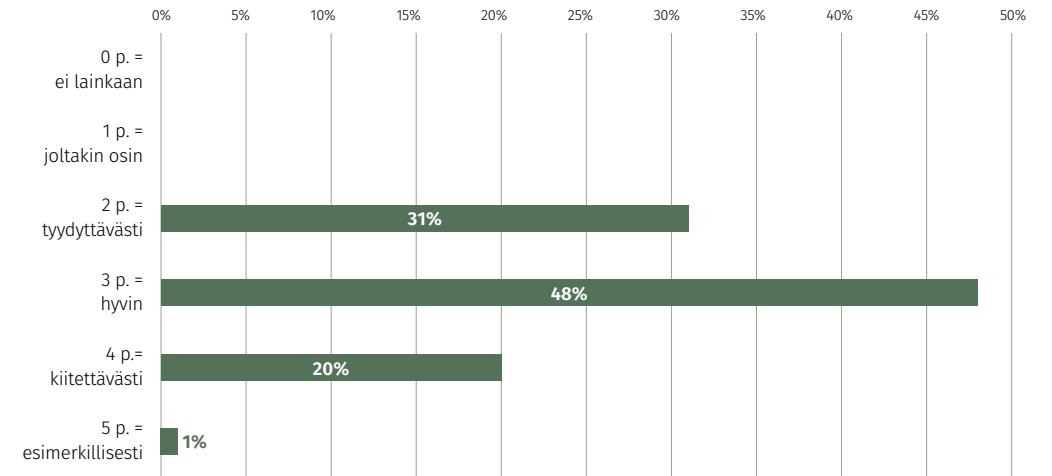
Kaikkien käräjäoikeuksien osalta parhaat
pisteet jakautuivat eri laatukriteereille. Kai-
nuun käräjäoikeuden parhaat pisteet olivat
laatukriteerillä 2.c perustelujen avoimuus, La-
pin käräjäoikeuden parhaat pisteet olivat laa-
tukriteerillä 2.e perustelujen ymmärrettävyys
ja Oulun käräjäoikeuden parhaat pisteet olivat
laatukriteerillä 2.d perustelujen seikkaperäi-
syys ja johdonmukaisuus. Alimmat pisteet oli-
vat kaikkien käräjäoikeuksien osalta sen sijaan
samassa laatukriteerissä 2.f ratkaisun rakenne
ja ulkoasu.

Rikokratkaisujen laatukriteereiden keskiarvot käräjäoikeuksittain

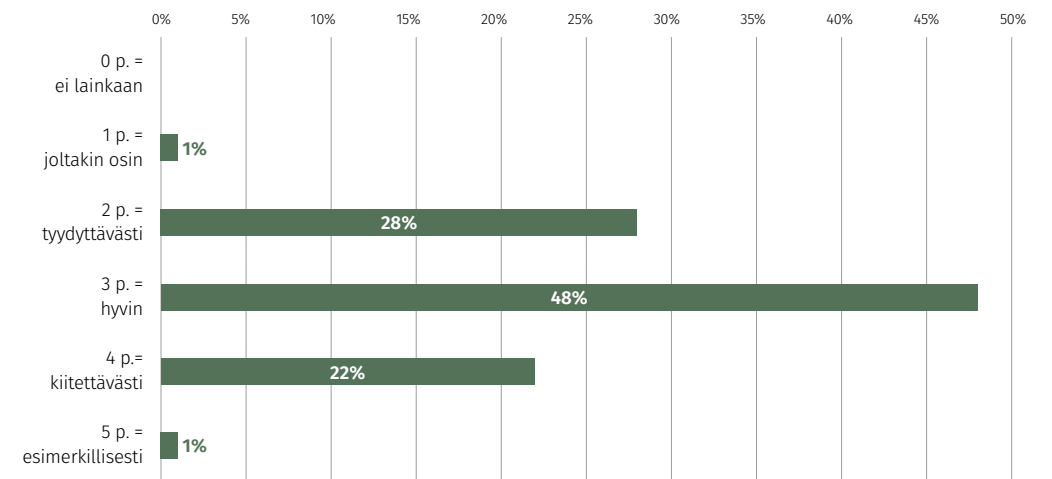

7.1.1. Väittämäkohtaiset tulokset

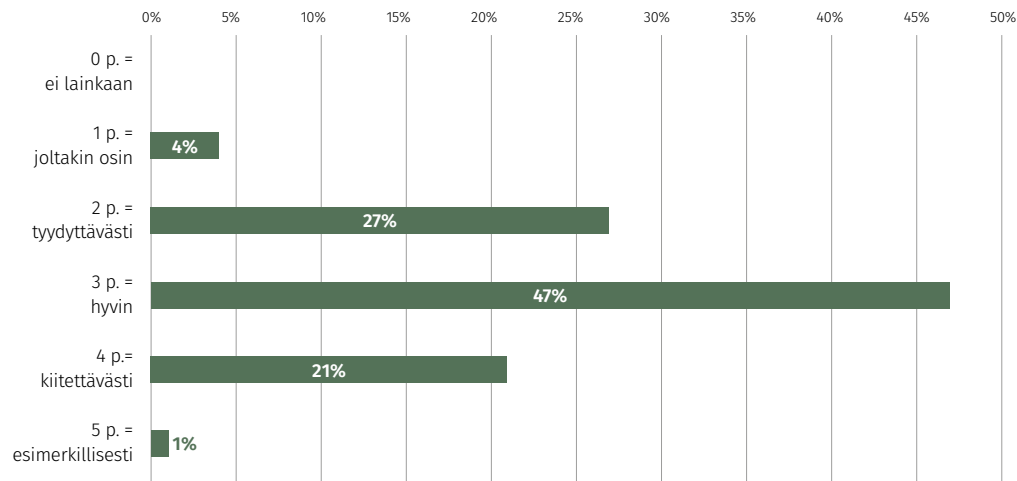
Vuosi 2020 rikostuomioiden arviointi. Väittämä: Ratkaisu on perusteltu avoimesti (2.c). Arvi-
ointien määrä: 75. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo on **2,92 pistettä**.

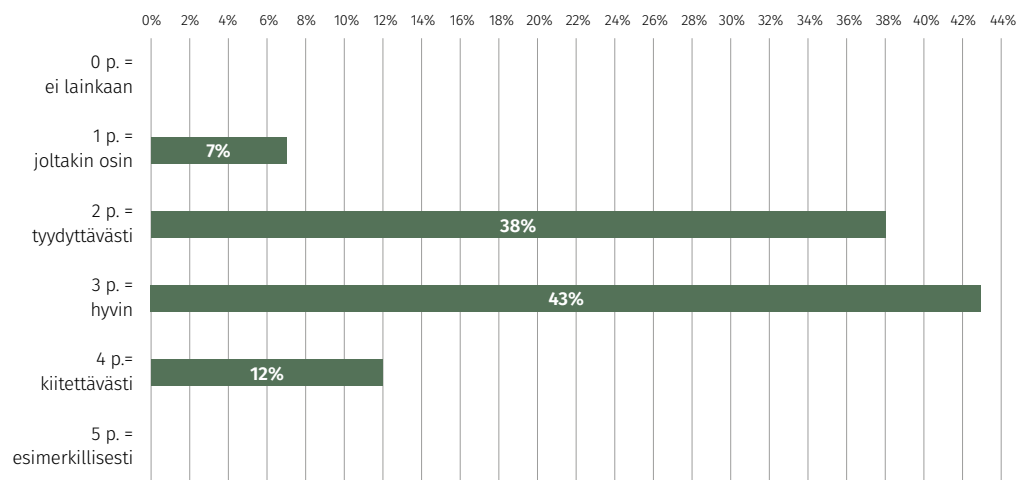
Vuosi 2020 rikostuomioiden arviointi. Väittämä: Ratkaisu on perusteltu seikkaperäisesti ja joh-
donmukaisesti (2.d). Arviointien määrä: 75. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo on **2,93 pistettä**.

Vuosi 2020 rikostuomioiden arviointi. Väittämä: Ratkaisu on perusteltu ymmärrettävästi (2.e).
Arviointien määrä: 75. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo on **2,89 pistettä**.

Vuosi 2020 rikostuomioiden arviointi. Väittämä: Ratkaisu on rakenteeltaan selväpiirteinen ja kieli- ja ulkoasultaan huoliteltu (2.f). Arviointien määrä: 75. Arvioinnin kokonaiskeskiarvo on **2,6 pistettä**.

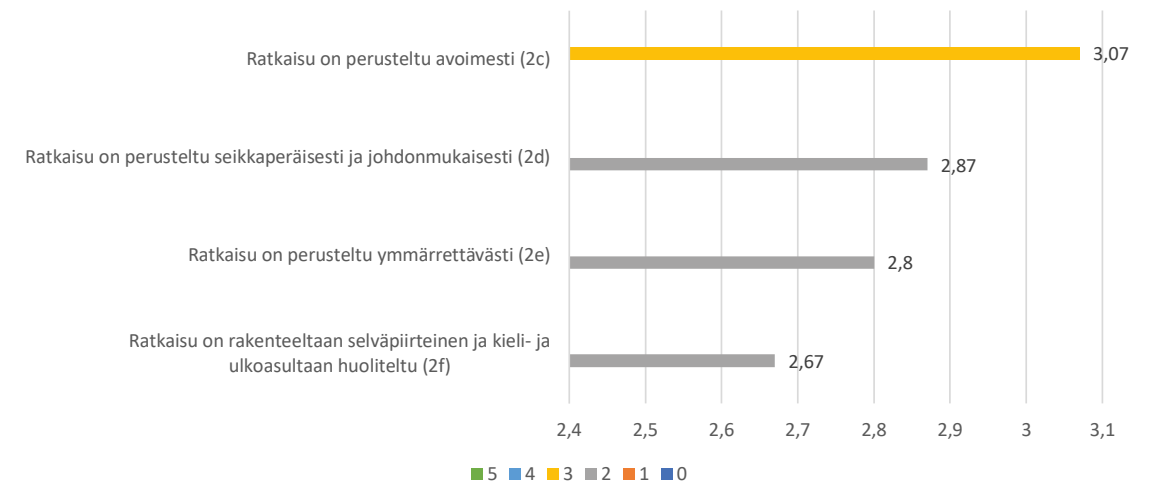
7.1.2. Havainnot kärkeäjäoikeuksittain

7.1.2.1. Kainuun kärjäoikeus

Vuonna 2020 arvioinnin kohteena oli kolme rikosasiassa annettua tuomiota Kainuun kärjäoikeudesta. Arvioinnin antoi 5 asiantuntijaa. Näin ollen Kainuun kärjäoikeuden rikosasioissa antamista arvioinnin kohteeksi satunnaisesti valikoituneista tuomioista annettiin yhteensä 15 arviointia.

Rikosasioissa annettujen ratkaisujen laatukriteerin kokonaiskeskiarvo oli **2,85 pistettä**. Laatukriteeri 2.c perustelujen avoimuus on ollut keskiarvoltaan yli 3 pistettä ja muiden laatukriteerien osalta keskiarvo oli yli 2,5 pistettä. Paras tulos 3,07 pistettä oli siten ratkaisujen perustelujen avoimuutta koskevassa laatukriteerissä ja huonoin tulos 2,67 pistettä ratkaisun rakenteen selväpiirteisyyttä ja kieli- ja ulkoasua arvioivassa laatukriteerissä.

Rikosasioissa annetut ratkaisut, 15 arviointia

Kainuun kärjäoikeuden osalta ei ole olemassa vertailuaineistoa edeltäviltä vuosilta. Vuoden 2020 siviiliasioissa annettujen ratkaisujen laatukriteerien keskiarvo on Kainuun kärjäoikeudessa ollut 2,53 pistettä. Ottaen huomioon

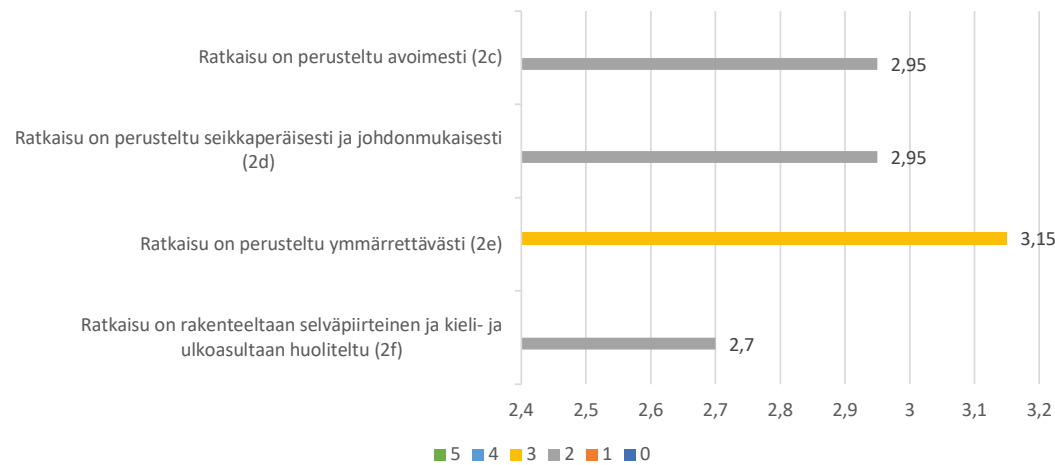
edellä todettu rikostuomioiden laatukriteerien keskiarvo Kainuun kärjäoikeuden kaikkien arvioinnin kohteena olleiden ratkaisujen kokonaiskeskiarvo vuonna 2020 on ollut **2,69 pistettä**.

7.1.2.2. Lapin käräjäoikeus

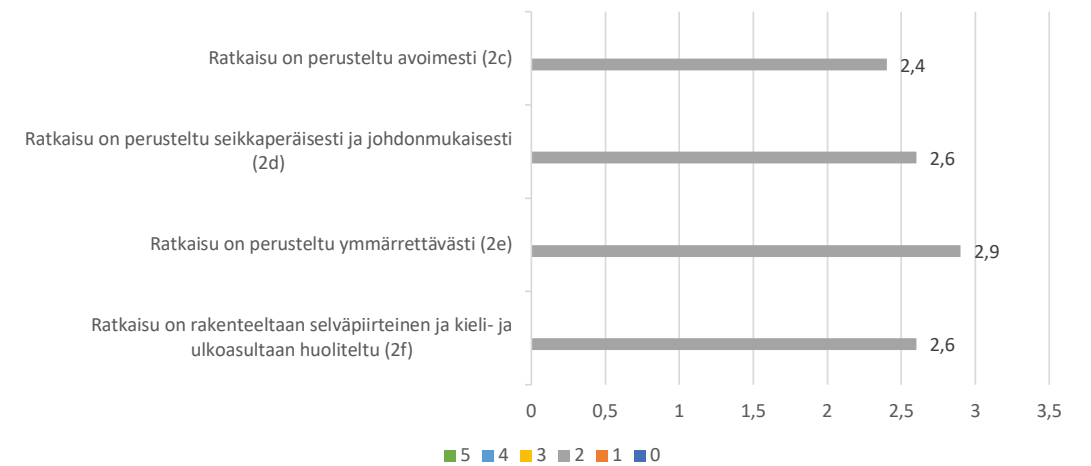
Vuonna 2020 arvioinnin kohteena oli neljä rikosasiassa annettua tuomiota Lapin käräjäoikeudesta. Arvioinnin antoi 5 asiantuntijaa. Näin ollen Lapin käräjäoikeuden rikosasioissa antamista arvioinnin kohteeksi satunnaisesti valikoituneista tuomioista annettiin yhteensä 20 arviota.

Rikosasioissa annettujen ratkaisujen laatukriteerien kokonaiskeskiarvo oli **2,91 pistettä**. Paras tulos 3,15 pistettä oli ratkaisujen perustelujen ymmärrettävyyttä koskevassa laatukriteerissä 2.e ja huonoin tulos 2,7 pistettä ratkaisun rakenteen selväpiirteisyyttä ja kieli- ja ulkoasua arvioivassa laatukriteerissä 2.f.

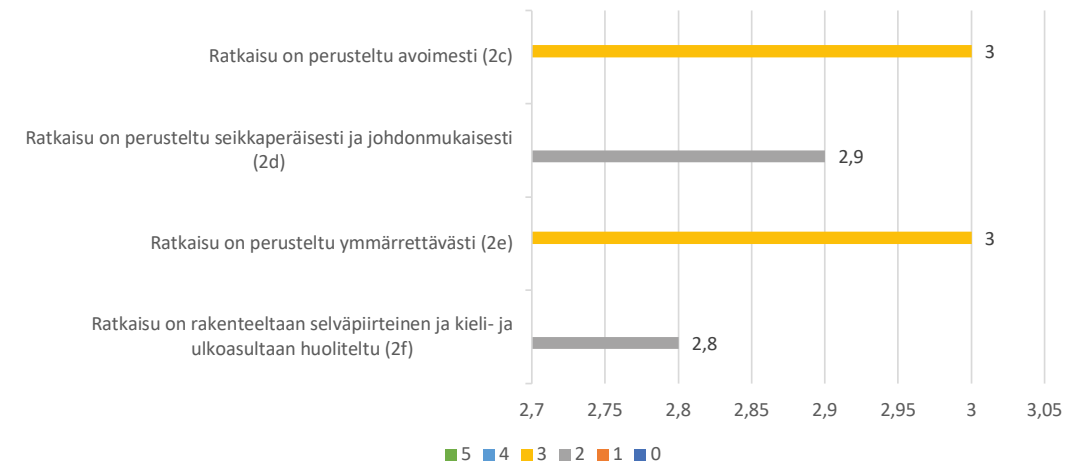
Lapin käräjäoikeus, rikosasioissa annetut ratkaisut 2020, 20 arviota

Lapin käräjäoikeus, rikosasioissa annetut ratkaisut 2013

Kemi-Tornion käräjäoikeus, rikosasioissa annetut ratkaisut 2013

Verrattuna vuoden 2013 laadunmittauksen yhteydessä tehtyyn rikosasioissa annettujen ratkaisujen arviointiin ratkaisujen perustelujen ymmärrettävyyden eli laatukriteerin 2.e tulos on jonkin verran parempi. Muilta osin laatukriteerien arvioinnissa ei ole tapahtunut juurikaan muutosta rikosasioissa annettujen tuomioiden osalta. Vuonna 2013 kaikkien

arvioinnin kohteena olleiden rikosasioissa annettujen ratkaisujen laatukriteereiden keskiarvot ovat Lapin käräjäoikeudessa jääneet alle 3 pisteen ja Kemi-Tornion käräjäoikeudessa laatukriteerin 2.c ja 2.e keskiarvot ovat olleet 3 pistettä muiden laatukriteereiden keskiarvojen jäädessä sen alle.

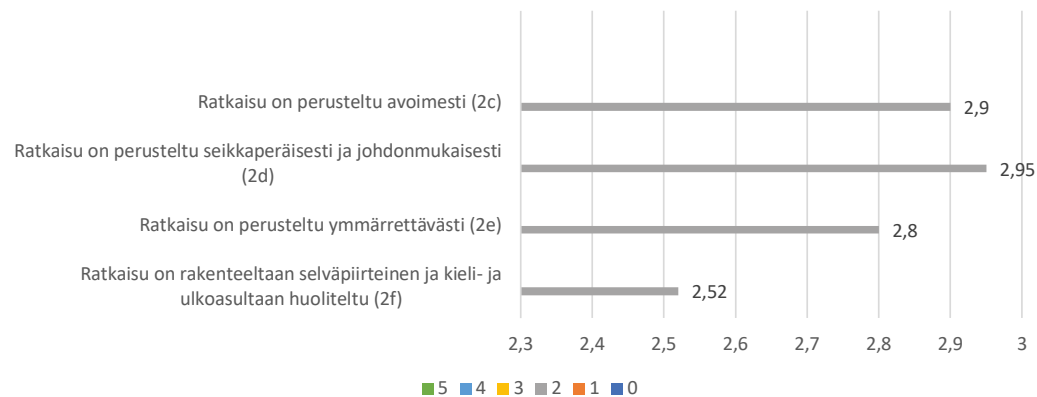
Vuoden 2013 laadunmittauksen yhteydessä toteutetussa asiantuntija-arvioinnissa kaikkien ratkaisujen laatuksiteereiden keskiarvo oli Lapin käräjäoikeuden osalta 2,78 pistettä ja Kemi-Tornion käräjäoikeuden osalta 3,07 pistettä. Vuoden 2020 siviiliasioissa annettujen ratkaisujen laatuksiteereiden keskiarvo on ollut Lapin käräjäoikeudessa 2,60 pistettä. Ottaen huomioon edellä todettu rikostuomioiden laatuksiteereiden keskiarvo Lapin käräjäoikeuden kaikkien arvioinnin kohteena olleiden ratkaisujen kokonaiskeskiarvo vuonna 2020 **2,76 pistettä**. Lapin käräjäoikeuden ratkaisujen laatuksiteereiden toteutumisessa ei ole siten tapahtunut huomattavia muutoksia.

7.1.2.3. Oulun käräjäoikeus

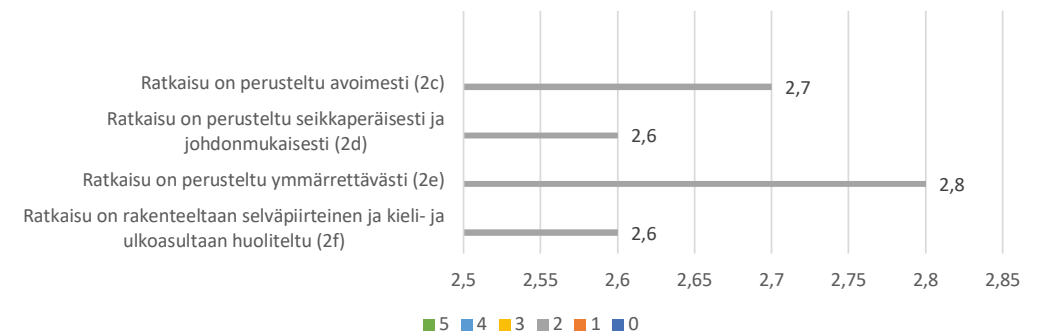
Vuonna 2020 arvioinnin kohteena oli kahdeksan rikosasiassa annettua tuomiota Oulun käräjäoikeudesta. Arvioinnin antoi 5 asiantuntijaa. Näin ollen Oulun käräjäoikeuden rikosasioissa antamista arvioinnin kohteeksi satunnaisesti valikoituneista tuomioista annettiin yhteensä 40 arviota.

Rikosasioissa annettujen ratkaisujen laatuksiteerien kokonaiskeskiarvo oli **2,79 pistettä**. Kaikkien laatuksiteereiden keskiarvo jäi alle 3 pisteen. Paras tulos 2,95 pistettä oli ratkaisujen perustelujen seikkaperäisyyttä ja johdonmukaisuutta koskevassa laatuksiteerissä ja huonoin tulos 2,52 pistettä ratkaisun rakenteen selväpiirteisyyttä ja kieli- ja ulkoasua arvioivassa laatuksiteerissä.

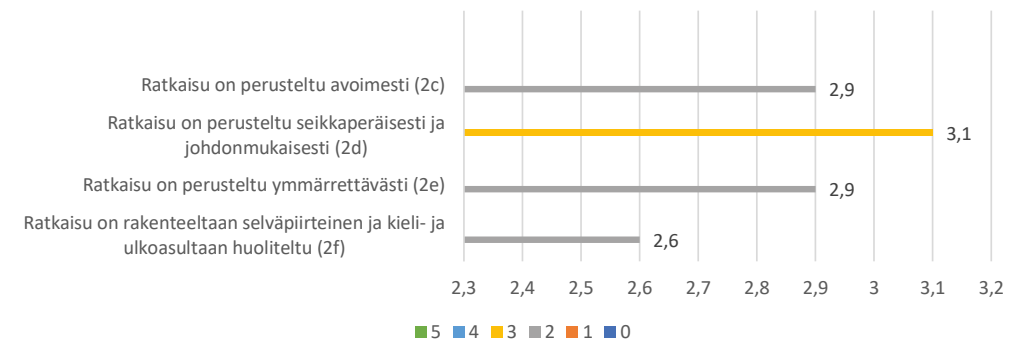
Oulun käräjäoikeus, rikosasioissa annetut ratkaisut, 40 arviota

Oulun käräjäoikeus, rikosasioissa annetut ratkaisut 2013

Ylivieska-Raahen käräjäoikeus, rikosasioissa annetut ratkaisut 2013

Verrattuna vuoden 2013 laadunmittauksen yhteydessä toteutettuun rikosasioissa annettujen ratkaisujen arviointiin keskiarvot ovat Oulun käräjäoikeudessa säilyneet kutakuinkin samalla tasolla. Vuonna 2013 kaikkien rikosasioissa annettujen ratkaisujen laatuksiteereiden keskiarvot ovat Oulun käräjäoikeudessa jääneet alle 3 pisteen. Ylivieska-Raahen käräjäoikeuden osalta laatuksiteerin 2.d keskiarvo rikosasiassa annettujen ratkaisujen osalta on ollut 3,1 pistettä ja muilta osin alle 3 pistettä.

Vuoden 2013 laadunmittauksen yhteydessä toteutetussa asiantuntija-arvioinnissa kaikkien ratkaisujen laatuksiteereiden keski-

arvo on ollut Oulun käräjäoikeuden osalta 3 pistettä ja Ylivieska-Raahen käräjäoikeuden osalta 3,06 pistettä. Vuoden 2020 siviiliasioissa annettujen ratkaisujen laatuksiteereiden keskiarvo on ollut Oulun käräjäoikeuden osalta 2,88 pistettä. Ottaen huomioon edellä todettu rikosasioissa annettujen ratkaisujen laatuksiteereiden keskiarvo Oulun käräjäoikeuden kaikkien arvioinnin kohteena olleiden ratkaisujen kokonaiskeskiarvo vuonna 2020 on ollut **2,84 pistettä**. Oulun käräjäoikeuden ratkaisujen laatuksiteereiden tulokset ovat siten kokonaisuutena arvioiden vähäisessä määrin alentuneet.

7.2. Riita-asioissa annettujen ratkaisujen arviointi

Viisijäsenisen asiantuntijaraadin arvioitavana oli vuoden 2013 laadunmittauksen tapaan 15 hovioikeuspiirin käräjäoikeuksissa annettua riita-asian ratkaisua.

Oulun käräjäoikeudesta arvioitavana oli 8 ratkaisua, Lapin käräjäoikeudesta 4 ratkaisua ja Kainuun käräjäoikeudesta 3 ratkaisua.

Ratkaisut kerättiin aidosti riitaisina syksyllä 2019 ratkaistuista asioista sattumanvaraisesti siten, ettei samalta ratkaisijalta otettu useampaa ratkaisua. Asiantuntijaraadissa oli yksi käräjäoikeuden laamanni, yksi käräjäoikeuden osastonjohtaja, kaksi asianajajaa ja yksi toimitaja. Aikaisemmissa laadunmittauksissa 2007 ja 2013 jäsenenä on ollut myös yliopiston professori tai muu yliopistomaailman edustaja/tutkija.

Vuoden 2013 laadunmittauksessa arvioitavana oli ollut kuusi Oulun käräjäoikeuden ratkaisua ja kolme ratkaisua kustakin hovioikeuspiirin tuolloisista kolmesta muusta käräjäoikeudesta (Lapin käräjäoikeus, Kemi-Tornion käräjäoikeus ja Ylivieska-Raahen käräjäoikeus).

Arviointiasteikko oli sama kuin vuosien 2007 ja 2013 laadunmittauksissa:

- 0 pistettä = asia ei toteudu lainkaan (huono)
1 pistettä = asia toteutuu joltakin osin (välttävä)
2 pistettä = asia toteutuu tyydyttävästi (tydyttävä)
3 pistettä = asia toteutuu hyvin (hyvä)
4 pistettä = asia toteutuu kiitettävästi (kiitettävä)
5 pistettä = asia toteutuu esimerkillisesti (esimerkillinen)

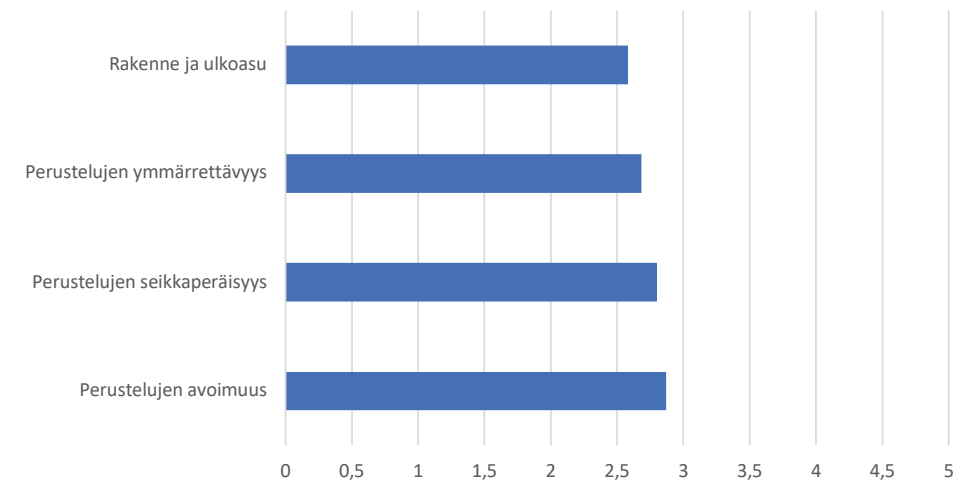
Asiantuntijat arvioivat kunkin ratkaisun erikseen neljän laatukriteerin toteutumisen osalta:

- Ratkaisu on perusteltu avoimesti.
- Ratkaisu on perusteltu seikkaperäisesti ja johdonmukaisesti.
- Ratkaisu on perusteltu ymmärrettävästi.
- Ratkaisu on rakenteeltaan selväpiirteinen ja kieli- ja ulkoasultaan huoliteltu.

Arvioinnit kerättiin Webropolin kautta. Sanallisia arviointeja ei ollut mahdollista antaa.

Kaikkien arvioitujen 15 ratkaisun yhdistelmäkeskiarvo kaikki laatukriteerit arvioituna oli 2,73. (5 arvioitsijaa x 15 ratkaisua x 4 kriteeriä = 300 arviointipisteystä asteikolla 0–5 pistettä)

Keskiarvot laatukriteereittäin riitaratkaisut kaikki KO:t

Kaavio 1. Kaikkien arvioitujen 15 riitaratkaisun kokonaiskeskiarvot laatukriteereittäin.

7.2.1. Tulosten arviointia

Nollan pisteen arvosanaa ”huono” ei antanut kukaan asiantuntijoista yhdessäkään laatukriteerissä tai ratkaisussa. Jokainen laatukriteeri toteutui siten ainakin joltakin osin jokaisessa ratkaisussa.

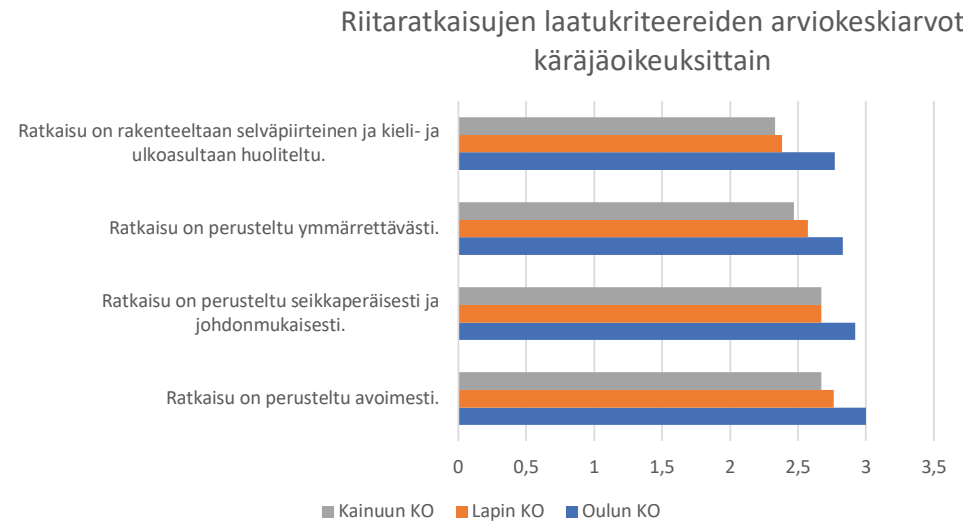
Viiden pisteen arvoinen ”esimerkillinen” annettiin arvosanaksi kolme kertaa (3/75). Kahden eri ratkaisun kohdalla perustelujen avoimuuden oli arvioitu toteutuvan esimerkillisesti. Toisessa näistä ratkaisussa myös perustelujen seikkaperäisyys ja johdonmukaisuus oli arvioitsijan mielestä toteutunut esimerkillisesti.

Ratkaisujen tasonvaihtelua kuvaa hyvin se, että keskiarvoissa ei päästy yhdenkään arvioitavan laatukriteerin osalta yli hyvän tason (3 p.).

Kukin käräjäoikeus menestyi parhaiten perustelujen avoimuudessa. Oulun käräjäoikeudella sen keskiarvo oli tasan 3 eli asia toteutuu hyvin. Lapin käräjäoikeus ja Kainuun käräjäoikeus saivat kaikkien ratkaisujensa keskiarvoksi perustelujen avoimuudesta 2,76 ja 2,67. Huonoimmat tulokset olivat kullakin käräjäoikeudella kieli- ja ulkoasussa. Siinä Oulun käräjäoikeuden keskiarvo oli vielä lähempänä hyvä tasoa keskiarvolla 2,77. Sen sijaan Lapin käräjäoikeus 2,38 ja Kainuun käräjäoikeus 2,33 jäivät lähemmäs tyydyttävän tasoa.

Kerrotusta voidaan päätellä, että tuomari panostaa ennen kaikkea perustelujen avoimuuteen ja ratkaisun oikeellisuuteen. Kiireen keskellä tyyliä ei jäänyt viimesijaisiksi.

7.2.2. Havainnot kärjäoikeuksittain

Kaavio 2. Tulos kärjäoikeuksittain eri laatukriteereissä v. 2020 riitaratkaisujen arvioinnissa.

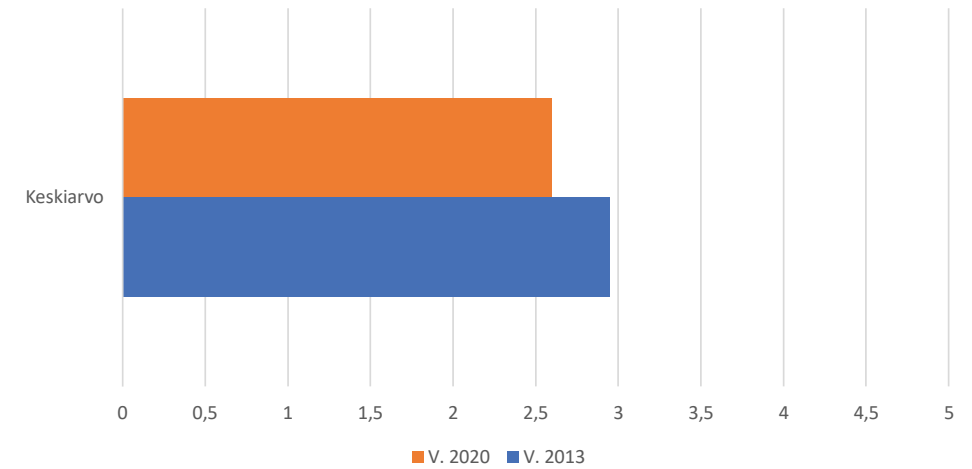
7.2.2.1. Kainuun kärjäoikeus

Kainuun kärjäoikeus oli nyt ensimmäistä kertaa mukana Rovaniemen hovioikeuspiirin kärjäoikeuksille suunnatussa laadunmittauksessa. Arviointipisteet vaihtelivat ulkoasua ja rakennetta koskevan kriteerin 2,33 pisteestä perustelujen avoimuutta koskevan kriteerin 2,67 pisteeseen.

7.2.2.2. Lapin kärjäoikeus

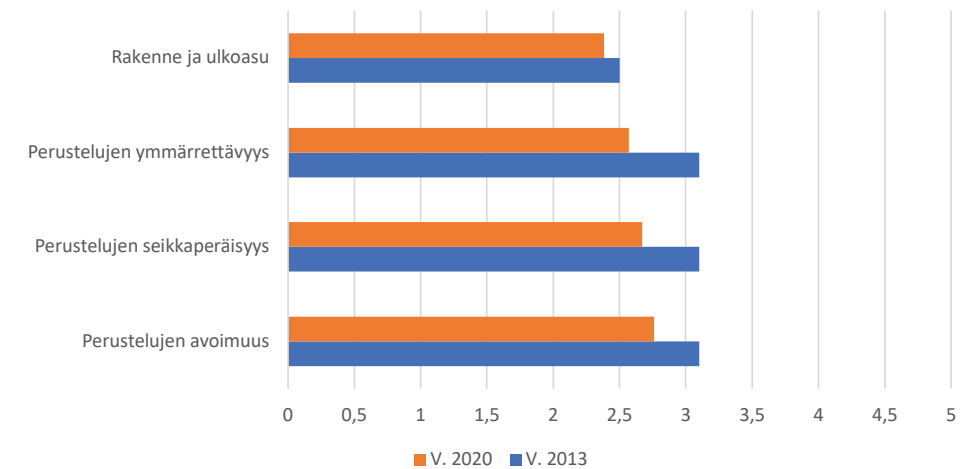
Vuoden 2013 laadunmittauksesta laaditun raportin tietoihin verrattaessa Lapin kärjäoikeuden riitaratkaisujen laatu on heikentynyt vuodesta 2013. Vuonna 2013 päästiin vielä lähes hyvän tasolle (2,95), nyt jäätiin sen alle (2,60).

Vertailu riitaratkaisut Lapin v. 2013 ja 2020

Kaavio 3. Lapin KO riitaratkaisujen kokonaiskeskiarvon vertailu v. 2013 ja 2020. Keskiarvossa kaikki neljä laatukriteeriä (avoimuus, seikkaperäisyys, ymmärrettävyys ja ulkoasu).

Vertailu Lapin KO laatukriteereittäin v. 2013 ja 2020

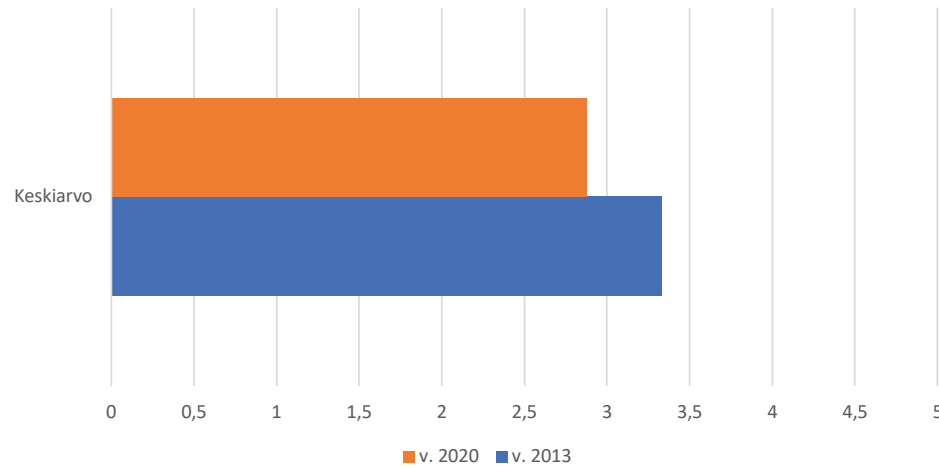
Kaavio 4. Lapin kärjäoikeus riitaratkaisujen laadun vertailu laatukriteereittäin v. 2013 ja 2020.

Vuonna 2013 asiantuntijat arvioivat Lapin kärjäoikeuden riitaratkaisut kaikissa muissa kuin rakennetta ja ulkoasua koskevassa laatukriteerissä keskimäärin hyvää paremmiksi. Vuonna 2020 lähimmäksi hyvän tasoa päästiin perustelujen avoimuudessa (2,76).

7.2.2.3. Oulun käräjäoikeus

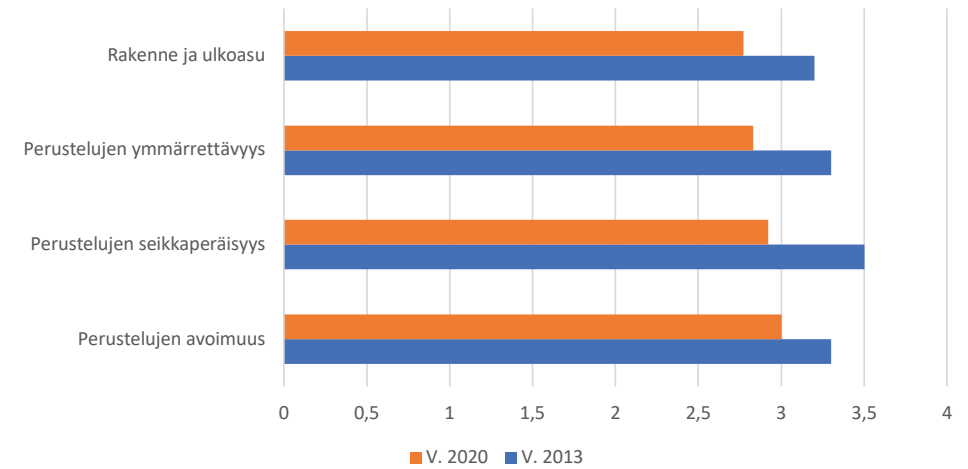
Vuoden 2013 laadunmittauksesta laaditun raportin tietoihin verrattaessa myös Oulun käräjäoikeuden riitaratkaisujen laatu on heikentynyt vuodesta 2013. Heikennys on noin puoli pistettä, mitä voidaan pitää hyvinkin merkittävänä. Vuonna 2013 päästiin vielä yli hyvän tason (3,33), nyt jäätiin sen alle (2,88).

Vertailu riitaratkaisut Oulu v. 2013 ja 2020

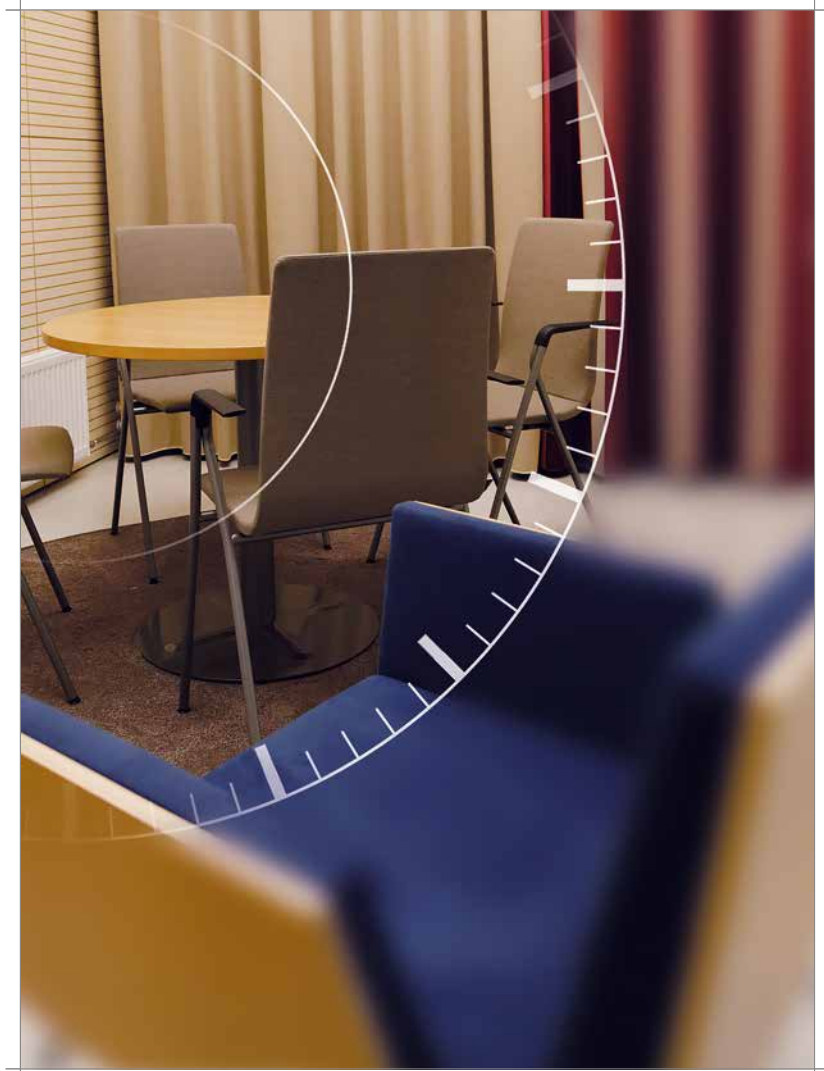
Kaavio 5. Oulu KO riitaratkaisujen kokonaiskeskiarvon vertailu v. 2013 ja 2020. Keskiarvossa kaikki neljä laatukriteeriä (avoimuus, seikkaperäisyys, ymmärrettävyys ja ulkoasu).

Vertailu Oulu KO laatukriteereittäin v. 2013 ja 2020

Kaavio 6. Oulun käräjäoikeus riitaratkaisujen laadun vertailu laatukriteereittäin v. 2013 ja 2020.

Vuonna 2013 asiantuntijat arvioivat Oulun käräjäoikeuden riitaratkaisut kaikissa laatukriteereissä keskimäärin hyvää paremmiksi. Vuonna 2020 vain perustelujen avoimuudessa saavutettiin hyvän taso.

8 TILASTOISTA KERÄTYT TIEDOT

Tilastot laajojen riita-asioiden sovinnosta 1.1.–31.12.2019

Käräjäoikeus	Ratkaisujen lukumäärä	Sovintojen lukumäärä (%)
Kainuun KO	79	19 (24,05)
Lapin KO	309	122 (39,48)
Oulun KO	606	284 (46,90)

Tilastot käsittelyajoista 1.1. – 31.12.2019

Käräjäoikeus	Laajat riita-asiat, kk	Yksinkertaiset rikosasiat (kirjallisessa menettelyssä ratkaistut), kk	Muut kuin yksinkertaiset rikosasiat (suullisessa istunnossa ratkaistut), kk
Kainuun KO	7,7	2,2	3,7
Lapin KO	8,8	3,0	4,6
Oulun KO	6,4	2,7	6,2

Tilastot muutoksenhakuprosessista 1.1.–31.12.2019

Kaikki siviiliasiat (riita- ja hakemusasiat)

Käräjäoikeus	Valituskelpoiset	Valitettu	Muutoksenhakuprosentti
Kainuun KO	783	25	3,19
Lapin KO	2068	67	3,24
Oulun KO	4934	157	3,18

Laajat riita-asiat

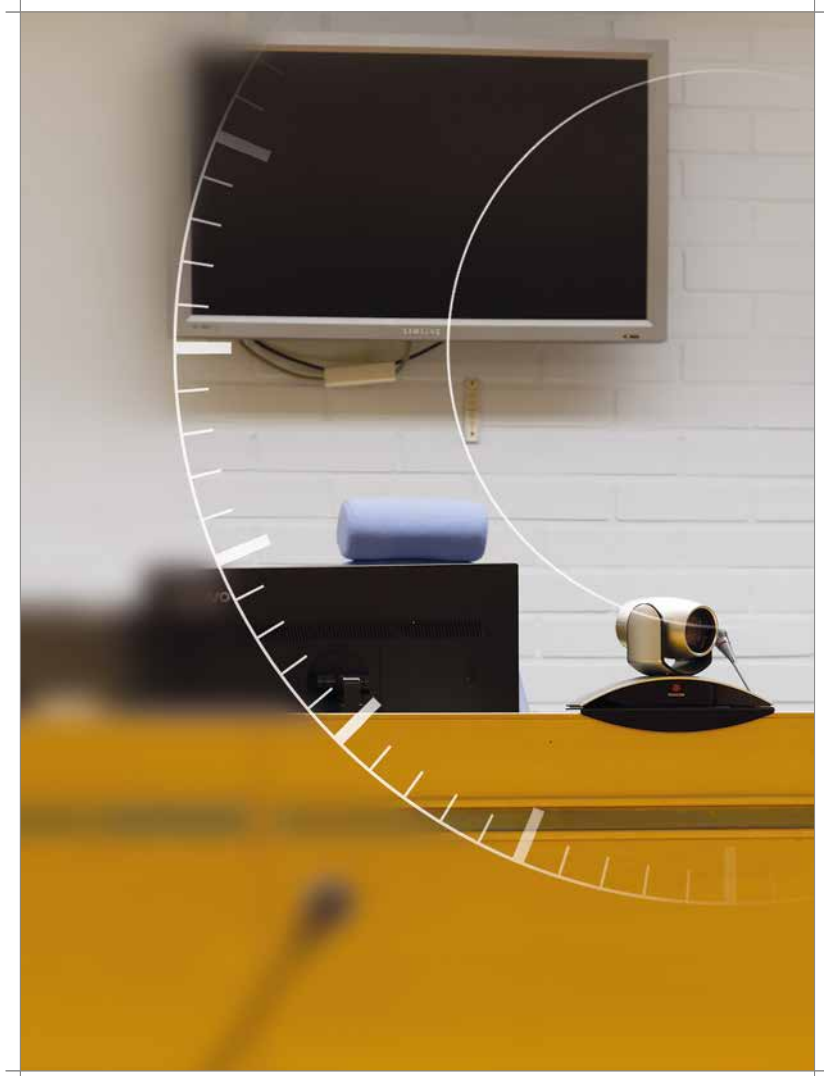
Käräjäoikeus	Valituskelpoiset	Valitettu	Muutoksenhakuprosentti
Kainuun KO	79	22	27,85
Lapin KO	275	47	17,09
Oulun KO	262	46	17,56

Hakemusasiat

Käräjäoikeus	Valituskelpoiset	Valitettu	Muutoksenhakuprosentti
Kainuun KO	703	3	0,43
Lapin KO	1769	18	1,02
Oulun KO	1980	43	2,17

Kaikki rikosasiat

Käräjäoikeus	Valituskelpoiset	Valitettu	Muutoksenhakuprosentti
Kainuun KO	760	56	7,37
Lapin KO	1668	212	12,71
Oulun KO	3030	294	9,70

9 TUOMIOISTUINTEN ILMOITUKSET

(Laatumittariston mukainen tuomioistuimen ilmoitus)

Kysymyksiin pyydettiin vastaamaan kyllä tai ei. Tarvittaessa voi antaa sanallisen selityksen, mikäli tilanne ei ole näin yksiselitteinen.

1. Onko käräjäoikeudessanne voimassa oleva viestintäsuunnitelma? (laatukriteeri 3.e)
Kainuu KO: Kyllä, vanhentunut, päivitystyö käynnissä.
Lapin KO: Kyllä
Oulun KO: Kyllä
2. Onko käräjäoikeudessanne tuomareiden osallistumisesta koulutukseen sovittu vuosittain tuomareiden kanssa käytävissä kehityskeskusteluissa? (laatukriteeri 5.c)
Kainuu KO: Kyllä
Lapin KO: Ei kaikilta osin
Oulun KO: Kyllä
3. Onko käräjäoikeudessanne tiettyihin asioihin erikoistuneita tuomareita? (laatukriteeri 5.d)
Kainuu KO: Kyllä
Lapin KO: Kyllä
Oulun KO: Kyllä

4. Onko käräjäoikeudessanne vireille tulevien asioiden jakaminen tuomareille ollut suunniteltua ja onko jako toteutettu luottamusta herättävällä tavalla? (laatukriteeri 6.b)
Kainuu KO: Kyllä
Lapin KO: Kyllä
Oulun KO: Kyllä
5. Onko käräjäoikeudessanne asioiden käsittelyssä hyödynnetty yksittäisillä tuomareilla olevaa erityisosaamista? (laatukriteeri 6.c)
Kainuu KO: Kyllä
Lapin KO: Kyllä
Oulun KO: Erityisosaamista on hyödynnetty vain jossain määrin (ei tarkoita erikoistumisen kautta saatua erityisosaamista)
6. Onko käräjäoikeudessanne käyty tuomareiden kanssa vuosittain kehityskeskustelut? (laatukriteeri 6.e)
Kainuu KO: Kyllä
Lapin KO: Kyllä
Oulun KO: Kyllä
7. Onko käräjäoikeudessanne systemaattinen menettely, jossa seurataan aktiivisesti asioiden käsittelyn etenemistä ja joka mahdollistaa toimenpiteisiin ryhtymisen viivästyneiden asioiden käsittelyn jouduttamiseksi? (laatukriteeri 6.f)
Kainuu KO: Kyllä
Lapin KO: Kyllä
Oulun KO: Kyllä
8. Onko käräjäoikeudessanne huolehdittu oikeudenkäyntiin osallistuvien ja tuomioistuimen henkilökunnan turvallisuudesta? (laatukriteeri 6.g)
Kainuu KO: Kyllä
Lapin KO: Kyllä
Oulun KO: Kyllä

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

10.1. Yleistä

Asianosaiskyselyyn vastasi 44 henkilöä. Laadunmittauksen aiemmillä toteutuskerroilla eniten parannettavaa asianosaisten mielestä on ollut käsittelyn joutuisuudessa. Tämä nousi esiin myös vuoden 2020 kyselyssä. Kehitettävää nähtiin myös ratkaisujen rakenteen ja ulkoasun selkeydessä ja perustelujen laadussa. Myös ratkaisuja arvioineet asiantuntijatyöryhmän jäsenet näkivät eniten parannettavaa ratkaisujen rakenteessa ja ulkoasussa.

Sidosryhmäkyselyn 59 vastauksesta voi niin ikään päätellä, että eniten puutteita edelleen koetaan oikeudenkäynnin joutuisuutta mittaavissa laatuksiteereissä. Joutuisuuden arvioinnissa on käytännössä pysytty tyydyttävän (2 p.) tasolla. Sidosryhmäkyselystä nousi kehityskohteena esiin myös prosessinjohton tehokkuus ja aktiivisuus. Sen kokonaiskeskiarvo on pysynyt tyydyttävän ja hyvän välimaastossa. Todettakoon, että tuomarit itse arvioivat prosessinjohtonsa paremmaksi kuin asianajat ja syyttäjät ovat sen kokeneet.

Asianosaiskyselyn vastausten määrä on ollut niin vähäinen suhteessa koko asiakaskuntaan, ettei yksin sen perusteella voida tehdä kattavia johtopäätöksiä lainkäytön laadusta. Siitä tehtävät johtopäätökset ovat kuitenkin melko yhteneviä sidosryhmäkyselyn kanssa. Vuoden 2020 asianosaiskyselyn kaikki vastaukset sijoittuvat hyvin – tyydyttävästi akselille.

Tämä vastaa sidosryhmäkyselyn keskiarvopisteytyksen 2,52–2,81 jakaumaa tyydyttävän ja hyvän tason välimaastossa.

10.2. Kyselytulosten vertailu

Tuomareiden itsearviointikyselyssä kiinnitti huomiota Kainuun kärjäoikeuden tuomareiden korkeat pistemäärät verrattuna Lapin ja Oulun kärjäoikeuden tuomareihin. Tuomioistuimen sisäisten seikkojen mahdollista vaikutusta tähän on käsitelty tuomareiden itsearviointikysely -osiossa. Lautamieskyselyn keskiarvot olivat Kainuun kärjäoikeuden osalta 3,76 pistettä, Lapin kärjäoikeuden osalta 3,95 pistettä ja Oulun kärjäoikeuden osalta 3,92 pistettä. Ne ovat siten Kainuun kärjäoikeuden osalta tuomareiden itsearviointia alhaisemmat, mutta korkeammat kuin Lapin

ja Oulun kärjäoikeuksien tuomareiden arviot. Lautamiesten kysely poikkeaa kuitenkin laajuudeltaan merkittävästi itsearviointikyselystä ja sidosryhmäkyselystä, jotka tarjoavat kattavimman vertailupohjan toisilleen.

Verrattaessa itsearviointikyselyn tuloksia sidosryhmäkyselyn tuloksiin voidaan kuitenkin todeta, että Kainuun kärjäoikeuden lainkäytön laatuksiteerit eivät vastaavassa suhteessa korostu sidosryhmäkyselyssä kärjäoikeuksien välisessä vertailussa, jossa keskiarvojakauma kärjäoikeuksien välillä on suhteellisen tasainen.

Itsearviointikysely 2020, keskiarvot	Sidosryhmäkysely 2020, keskiarvot
Kainuun kärjäoikeus 4,26 pistettä	Kainuun kärjäoikeus 2,52 pistettä
Lapin kärjäoikeus 2,63 pistettä	Lapin kärjäoikeus 2,79 pistettä
Oulun kärjäoikeus 3,14 pistettä	Oulun kärjäoikeus 2,81 pistettä

Itsearviointikyselyn ja sidosryhmäkyselyn tulosten vertailussa on todettavissa, että pääasiasa parhaat tulokset ja huonoimmat tulokset korreloivat keskenään. Esimerkiksi oikeudenkäyntiin osallistuvien ja yleisön kunnioituksen keskiarvo sidosryhmäkyselyssä oli 3,27 ja itsearviointikyselyssä 3,79. Oikeudenkäynnin avoimuuden osalta sidosryhmäkyselyssä keskiarvotulos oli 3,10 ja itsearviointikyselyssä 3,70. Heikoimmat tulokset liittyivät asioiden käsittelyn joutuisuuteen ja tältä osin molemmat kyselyt olivat keskiarvoiltaan 2 pisteen tuntumassa. Asian merkityksen huomioon ottamista käsittelyaikatauluissa arvioivan laatuksiteerin 4.b keskiarvo sidosryhmäkyselyssä oli 2,31 ja itsearviointikyselyssä 2,88. Kehittämiskohteina on niin itsearviointikyselyn

kuin sidosryhmäkyselyn perusteella nähtävissä oikeudenkäynnin joutuisuus ja asian merkityksen huomioon ottaminen käsittelyaikatauluissa.

Hajontaa tuomareiden itsearvioinnin ja sidosryhmän edustajien arvioinneissa oli sen sijaan nähtävissä laatuksiteerissä 1.e prosessinjohton tehokkuus ja aktiivisuus, jossa sidosryhmäkyselyn keskiarvo oli 2,58 ja tuomareiden itsearviointikyselyn keskiarvo 3,18. Sidosryhmät arvioivat prosessinjohton olevan tyydyttävän ja hyvän suoriutumisen välimaastossa, kun taas tuomarit hyvän ja kiitettävän välimaastossa.

Myös ratkaisun laatuksiteereiden toteutumisessa on havaittavissa eriäviä näkemyksiä tuomareiden ja sidosryhmien arvioinneissa oheisesta taulukosta ilmenevällä tavalla.

Itsearviointikysely 2020	Sidosryhmäkysely 2020
2c) Ratkaisun avoimuus 3,52 p.	2c) Ratkaisun avoimuus 2,68 p.
2d) Ratkaisun perustelujen seikkaperäisyys ja johdonmukaisuus 3,45p.	2d) Ratkaisun perustelujen seikkaperäisyys ja johdonmukaisuus 2,75 p.
2e) Ratkaisun perustelujen ymmärrettävyys 3,42 p.	2e) Ratkaisun perustelujen ymmärrettävyys 2,88 p.
2f) Ratkaisun rakenteen selväpiirteisyys ja huoliteltu kieli- ja ulkoasu 3,42 p.	2f) Ratkaisun rakenteen selväpiirteisyys ja huoliteltu kieli- ja ulkoasu 2,92 p.
2g) Ratkaisun julistamisen ymmärrettävyys 3,15 p.	2g) Ratkaisun julistamisen ymmärrettävyys 2,83 p.

Keskiarvojen osalta selvää on, että Kainuun käräjäoikeuden yli 4 pisteen keskiarvotulokset tältä osin jossain määrin nostavat tuomareiden itsearviointikyselyn tuloksia. Lapin käräjäoikeuden itsearvioinnin tulokset ratkaisujen arviointialueella ovat liikkuneet välillä 2,89–3,33 ja Oulun käräjäoikeuden tulokset välillä 2,89–3,58.

Asiakaskyselyn arviointiasteikko poikkesi muiden kyselyiden arviointiasteikosta eikä siten ole suoraan vertailukelpoinen muiden tulosten pisteytysten kanssa. Asiakaskyselyn

vastausten määrä on myös alhainen eikä sen perusteella voida tehdä kattavia johtopäätöksiä lainkäytön laadusta. Vastausjakauma hyvin- tyydyttävästi- huonosti vaikuttaa kuitenkin sopivan paremmin asiakaskyselyyn asiakkaiden kokemuksen jakauman selvittämiseen kuin moniportainen arviointiasteikko 0–5. Vuoden 2020 asiakaskyselyn kaikki vastaukset sijoittuvat hyvin-tyydyttävästi asteikolle, mikä sinällään vastaa sidosryhmäkyselyn keskiarvopisteytyksen 2,52–2,81 jakaumaa tyydyttävän ja hyvän tason välille.

10.3. Ratkaisujen arviointi

Riita- ja rikosasioissa annettujen ratkaisujen asiantuntija-arvioinnin mukaan suurin kehittämiskohde kaikissa käräjäoikeuksissa on tuomion perustelujen rakenne ja ulkoasu. Kyseinen laatukriteeri sai keskiarvona alhaisimmat tulokset (keskiarvo 2,6 pistettä) ja se oli myös heikoimmaksi muodostunut laatukriteeri kaikkien käräjäoikeuksien osalta.

Lisäksi myös asianosaiset antoivat huonoimmat pisteet ratkaisun rakenteesta ja ulkoasusta. Kuitenkin sidosryhmät arvioivat rakenteen ja ulkoasun lähelle hyvän tasoa (2,92 p.) ja media arvioi ulkoasun olevan yli hyvän tason (3,22).

Vaikka vastausmäärät jäivätkin pieniksi, voidaan asianosaiskyselyn perusteella varovaisesti päätellä, että asianosaisina oleville maallikoille tuomiot ovat vaikeaselkoisia, vaikka asia onkin tuttu. Juristillekaan tuomio ei näyttäyty rakenteeltaan selväpiirteisenä, kun asia ei ole oma ja tuttu (ratkaisujen arvioinnit). Sidosryhmänä juristit taas tekevät arviointia omassa asiassaan, eivätkä näe rakenteesta ja ulkoasussa niin suuria puutteita kuin asianosaiset itse tai ulkopuoliset juristit.

Mutta miksi media näyttää ymmärtävän tuomion rakenteen jopa parhaiten vertailuaineistosta? Selityksenä lienee median tapa toimia. He ovat tottuneet nopealla aikataululla käymään läpi suuren määrän laajojakin tuomioita ja siinä samalla oppineet erottamaan tuomion rakenteesta sen eri osat ja löytämään haluamansa. Media arvioi myös perustelujen ymmärrettävyyden hyvän tasoisesti (3 pisteen keskiarvo). Vuoden 2020 kyselyssä median vastausten määrä oli kuitenkin varsin alhainen, mikä heikentää sen hyödynnettävyyttä vertailuaineistona.

Sidosryhmien arvioimista ratkaisun laatukriteereistä rakenne ja ulkoasu saivat keskiarvona parhaimmat pisteet muiden ratkaisun laatukriteerien tason ollessa 2,68–2,88.

Ratkaisujen asiantuntija-arvioinnista voi vielä todeta, että rikosasioissa päästiin lähes vuoden 2013 tulokseen, mutta riita-asioissa heikennys oli merkittävä. Lieneekö vaikutusta sillä, että riitatuomioiden asiantuntija-arvioit-sijoina ei tällä kertaa ollut kentän tapahtumia etäämpää seuraavaa yliopistomaailman edustajaa?

